

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ,
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
Ι.Τ.Υ.Ε. «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

Αγγελική Ευθυμίου Ηλίας Δήμος
Μαρία Μητσιάκη Ιουλία Αντύπα

Εικονογραφημένο Λεξικό Το Πρώτο μου Λεξικό

Α΄, Β΄, Γ΄ Δημοτικού

Τόμος 1ος
(Α,α – Β,β)

Εικονογραφημένο Λεξικό

Α΄, Β΄, Γ΄ Δημοτικού

Το Πρώτο μου Λεξικό

Τόμος 1ος

(Α,α – Β,β)

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

**Αγγελική Ευθυμίου, Λέκτ. Δημοκρίτειου Παν. Θράκης
Ηλίας Δήμος, Εκπαιδευτικός Π.Ε.**

**Μαρία Μητσιάκη, Φιλολόγος
Ιουλία Αντύπα, Λεξικογράφος**

ΚΡΙΤΕΣ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ

**Α. Ν. Συμεωνίδου-Χριστίδου, Καθηγήτρια Α.Π.Θ.
Κωνσταντίνος Παπανδρέου, Σχολικός Σύμβουλος
Εμμανουήλ Χαρίτος, Εκπαιδευτικός Π.Ε.**

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ

Λήδα Βαρβαρούση, Εικονογράφος – Σκιτσογράφος

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Ελένη Λεοντσίνη, Φιλολόγος

ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ

**Πέτρος Μπερερής, Σύμβουλος του Παιδαγ. Ινστιτούτου
Χρήστος Παπαρίζος, Σύμβουλος του Παιδαγωγ. Ινστιτ.**

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΥΠΟΕΡΓΟΥ

**Dr Αρετή Καραθανάση-Κατσαούνου, Μόνιμη
Πάρεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου**

ΕΞΩΦΥΛΛΟ

Αγγέλικα Κοροβέση, ζωγράφος

ΠΡΟΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

ACCESS Γραφικές Τέχνες Α.Ε.

**Η προσαρμογή του βιβλίου έγινε από την Ομάδα
ανάπτυξης ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού
προσβάσιμου από αμβλύωπες μαθητές, του έργου
“Σχεδιασμός και Ανάπτυξη προσβάσιμου
εκπαιδευτικού και εποπτικού υλικού για μαθητές
με αναπηρίες – Οριζόντια Πράξη”**

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ,
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ
& ΕΚΔΟΣΕΩΝ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»**

**Αγγελική Ευθυμίου Ηλίας Δήμος
Μαρία Μητσιάκη Ιουλία Αντύπα**

ΑΝΑΔΟΧΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ: ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Εικονογραφημένο Λεξικό Α΄, Β΄, Γ΄ Δημοτικού

Το Πρώτο μου Λεξικό

Τόμος 1ος

(Α,α – Β,β)

**Γ΄ Κ.Π.Σ. / ΕΠΕΑΕΚ II / Ενέργεια 2.2.1 / Κατηγορία
Πράξεων 2.2.1.α: «Αναμόρφωση των προγραμμάτων
σπουδών και συγγραφή νέων εκπαιδευτικών πακέτων»**

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

Δημήτριος Βλάχος

Ομότιμος Καθηγητής του Α.Π.Θ

Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

**Πράξη με τίτλο: «Συγγραφή νέων βιβλίων και
παραγωγή υποστηρικτικού εκπαιδευτικού υλικού με
βάση το ΔΕΠΠΣ και τα ΑΠΣ για το Δημοτικό και το
Νηπιαγωγείο»**

Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου

Γεώργιος Τύπας

Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Αναπληρωτής Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου

Γεώργιος Οικονόμου

Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

**Έργο συγχρηματοδοτούμενο 75% από το Ευρωπαϊκό
Κοινωνικό Ταμείο και 25% από εθνικούς πόρους.**

Προέλευση Χάρτη της Ελλάδας

**«Γνωρίζω την Ελλάδα» Γεωγραφία Ε΄ Δημοτικού,
Οργανισμός Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων, Έκδοση Δ΄,
Αθήνα 2005**

Λίγα λόγια για τον δάσκαλο ή τη δασκάλα σου...

Πρόλογος για το Πρώτο μου Λεξικό

Το **Πρώτο μου Λεξικό** είναι ένα εύχρηστο και σύγχρονο λεξικό που στόχο του έχει να βοηθήσει τα παιδιά των πρώτων τάξεων του δημοτικού να εξοικειωθούν με τις λειτουργίες του αλφάβητου και τη χρήση λεξικού, αλλά και να κατακτήσουν βασικές δεξιότητες του λεξιλογίου.

- Το **Λημματολόγιο** του λεξικού έχει επιλεγεί έτσι ώστε να περιλαμβάνει λέξεις των σχολικών βιβλίων του δημοτικού και άλλων βιβλίων που προορίζονται για παιδιά της ίδιας ηλικίας. Πιο συγκεκριμένα στο λεξικό αυτό δίνονται ορισμοί για περίπου 4.000 λέξεις, από τις οποίες άλλες είναι λήμματα και άλλες υπο-λήμματα, δηλαδή λέξεις που για λόγους εξοικονόμησης χώρου εξηγούνται μέσα σε άλλα λήμματα. Ως υπο-λήμματα έχουν καταχωριστεί πολλές λέξεις που ανήκουν στην ίδια οικογένεια με αυτή των λημμάτων. Παρουσιάζονται, ωστόσο, ως χωριστοί λημματικοί τύποι λέξεις της ίδιας οικογένειας για τις οποίες κρίνεται απαραίτητη η παρουσίαση επιπλέον γραμματικών ή άλλου τύπου πληροφοριών. Σύμφωνα με τις αρχές της σύγχρονης παιδικής λεξικογραφίας δεν περιλαμβάνονται στο λημματολόγιο γραμματικοί όροι (π.χ. ουσιαστικό, ρήμα, κ.ά.), σύνδεσμοι, μόρια, προθέσεις, τα πολύ βασικά ρήματα έχω, είμαι και κάνω, καθώς και τα περισσότερα επιρρήματα. Ο λόγος της απουσίας των λέξεων αυτών είναι διπλός: α) ο ορισμός τους δεν είναι εύκολα κατανοητός από παιδιά της ηλικίας αυτής και β) πρόκειται για ήδη γνωστές λέξεις, για τις οποίες

κανένας μαθητής δε θα ανατρέξει στο λεξικό. Διατηρήθηκαν ωστόσο επιρρήματα που είτε δεν είναι τόσο συχνά, με αποτέλεσμα να χρειάζεται η αναζήτηση της σημασίας και χρήσης τους σε λεξικό είτε εμφανίζονται σε παγιωμένες εκφράσεις ή έχουν συχνές μεταφορικές σημασίες. Τέλος δεν περιλαμβάνονται στο λημματολόγιο οι μέρες, οι μήνες, οι εποχές και οι αριθμοί. Οι λέξεις αυτές παρουσιάζονται στους ειδικούς θεματικούς πίνακες του λεξικού.

- Οι **ορισμοί** του λεξικού δεν έχουν γραφεί ως σύντομες φράσεις αλλά ως ολοκληρωμένες προτάσεις σε φυσικό καθημερινό λόγο έτσι ώστε α) να γίνονται εύκολα κατανοητοί από τα παιδιά αυτής της ηλικίας και β) να δίνουν με έμμεσο τρόπο συντακτικές πληροφορίες για τα λήμματα (π.χ. το αντικείμενο, το υποκείμενο, την πρόθεση που ακολουθεί, κ.ά.).

- Μετά τον ορισμό των λημμάτων ακολουθούν τα **παραδείγματα** που δίνουν με έμμεσο τρόπο τις χαρακτηριστικές συντακτικές δομές στις οποίες εμφανίζεται κάθε λήμμα. Τα παραδείγματα παρατίθενται εφόσον έχουν επεξηγηματική αξία. Σε **ορισμένες περιπτώσεις, συνήθως σε αφηρημένες λέξεις ή σε δευτερεύουσες σημασίες του λήμματος, τον ρόλο του ορισμού αναλαμβάνει ένα παράδειγμα που ακολουθείται από επεξηγηματική φράση. Σε ελάχιστες περιπτώσεις, σε λέξεις ή χρήσεις αφηρημένες, ο ορισμός δίνεται μόνο με παράδειγμα, χωρίς ερμήνευμα σε μεταγλώσσα, γιατί κάτι τέτοιο θα ήταν δυσνόητο και ελάχιστα ελκυστικό για τους μαθητές των τριών πρώτων τάξεων του δημοτικού.**

- Μέσα από τις προτάσεις που δίνονται ως παραδείγματα εκτυλίσσεται μία μικρή **ιστορία** με δύο πρωταγωνιστές, τον Κώστα και την Αθηνά που είναι

μαθητές του δημοτικού. Παράλληλα με τα παιδιά, γίνεται αναφορά και σε ήρωες γνωστών παραμυθιών, όπως η Χιονάτη και η Κοκκινοσκουφίτσα ή σε άλλα πρόσωπα. Οι ίδιοι ήρωες και πρωταγωνιστές χρησιμοποιούνται και στην **εικονογράφηση** των λημμάτων.

- Δίνεται επίσης ιδιαίτερη προσοχή στον τύπο των πληροφοριών που περιλαμβάνονται στο λεξικό. Για κάθε ληματικό τύπο, δίνονται **γραμματικές** πληροφορίες (π.χ. γένος, μέρος του λόγου, πληθυντικός, βασικοί χρόνοι και παθητική φωνή του ρήματος), **συνώνυμα**, **αντίθετα** και λέξεις που ανήκουν στην ίδια **οικογένεια** (λέξεις της ίδιας ρίζας, παράγωγες, σύνθετες). Σε πολλά λήμματα δίνονται επίσης με τη μορφή σχολίου πληροφορίες για τους εναλλακτικούς τύπους που μπορεί να έχει ένα λήμμα. Στα συνηρημένα ρήματα δίνονται και οι δύο τύποι, ο συνηρημένος και ο ασυναίρετος. Με σχόλιο δίνονται επίσης πληροφορίες για όσες λέξεις δεν κλίνονται. Τέλος, σύμφωνα με τις προδιαγραφές που δόθηκαν από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, για κάθε λήμμα δίνονται πληροφορίες για τον **συλλαβισμό** των λημμάτων.

- Οι διαφορετικές **σημασίες** που μπορεί να έχει κάθε λήμμα παρουσιάζονται σε χωριστή σειρά και μαρκάρονται με ειδικό σημάδι. Για την ιεραρχική παρουσίαση των σημασιών κάθε λήματος χρησιμοποιήθηκαν συνδυαστικά τα εξής κριτήρια: α) προηγείται η κυριολεκτική σημασία και ακολουθούν οι μεταφορικές, β) προηγείται η συχνή σημασία και ακολουθούν οι σπάνιες, γ) δεν αναφέρονται πολύ σπάνιες και εξειδικευμένες σημασίες, ούτε όλες οι μεταφορικές σημασίες.

• Δεδομένης της μικρής ηλικίας των χρηστών του λεξικού, κρίθηκε απαραίτητη η αποφυγή κάθε είδους **συντόμευσης** λέξεων.

• Το λεξικό αυτό παρέχει επίσης ορισμένα **εργαλεία** που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την εξοικείωση των παιδιών με το αλφάβητο. Για παράδειγμα, στην άκρη κάθε σελίδας του λεξικού υπάρχει το αλφάβητο με μαρκαρισμένο το αντίστοιχο γράμμα. Ακόμη στην αρχή κάθε γράμματος υπάρχει εικόνα που αντιστοιχεί σε λέξη που αρχίζει με το γράμμα αυτό. Επίσης δίνονται συχνά στις σελίδες του λεξικού παιχνίδια που βοηθούν στην εξοικείωση των παιδιών με το αλφάβητο και τον συλλαβισμό αλλά και στον εμπλουτισμό του λεξιλογίου (ανακάτεμα συλλαβών, αινίγματα, κ.ά.).

• **Ετυμολογικές** πληροφορίες δίνονται σπανιότατα, όταν βοηθούν στον εμπλουτισμό του λεξιλογίου.

• Τέλος, το λεξικό περιλαμβάνει εικονογραφημένες **οδηγίες χρήσης** του λεξικού και 29 εικονογραφημένους **πίνακες** με θεματικές ενότητες.

Λίγα λόγια για τους μικρούς και μεγάλους αναγνώστες του λεξικού...

Τα πρόσωπα στα παραδείγματα του λεξικού

Τώρα που ετοιμάζεσαι να βρεις τις σημασίες των λέξεων σ' αυτό το λεξικό, θα θέλεις να μάθεις ποια είναι τα πρόσωπα που εμφανίζονται πολύ συχνά στα παραδείγματα του λεξικού. Αν ξεφυλλίσεις το λεξικό, θα βρεις αμέσως τα ονόματά τους στα περισσότερα παραδείγματα. Θα δεις ότι είναι παντού τα ίδια πρόσωπα και ότι είναι οι πρωταγωνιστές μίας φανταστικής ιστορίας που θα μπορούσες να διηγηθείς στους φίλους σου.

Ποιοι είναι ο Κώστας, η Αθηνά, ο κύριος Γιάννης, η κυρία Μαργαρίτα, η Αλίκη, ο Ίγκλι, ο Νίκος και όλοι οι άλλοι; Ας τους παρουσιάσουμε για να τους **γνωρίσεις** καλύτερα.

Ο **Κώστας** είναι οχτώ και η **Αθηνά** έξι χρονών. Είναι αδέρφια και μένουν στην Αθήνα με τους γονείς τους, τον κύριο **Γιάννη** και την κυρία **Μαργαρίτα**.

Ο Κώστας και η Αθηνά έχουν καστανά μαλλιά και μάτια σαν των γονιών τους. Της Αθηνάς της αρέσει να πιάνει τα μαλλιά της κοτσιδάκια και να φοράει κόκκινα ρούχα. Ο πατέρας του Κώστα και της Αθηνάς είναι αρχιτέκτονας, ενώ η μητέρα τους δημοσιογράφος. Συχνά πηγαίνουν όλοι μαζί διακοπές στην Κρήτη, όπου βρίσκουν τον θείο **Τάκη** και τη θεία **Έλλη** ή σ' ένα χωριό κοντά στη Σπάρτη, όπου μένει ο θείος **Αλέκος**. Ο θείος Αλέκος έφυγε από την Αθήνα μετά τον θάνατο της γυναίκας του και τώρα μένει στο χωριό σ' ένα πέτρινο

σπίτι και ασχολείται με τα κτήματα του πατέρα του, του παππού του Κώστα και της Αθηνάς.

Η Αθηνά και ο Κώστας πάνε στο ίδιο σχολείο της γειτονιάς αλλά σε διαφορετική τάξη. Ο Κώστας άρχισε να παίζει ποδόσφαιρο πολύ μικρός και του αρέσει πολύ, ενώ η Αθηνά προτιμάει να κάνει ποδήλατο και να βλέπει αγώνες μπάσκετ με τον μπαμπά της. Της αρέσει πολύ η ζωγραφική κι ονειρεύεται να γίνει ζωγράφος όπως η θεία της η Κατερίνα. Η θεία Κατερίνα είναι αδερφή του κυρίου Γιάννη. Έχει μακριά ξανθά μαλλιά και της αρέσει να ντύνεται ωραία. Πέρυσι η θεία **Κατερίνα** παντρεύτηκε τον θείο **Σταμάτη**.

Ο θείος Σταμάτης είναι δικηγόρος. Πριν από λίγους μήνες έκαναν ένα μωράκι. Είναι αγοράκι. Πώς θα το βαφτίσουν; Η Αθηνά και ο Κώστας έχουν μία ξαδέρφη, την **Αλίκη**, που είναι 14 χρονών και πάει γυμνάσιο. Η Αλίκη είναι κόρη του θείου Τάκη και της θείας Έλλης. Είναι ψηλή με μακριά μαύρα μαλλιά και της αρέσει πολύ να τρέχει και να κάνει γυμναστική.

Ο καλύτερος φίλος του Κώστα είναι ο **Νίκος**. Πηγαίνουν μαζί στο σχολείο και παίζουν μαζί ποδόσφαιρο. Έχει ξανθά μαλλιά και φοράει μεγάλα γυαλιά. Οι γονείς του είναι χωρισμένοι, γι' αυτό και όταν μένει στον μπαμπά του, έρχεται στο σχολείο με το λεωφορείο. Μία μέρα ο Κώστας και ο Νίκος ετοιμάστηκαν να πάνε εκδρομή αλλά ο καιρός άρχισε να χαλάει. Τι έγινε; Πήγαν τελικά; Μήπως τους χάλασε τα σχέδια ο καιρός; Η καλύτερη φίλη της Αθηνάς είναι η **Ελένη**. Οι δυο φίλες τσακώνονται συχνά με τον Νίκο που τις πειράζει λέγοντας τους απίθανες ιστορίες. Στη γειτονιά του Κώστα και της Αθηνάς έχει όλο πολυκατοικίες, εκτός από την παλιά μονοκατοικία

δίπλα τους, όπου μένει ο κύριος **Μιχάλης** με τη θεία του κι έναν **σκύλο** που όλο γαβγίζει. Ο κύριος Μιχάλης έχει απότομους τρόπους και τα παιδιά τον φοβούνται. Μία μέρα βρήκε στην αυλή του τέσσερα κουταβάκια. Ποιος τα παράτησε εκεί; Τι θα κάνει, θα τα κρατήσει; Θα τα δώσει σε άλλους να τα φροντίσουν; Μήπως τους κάνει κακό; Απέναντι, είναι το μαγαζί του κυρίου **Δημήτρη**. Είναι μίνι-μάρκετ και μένει ανοιχτά μέχρι αργά το βράδυ, ακόμα και τα Σαββατοκύριακα. Μία μέρα κάποιος μπήκε στο μαγαζί και πήρε χρήματα από το ταμείο του. Η αστυνομία θα βρει τον κλέφτη; Θα τον στείλει στη φυλακή;

Ο Κώστας έχει έναν συμμαθητή από την Αλβανία τον **Ίγκλι**. Ο Ίγκλι και η οικογένειά του μετακόμισαν πριν από λίγα χρόνια στην Ελλάδα. Θέλουν να αγοράσουν ένα σπίτι και να μείνουν στην Αθήνα για πάντα. Ο Ίγκλι έμαθε πολύ γρήγορα τα ελληνικά και τα πάει πολύ καλά στο σχολείο. Παίζει συχνά ποδόσφαιρο με τα παιδιά της γειτονιάς και ο κύριος Μιχάλης τους φωνάζει συνέχεια, γιατί τον ενοχλεί η φασαρία που κάνουν. Μία μέρα η μπάλα έπεσε κατά λάθος στο παράθυρο του κυρίου Μιχάλη και το έσπασε. Τι έκανε ο κύριος Μιχάλης;

Παρόλο που μένουν σε πολυκατοικία, η Αθηνά έχει μία **γάτα**, τη Ροζαλία. Την αγαπάει πάρα πολύ και φοβάται κάθε φορά που βγαίνει στον δρόμο μήπως τη χτυπήσει κανένα αυτοκίνητο. Η **Ροζαλία** δεν μπορεί να είναι συνέχεια μέσα, ζητάει να βγει έξω. Μία φορά βγήκε στον δρόμο και παραλίγο να την πατήσει ένα αυτοκίνητο. Ποιος την έσωσε; Μία μέρα δε γύρισε κι η Αθηνά ζήτησε τη βοήθεια του Κώστα για να τη βρει. Θα τη βρουν;

Πού; Ο Κώστας έχει ένα **καναρίνι**, τον **Πιτσικόκο**. Μία μέρα ξέχασε το κλουβί του Πιτσικόκου ανοιχτό και η Ροζαλία, που ήταν κοντά, άρχισε να τον κυνηγάει. Ο Πιτσικόκος φοβήθηκε κι έφυγε από το ανοιχτό παράθυρο. Τι θα γίνει με τον Πιτσικόκο; Θα ξαναγυρίσει;

Αν θέλεις να μάθεις τι θα συμβεί σ' αυτές τις ιστορίες, ψάξε στα παραδείγματα του λεξικού. Έτσι θα μάθεις ακόμα περισσότερα για τους ήρωες του λεξικού και την καθημερινή τους ζωή. Προσοχή! Επειδή ένα λεξικό δε διαβάζεται από την αρχή μέχρι το τέλος του, όπως όλα τ' άλλα βιβλία, αλλά ψάχνουμε να βρούμε σ' αυτό τις λέξεις που δεν ξέρουμε, τα παραδείγματα που διηγούνται τις ιστορίες αυτές δεν είναι βαλμένα με κάποια σειρά αλλά ανακατεμένα. Καλή συνέχεια!

...Βέβαια, στα παραδείγματα του λεξικού θα βρεις και ήρωες που ξέρεις από άλλες ιστορίες. Θα βρεις τη Χιονάτη, την κακιά βασίλισσα, τον πρίγκιπα και τους επτά νάνους, την Κοκκινοσκουφίτσα, τη γιαγιά της και τον κακό λύκο, τη Σταχτοπούτα και άλλους. Καλό ταξίδι στα παραδείγματα του λεξικού!

Οι πίνακες του λεξικού

1. Το αγρόκτημα 1ος τόμος - σελ. 28
2. Τα αθλήματα 1ος τόμος - σελ. 37
3. Αντίθετα 1ος τόμος - σελ. 69
4. Οι αριθμοί 1ος τόμος - σελ. 92-93
5. Η διάρκεια της ημέρας 2ος τόμος - σελ. 52
6. Το δωμάτιο 2ος τόμος - σελ. 73
7. Χάρτης της Ελλάδας 2ος τόμος - σελ. 88
8. Οι εποχές - οι μήνες - οι μέρες 2ος τόμος - σελ. 113
9. Τα εργαλεία 2ος τόμος - σελ. 116
10. Τα έντομα 2ος τόμος - σελ. 95
11. Τα ζώα 2ος τόμος - σελ. 136-137
12. Η θάλασσα 3ος τόμος - σελ. 11
13. Ο καιρός ...
14. Η κουζίνα ...
15. Τα λουλούδια 2ος τόμος - σελ. 65
16. Τα μουσικά όργανα ...
17. Το μπάνιο ...
18. Στο νοσοκομείο ...
19. Πώς νιώθω ...
20. Η οικογένεια ...
21. Το πάρτι ...
22. Η πόλη ...
23. Παραμύθια ...
24. Τα ρούχα ...
25. Το σπίτι ...
26. Στο σχολείο ...
27. Τα σχήματα ...
28. Το σώμα μας ...
29. Τα χρώματα 7ος τόμος - σελ. 135

...Πάμε τώρα να δούμε
τι άλλες πληροφορίες μπορείς να βρεις
σε μία σελίδα του λεξικού.

Εδώ γράφουμε την πρώτη και την τελευταία λέξη της σελίδας.

βαλίτσα ----- βαπόρι

α

β

γ

δ

ε

ζ

η

...

βαλίτσα [η] ουσιαστικό (βαλίτσες)

☑ Όταν θέλουμε να ταξιδέψουμε, παίρνουμε μαζί μας μία βαλίτσα με ρούχα.

Οι βαλίτσες έχουν χερούλι για να τις κρατάμε στο χέρι και καμιά φορά ρόδες για να τις σέρνουμε όταν είναι βαριές.

🎵 βα-λί-τσα

Εδώ θα βρεις τη λέξη που ψάχνεις. Όταν είναι ουσιαστικό, βάζουμε και μια λεξούλα που λέγεται άρθρο για να δείξουμε αν το ουσιαστικό είναι αρσενικό, θηλυκό ή ουδέτερο.

Η εικόνα σε βοηθάει να καταλάβεις τι θέλει να πει η λέξη που ψάχνεις.

Εδώ θα βρεις την αλφαβήτα. Με πράσινο χρώμα δείχνουμε σε ποιο γράμμα είμαστε.

Όταν μιλάμε, οι λέξεις δεν μένουν πάντα οι ίδιες, αλλά πολλές φορές γίνονται λίγο διαφορετικές.

Εδώ δίνουμε το μέρος του λόγου, δηλαδή αν η λέξη που ψάχνεις είναι ουσιαστικό, ρήμα, επίθετο, επίρρημα ή άλλο.

γδέρνω-----γεμίζω-----

γδέρνω, **γδέρνομαι** ρήμα (έγδαρα, θα γδάρω)
✓ Όταν γδέρνεις το χέρι σου, του κάνεις γρατσουνιές. ✎ Η Αθηνά έπεσε από το ποδήλατο κι έγδαρε το γόνατό της. ○ γρατσουνώ
✓ Όταν ο χασάπης γδέρνει ένα ζώο, του βγάζει το δέρμα. ◇ Το γδάρισμα είναι το σημάδι που έχουμε στο σώμα μας, όταν γδερνόμαστε.
○ γρατσουνιά 🎵 γδέρ-νω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
.....
ω

- Είμαι το αντίθετο του αδειάζω. Τι κάνω;
.....

Εδώ θα βρεις ένα παιχνίδι με κάποια λέξη της σελίδας. Αν θέλεις, μπορείς να σκεφτείς και εσύ ένα ίδιο παιχνίδι με μερικές άλλες λέξεις της σελίδας.

Με εξηγούμε τη λέξη για να καταλάβουμε τη σημασία της.

Μια λέξη μπορεί να έχει πολλές σημασίες.
Με εξηγούμε τις άλλες σημασίες της.

Με γράφουμε ένα παράδειγμα που δείχνει τη λέξη μέσα σε πρόταση.

Με θα βρεις λέξεις που θέλουν να πουν περίπου το ίδιο πράγμα με τη λέξη που ψάχνεις.

Με θα βρεις λέξεις που θέλουν να πουν το αντίθετο από τη λέξη που ψάχνεις.

Με θα βρεις λέξεις που ανήκουν στην ίδια οικογένεια.

Για μερικές λέξεις θα βρεις περισσότερες πληροφορίες σε εικόνες/πίνακες που βρίσκονται σε κάποια άλλη σελίδα και που δείχνει το .

Με δείχνουμε πώς συλλαβίζονται οι λέξεις.

Με δείχνουμε μια άλλη λέξη στην οποία θα βρεις πληροφορίες για τη λέξη που ψάχνεις.

Τώρα είμαστε έτοιμοι. Ξεκινάμε!

α

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

Α α

-α

☑ Πολλές φορές, για να φτιάξω ένα επίρρημα, παίρνω ένα επίθετο και βάζω στο τέλος του το -α. Δες μερικά παραδείγματα: άσχημος-άσχημα, γρήγορος-γρήγορα, καλός-καλά. 🎵 -α
- Κάνε κι εσύ το ίδιο με άλλα επίθετα.

άβολος, άβολη, άβολο επίθετο (άβολοι, άβολες, άβολα)

☑ Όταν κάτι είναι **άβολο**, δε νιώθουμε καλά να το χρησιμοποιούμε. ✎ «Αυτή η καρέκλα είναι μικρή και άβολη για τον θείο Αλέκο» είπε ο Κώστας. Ο θείος έχει μεγάλα πόδια και δε βολεύεται.

○ κουραστικός ● βολικός, άνετος

◇ Ο θείος Αλέκος αισθανόταν άβολα, επειδή δε χωρούσε στην πολυθρόνα. 🎵 ά-βο-λος

άγαλμα [το] ουσιαστικό (αγάλματα)

☑ Το **άγαλμα** είναι ένα κομμάτι μάρμαρο, μέταλλο ή άλλο υλικό που το έχουμε κάνει να μοιάζει με άνθρωπο, ζώο ή πράγμα.

✎ «Η Αθήνα έχει πολλά μουσεία» είπε η Αθηνά στον θείο Τάκη. «Άλλα έχουν αρχαία ελληνικά αγάλματα και άλλα αγάλματα νεότερων καλλιτεχνών». ○ γλυπτό 🎵 ά-γαλ-μα

αγανακτώ ρήμα (αγανάκτησα, θα αγανακτήσω)

☑ Όταν **αγανακτείς** με κάτι, θυμώνεις πολύ, γιατί

δεν είναι σωστό. ✎ Η Αθηνά αγανάκτησε όταν είδε τα παιδιά της γειτονιάς να φέρονται άσχημα στον σκύλο του κυρίου Μιχάλη. ○ θυμώνω, εκνευρίζομαι
◇ Ένωσε αγανάκτηση με τη συμπεριφορά των παιδιών απέναντι στον σκύλο. Ήταν αγανακτισμένη. 🎵 α-γα-να-κτώ

αγάπη [η] ουσιαστικό (αγάπες) → αγαπώ

αγαπώ και αγαπάω, αγαπιέμαι ρήμα (αγάπησα, θα αγαπήσω)

☑ Όταν αγαπάς κάποιον, νιώθεις όμορφα συναισθήματα γι' αυτόν και σου αρέσει να είσαι μαζί του.

✓ Όταν αγαπάς κάτι, σου αρέσει πάρα πολύ.

✎ Ο Κώστας αγαπάει πολύ το ποδόσφαιρο. Του αρέσει να πηγαίνει μαζί με τον Νίκο στο γήπεδο.

● μισώ ◇ Όταν αγαπάς κάποιον, νιώθεις αγάπη γι' αυτόν. Όταν αγαπάς πολύ κάτι, είναι το αγαπημένο σου. Όταν κάποιος είναι αγαπητός, είναι ευχάριστος και τον αγαπούν οι άλλοι άνθρωποι. 🎵 α-γα-πώ

άγγελος [ο] ουσιαστικό (άγγελοι)

☑ Οι άγγελοι φέρνουν τα μηνύματα του Θεού στους ανθρώπους. ✎ Ο θείος Αλέκος λέει ότι οι άγγελοι είναι αόρατοι και έχουν φτερούγες στην πλάτη τους.

✓ Όταν κάποιος είναι άγγελος, είναι πολύ καλός άνθρωπος. ◇ «Κοίτα το μωράκι της θείας Κατερίνας» είπε η Αθηνά.

Το πρόσωπό του είναι αγγελικό.

Μοιάζει με πρόσωπο αγγέλου.

🎵 άγ-γε-λος

α

αγγίζω, αγγίζομαι ρήμα (άγγιξα, θα αγγίξω)

☑ Όταν αγγίζεις κάτι, το ακουμπάς με το χέρι σου απαλά. ✍ Η θεία Κατερίνα άγγιξε το μάγουλο του Δημητράκη με αγάπη. ○ ακουμπώ, πιάνω

◇ Ο Δημητράκης χάρηκε με το άγγιγμα της μητέρας του. 🎵 αγ-γί-ζω

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

αγγούρι [το] ουσιαστικό (αγγούρια)

☑ Το αγγούρι είναι ένα μακρύ πράσινο λαχανικό. Το τρώμε ωμό και συνήθως το βάζουμε σε σαλάτες. 🎵 αγ-γού-ρι

αγελάδα [η] ουσιαστικό (αγελάδες) ☑ Η αγελάδα

είναι ένα μεγάλο ζώο που ζει στο αγρόκτημα. Το αρμέγουμε και μας δίνει γάλα. 🎵 α-γε-λά-δα
✍ 'το αγρόκτημα'

αγέλη [η] ουσιαστικό (αγέλες)

☑ Η αγέλη είναι πολλά ίδια ζώα που ζουν μαζί.
✍ Ο θεός Αλέκος λέει ότι τον χειμώνα έξω από το χωριό του οι λύκοι ζουν σε αγέλες. ○ κοπάδι
🎵 α-γέ-λη

άγιος, άγια, άγιο επίθετο (άγιοι, άγιες, άγια)

☑ Όταν κάτι είναι άγιο, έχει να κάνει με τον Θεό ή την εκκλησία. ✍ Τις άγιες μέρες του Πάσχα η θεία του κυρίου Μιχάλη πηγαίνει κάθε μέρα στην εκκλησία.

✓ (σαν ουσιαστικό) Οι άγιοι και οι αγίες είναι χριστιανοί που έζησαν όλη τους τη ζωή αφιερωμένη στον Θεό.

✓ Ο κύριος Δημήτρης είναι άγιος άνθρωπος, δεν

αγκάθι-----αγκίστρι--

πειράζει ποτέ κανέναν κι έχει αγνά συναισθήματα.

♪ ά-γι-ος / ά-γιος

- Πώς προφέρεις τη λέξη άγιος;

αγκάθι [το] ουσιαστικό (αγκάθια)

☑ Οι τριανταφυλλιές έχουν αγκάθια στα κλαδιά και στον κορμό τους. Είναι σαν μικρές μύτες που τσιμπάνε.

◇ Ένα αγκάθινο στεφάνι είναι πλεγμένο με αγκάθια. ♪ α-γκά-θι

αγκάθινος, αγκάθινη, αγκάθινο επίθετο

(αγκάθινοι, αγκάθινες, αγκάθινα) → αγκάθι

αγκαλιά [η] ουσιαστικό (αγκαλιές)

☑ Όταν η μητέρα σου σε κρατά στην αγκαλιά της, σε κρατάει με τα δύο της χέρια σφιχτά και ακουμπάς πάνω στο στήθος της. ✍ Η γιαγιά έσφιξε την Κοκκινοσκουφίτσα στην αγκαλιά της και τη φίλησε.

◇ Όταν αγκαλιάζεις κάποιον, τον κρατάς στην αγκαλιά σου, τον παίρνεις αγκαλιά. ♪ α-γκα-λιά

αγκαλιάζω ρήμα (αγκάλιασα, θα αγκαλιάσω)

→ αγκαλιά

αγκίστρι [το] ουσιαστικό (αγκίστρια)

☑ Οι ψαράδες ψαρεύουν με το αγκίστρι, που είναι ένα μικρό μυτερό κομμάτι σύρμα.

♪ α-γκί-στρι

- Μη μ' ακουμπάς, γιατί τσιμπάω. Τι είμαι;

.....

α

άγκυρα [η] ουσιαστικό (άγκυρες)

β

☑ Η άγκυρα μοιάζει μ' ένα μεγάλο και βαρύ αγκίστρι που το έχουν δέσει στην άκρη μίας μακριάς αλυσίδας. Όλα τα πλοία έχουν άγκυρα και τη ρίχνουν στον βυθό της θάλασσας για να μένουν σταθερά στο ίδιο μέρος.

γ

δ

ε

ζ

◇ Όταν ένα πλοίο αγκυροβολεί, ρίχνει άγκυρα.

η

♫ ά-γκυ-ρα 'η θάλασσα'

θ

αγκώνας [ο] ουσιαστικό (αγκώνες)

ι

☑ Ο αγκώνας είναι το μέρος του χεριού μας που μπορούμε να λυγίσουμε. ♫ α-γκώ-νας

κ

 'το σώμα μας'

λ

αγνός, αγνή, αγνό επίθετο (αγνοί, αγνές, αγνά)

μ

☑ Όταν κάτι είναι αγνό, δεν είναι ανακατεμένο με τίποτα άλλο. «Στη σαλάτα ρίχνω πάντα αγνό

ν

λάδι από την Κρήτη» είπε η θεία Έλλη. ○ καθαρός

ξ

✓ Ο θείος Αλέκος είναι αγνός άνθρωπος κι έχει καλή ψυχή. ○ απονήρευτος ● πονηρός

ο

◇ Ο θείος Αλέκος έχει αγνότητα. ♫ α-γνός

π

ρ

άγνωστος, άγνωστη, άγνωστο επίθετο

σ

(άγνωστοι, άγνωστες, άγνωστα)

τ

☑ Όταν κάτι είναι άγνωστο, δεν το γνωρίζουμε.

υ

 «Τι σημαίνει η λέξη 'αδέσποτος'; Δεν την ξέρω, μου είναι άγνωστη» είπε ο Ίγκλι στον Κώστα.

φ

● γνωστός ♫ ά-γνω-στος

χ

ψ

αγορά [η] ουσιαστικό (αγορές)

ω

☑ Η αγορά είναι ένα μέρος με πολλά μαγαζιά.

αγοράζω-----αγράμματος--

 «Η Ερμού είναι μία από τις κεντρικές αγορές της Αθήνας» είπε η Αθηνά στον θείο Τάκη.

✓ Όταν κάνεις μία αγορά, δίνεις χρήματα και παίρνεις κάτι που θέλεις. «Τι αγορές έκανες σήμερα;» ρώτησε η Αθηνά τον θείο Τάκη που γύρισε με δύο τσάντες γεμάτες με ψώνια. Όταν αγοράζεις κάτι, κάνεις μία αγορά. Ο αγοραστής είναι αυτός που αγόρασε ή που θέλει ν' αγοράσει κάτι. α-γο-ρά Δες λαϊκός (λαϊκή αγορά)

αγοράζω ρήμα (αγόρασα, θα αγοράσω) → αγορά

αγοραστής [ο], **αγοράστρια** [η] ουσιαστικό (αγοραστής, αγοράστριες) → αγορά

αγόρι [το] ουσιαστικό (αγόρια)

Ο Κώστας είναι αγόρι. Είναι το αρσενικό παιδί της οικογένειάς του. Όταν μεγαλώσει, θα γίνει άντρας. α-γό-ρι

άγουρος, **άγουρη**, **άγουρο** επίθετο (άγουροι, άγουρες, άγουρα)

Όταν ένα φρούτο είναι άγουρο, δεν έχει ωριμάσει και δεν είναι έτοιμο ακόμη για να το φάμε.

αγίνωτος ώριμος ά-γου-ρος

αγράμματος, **αγράμματη**, **αγράμματο** επίθετο (αγράμματοι, αγράμματες, αγράμματα)

Όταν κάποιος είναι αγράμματος, δεν ξέρει να γράφει και να διαβάζει. γράμμα α-γράμ-μα-τος

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

άγριος, άγρια, άγριο επίθετο (άγριοι, άγριες, άγρια)

☑ Τα άγρια ζώα ζουν ελεύθερα στη φύση, μακριά από τον άνθρωπο. Τα άγρια φυτά φυτρώνουν και μεγαλώνουν μόνα τους, χωρίς τη φροντίδα των ανθρώπων ● ήμερος

✓ Ένας άγριος άνθρωπος φοβίζει τους άλλους και δεν τους αφήνει να τον πλησιάσουν εύκολα.

● ήρεμος, γλυκός ◊ «Τι άγριο πρόσωπο είναι αυτό;» είπε η Χιονάτη, όταν είδε την κακιά βασίλισσα. «Τι αγριάδα που έχει!» 🎵 ά-γρι-ος

αγρόκτημα [το] ουσιαστικό (αγροκτήματα)
→ αγρότης

αγρότης [ο], αγρότισσα [η] ουσιαστικό (αγρότες, αγρότισσες)

☑ Αγρότης είναι αυτός που δουλεύει στα χωράφια και τα καλλιεργεί. ○ γεωργός ◊ Ο θεός Αλέκος ζει στην εξοχή, έχει ένα αγρόκτημα και παράγει αγροτικά προϊόντα. 🎵 α-γρό-της ✍ 'το αγρόκτημα'

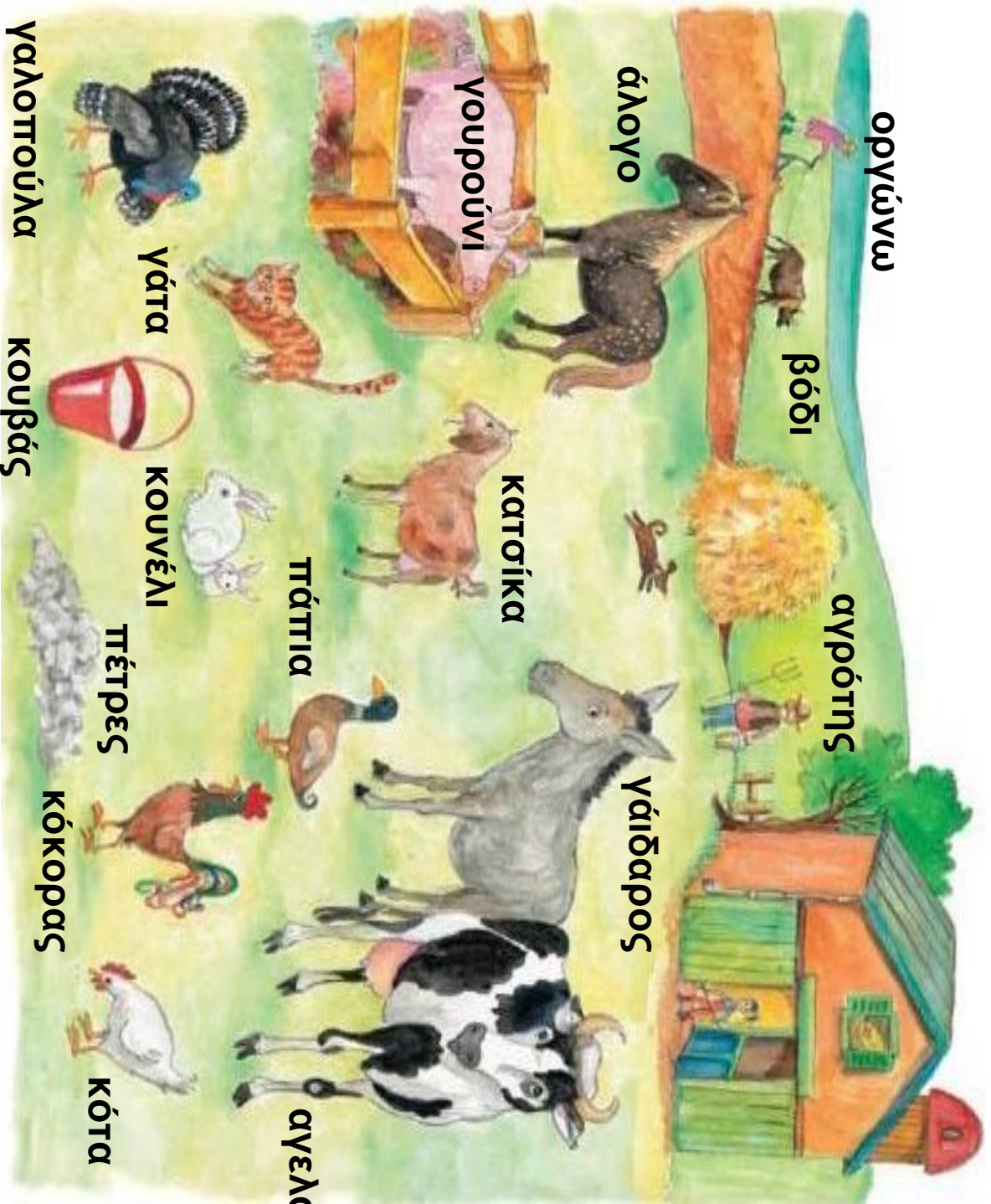
αγροτικός, αγροτική, αγροτικό επίθετο
(αγροτικοί, αγροτικές, αγροτικά) → αγρότης

αγώνας [ο] ουσιαστικό (αγώνες)

☑ Όταν κάποιος δίνει αγώνα ή κάνει αγώνα, προσπαθεί να πετύχει αυτό που θέλει. ✍ Η ομάδα του Κώστα έδωσε δύσκολο αγώνα για να γίνει η καλύτερη ομάδα του σχολείου.

✓ Στους αγώνες μπάσκει, τρεξίματος ή άλλων

το αγρόκτημα

οργώνω

βόδι

αγρότης

άλλογο

γουρουνι

κατσίκα

γάιδαρος

αγελάδα

γάτα

πάπια

κότα

γαλοπούλα

κουβάς

κουνέλι

πέτρες

κόκορας

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

αθλημάτων κάθε ομάδα ή αθλητής προσπαθεί να νικήσει. **◇ Όταν αγωνίζεσαι, κάνεις αγώνα να πετύχεις κάτι ή θέλεις να νικήσεις σ' έναν αγώνα. Αυτός που αγωνίζεται σκληρά είναι αγωνιστής.**
 🎵 α-γώ-νας

αγωνία [η] ουσιαστικό (αγωνίες)
 ☑ Όταν νιώθεις αγωνία, είσαι ανήσυχος και περιμένεις κάτι που θα γίνει, είτε είναι καλό είτε άσχημο. ✎ Ο Κώστας είχε αγωνία για να δει αν θα νικήσει η ομάδα του στο ποδόσφαιρο. 🎵 α-γω-νί-α

αγωνίζομαι ρήμα (αγωνίστηκα, θα αγωνιστώ)
 → αγώνας

αγώνισμα [το] ουσιαστικό (αγώνισματα)
 ☑ Το αγώνισμα είναι ένα άθλημα. ✎ Ο θεός Τάκης και οι φίλοι του παρακολούθησαν το αγώνισμα της κολύμβησης στους Ολυμπιακούς αγώνες της Αθήνας το 2004. 🎵 α-γώ-νι-σμα

αγωνιστής [ο], **αγωνίστρια** [η] ουσιαστικό
 (αγωνιστές, αγωνίστριες) → αγώνας

αδειάζω ρήμα (άδειασα, θα αδειάσω)
 ☑ Όταν αδειάζω κάτι, βγάζω από μέσα του ό,τι υπάρχει. ✎ Η Χιονάτη άδειασε τον σκουπιδοτενεκέ που ήταν γεμάτος χαρτιά.
 ● γεμίζω **◇ Το άδειασμα ήταν μέχρι τώρα δουλειά των νάνων. άδειος** 🎵 α-δειά-ζω

άδειος, άδεια, άδειο επίθετο (άδειοι, άδειες, άδεια)

☑ Όταν κάτι είναι άδειο, δεν έχει τίποτα μέσα του.

✍ Ο Κώστας άνοιξε το κουτί για να πάρει μία σοκολάτα αλλά δε βρήκε τίποτα. Ήταν άδειο.

○ κενός ● γεμάτος

✓ Λέμε ότι το κεφάλι κάποιου είναι άδειο, όταν είναι βλάκας ή κουτός. ◇ **αδειάζω** 🎵 ά-δειος

✍ 'αντίθετα'

αδελφός [ο], **αδελφή** [η] ουσιαστικό (αδελφοί, αδελφές)

☑ Ο αδελφός σου είναι το αγόρι που έχει τους ίδιους γονείς με σένα. Η αδελφή σου είναι το κορίτσι που έχει τους ίδιους γονείς με σένα.

◇ **αδελφάκι, αδελφούλης, αδελφούλα**

🎵 α-δελ-φός ✍ 'η οικογένεια'

- Λέμε και **αδερφός, αδερφή.**

Στον πληθυντικό λέμε και τα αδέρφια.

αδέσποτος, αδέσποτη, αδέσποτο επίθετο (αδέσποτοι, αδέσποτες, αδέσποτα)

☑ Όταν ένα ζώο είναι αδέσποτο, γυρίζει στους δρόμους χωρίς να έχει ιδιοκτήτη για να το φροντίσει. ✍ Ο κύριος Μιχάλης βρήκε στην αυλή

του τέσσερα αδέσποτα κουταβάκια. 🎵 α-δέ-σπο-τος

αδιάβροχος, αδιάβροχη, αδιάβροχο επίθετο (αδιάβροχοι, αδιάβροχες, αδιάβροχα)

☑ Όταν κάτι είναι αδιάβροχο, τότε δεν μπορεί να περάσει νερό μέσα του. ✍ Το ρολόι του Κώστα

α

είναι αδιάβροχο και το φοράει όταν μπαίνει στη θάλασσα.

β

✓ (σαν ουσιαστικό) Το αδιάβροχο είναι αυτό που φοράμε, όταν δε θέλουμε να βρεχόμαστε από τη βροχή. **◇ βρέχω, βροχή** **♪ α-δι-ά-βρο-χος**

γ

δ

ε

ζ

αδιαθεσία [η] ουσιαστικό (αδιαθεσίες)
→ αδιάθετος

η

θ

ι

κ

λ

αδιάθετος, αδιάθετη, αδιάθετο επίθετο
(αδιάθετοι, αδιάθετες, αδιάθετα)

☑ Όταν κάποιος είναι αδιάθετος, είναι σαν άρρωστος και δεν αισθάνεται καλά. **◇ Όταν είσαι αδιάθετος, έχεις αδιαθεσία.** **♪ α-δι-ά-θε-τος**

μ

αδιαφορία [η] ουσιαστικό → αδιάφορος

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

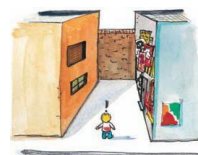
ω

αδιάφορος, αδιάφορη, αδιάφορο επίθετο
(αδιάφοροι, αδιάφορες, αδιάφορα)

☑ Ο κύριος Μιχάλης είναι αδιάφορος για τη μόδα κι όλο φοράει κάτι παλιά ρούχα. Δεν ενδιαφέρεται για τη μόδα. **◇ Όταν είσαι αδιάφορος για κάτι, τότε αδιαφορείς γι' αυτό, δείχνεις δηλαδή αδιαφορία.**
♪ α-δι-ά-φο-ρος

αδιέξοδο [το] ουσιαστικό (αδιέξοδα)

☑ Το αδιέξοδο είναι ένας δρόμος που είναι κλεισμένος στο τέλος του και δεν μπορείς να περάσεις. **✍ Ο δρόμος όπου βρίσκεται το σπίτι του κυρίου Μιχάλη οδηγεί σε αδιέξοδο. Στο τέλος του δρόμου υπάρχει ένας ψηλός άσπρος τοίχος.**

♪ α-δι-έ-ξο-δο

άδικος, άδικη, άδικο επίθετο (άδικοι, άδικες, άδικα)

☑ Η Χιονάτη έκοψε την τούρτα σε οκτώ ίσα κομμάτια. Δεν έδωσε μεγαλύτερο κομμάτι σε κανέναν. Δεν ήθελε να είναι άδικη. ● δίκαιος
◇ Ήταν δίκαιη και δεν έκανε αδικία. Δεν αδίκησε κανέναν. 🎵 ά-δι-κος

αδυναμία [η] ουσιαστικό (αδυναμίες) → αδύναμος

αδύναμος, αδύναμη, αδύναμο επίθετο (αδύναμοι, αδύναμες, αδύναμα)

☑ Η Ροζαλία τριγυρνούσε στους δρόμους και δεν είχε φάει τρεις μέρες. Ένιωθε πολύ αδύναμη.
● δυνατός ◇ Δεν είχε αρκετή δύναμη, είχε αδυναμία. 🎵 α-δύ-να-μος

αδυνατιζω ρήμα (αδυνάτισα, θα αδυνατίσω)
→ αδύνατος

αδύνατος, αδύνατη, αδύνατο επίθετο (αδύνατοι, αδύνατες, αδύνατα)

☑ Όταν κάποιος είναι αδύνατος, δε ζυγίζει πολλά κιλά. 🖋️ Ο Κώστας είναι αδύνατος, ενώ ο θεός Αλέκος ψηλός και χοντρός. ○ λεπτός ● παχύς, χοντρός

Αν θέλεις να μάθεις τι έγινε με τη Ροζαλία που χάθηκε, ψάξε μέσα στο λεξικό τις λέξεις αναστατώνω, ανησυχώ, εξαφανίζομαι, βρίσκω, καταφεύγω, κουλουριάζω, κουνώ, χαίρομαι, χοροπηδώ

αέρας -----αεροπλάνο

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

✓ Η Αθηνά είναι αδύνατη στην αριθμητική. Δεν την καταλαβαίνει εύκολα. Στη γραμματική όμως είναι πολύ καλή. Όταν χάνεις κιλά και γίνεσαι αδύνατος, αδυνατίζεις. α-δύ-να-τος

αέρας [ο] ουσιαστικό (αέρηδες)

☑ Τον αέρα τον αναπνέουμε κι έτσι μπορούμε και ζούμε. Δεν έχει μυρωδιά και δεν μπορούμε να τον δούμε. «Άνοιξε το παράθυρο για να μπει λίγος καθαρός αέρας» είπε η θεία Κατερίνα στον θείο Σταμάτη.

✓ Αέρα λέμε και τον άνεμο.

 Ο αέρας όμως δυνάμωσε και ο θείος Σταμάτης αναγκάστηκε να κλείσει γρήγορα το παράθυρο.

◇ Όταν αερίζεις ένα δωμάτιο, ανοίγεις πόρτες και παράθυρα για να μπει αέρας.

 α-έ-ρας 'Ο καιρός'

αερίζω ρήμα (αέρισα, θα αερίσω) → αέρας

αέριο [το] ουσιαστικό (αέρια)

☑ Τα αέρια δεν είναι ούτε στερεά ούτε υγρά. Ο αέρας που αναπνέουμε είναι αέριο. Το οξυγόνο και το υδρογόνο είναι αέρια. Μερικά αέρια όπως το γκάζι είναι επικίνδυνα για την υγεία μας. α-έ-ρι-ο

αεροδρόμιο [το] ουσιαστικό (αεροδρόμια)

→ αεροπλάνο

αεροπλάνο [το] ουσιαστικό (αεροπλάνα)

☑ Με το αεροπλάνο μπορούμε να ταξιδεύουμε πετώντας σ' όλο τον κόσμο. ○ αεροσκάφος

◇ Τα αεροπλάνα προσγειώνονται και απογειώνονται στα αεροδρόμια. Τα οδηγούν οι πιλότοι. Μέσα στα αεροπλάνα δουλεύουν οι αεροσυνοδοί που φροντίζουν τους επιβάτες.

♪ α-ε-ρο-πλά-νο

αεροπόρος [ο] ουσιαστικό (αεροπόροι)

☑ Ο αεροπόρος είναι αυτός που οδηγεί αεροπλάνα.

○ πιλότος ◇ Ένα αεροπορικό ταξίδι, είναι ένα ταξίδι με αεροπλάνο. ♪ α-ε-ρο-πό-ρος

αερόστατο [το] ουσιαστικό (αερόστατα)

☑ Το αερόστατο είναι ένας μεγάλος σάκος γεμάτος με ζεστό αέρα ή με κάποιο άλλο αέριο, ελαφρύτερο από τον αέρα. Το αερόστατο μπορεί να σηκωθεί ψηλά στον αέρα και να μεταφέρει μερικούς ανθρώπους μέσα σ' ένα μεγάλο καλάθι που υπάρχει δεμένο στο κάτω μέρος του. ♪ α-ε-ρό-στα-το

αεροσυνοδός [η] ουσιαστικό
(αεροσυνοδοί) → αεροπλάνο

αετός [ο] ουσιαστικό (αετοί)

☑ Ο αετός είναι ένα μεγάλο πουλί με δυνατό ράμφος και μυτερά νύχια. Οι αετοί έχουν τις φωλιές τους στα βουνά. ♪ α-ε-τός ✍ 'τα ζώα'

Δες χαρταετός

αηδία [η] ουσιαστικό (αηδίες)

☑ Όταν νιώθω αηδία για κάτι, νιώθω πολύ άσχημα με κάτι που είναι άσχημο, χαλασμένο ή βρόμικο.

αθάνατος ----- αθλητισμός

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

 Ο Κώστας έφαγε μία χαλασμένη σοκολάτα κι ένιωσε αηδία.

✓ **Αηδία** είναι αυτό που μας κάνει να νιώθουμε δυσάρεστα. «Το φαγητό είναι σκέτη αηδία!» είπε ο κύριος Μιχάλης στη θεία του. «Δεν τρώγεται!» συνέχισε. Ο Κώστας αηδίασε με αυτό που έφαγε. Το βρήκε αηδιαστικό. αη-δί-α

αθάνατος, αθάνατη, αθάνατο επίθετο (αθάνατοι, αθάνατες, αθάνατα)

☑ Όταν κάποιος είναι **αθάνατος**, τότε ζει για πάντα, αιώνια. Κανένας άνθρωπος δεν είναι αθάνατος.
● θνητός α-θά-να-τος

άθλημα [το] ουσιαστικό (αθλήματα)

☑ Το ποδόσφαιρο, το μπάσκετ, το τρέξιμο και το τένις είναι **αθλήματα**. ○ σπορ **αθλητής**, **αθλητισμός** ά-θλη-μα ‘τα αθλήματα’

αθλητής [ο], **αθλήτρια** [η] ουσιαστικό (αθλητές, αθλήτριες)

☑ Οι **αθλητές** γυμνάζονται συνέχεια για να συμμετέχουν σε αγώνες. Ο Κώστας ονειρεύεται να γίνει μεγάλος αθλητής. Ονειρεύεται να παίξει ποδόσφαιρο στην Εθνική μας ομάδα.

 Ο κύριος Γιάννης διαβάζει αθλητική εφημερίδα κάθε μέρα. Διαβάζει εφημερίδα που ασχολείται με τους αθλητές και τα αθλήματα. αθλητισμός
 α-θλη-τής ‘τα αθλήματα’

αθλητισμός [ο] ουσιαστικό

☑ Η Αλίκη διαβάζει ένα βιβλίο για τον **αθλητισμό**

άλμα σε ύψος

δισκοβολία

δρόμος μετ' εμποδίων

άλμα
σε μήκος

αγώνας
δρόμου

Εδώ παρουσιάσαμε μερικά αθλήματα του στίβου.
Προσπάθησε να θυμηθείς και άλλα αθλήματα
των Ολυμπιακών Αγώνων.

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

στην αρχαία Ελλάδα. Δηλαδή για τα αθλήματα στην αρχαία Ελλάδα.

✓ Όταν κάνεις αθλητισμό, κάνεις κάποιο άθλημα.

 Ο Νίκος και ο Κώστας παίζουν ποδόσφαιρο σε ομάδα. Κάνουν αθλητισμό. αθλητής, αθλητικός

 α-θλη-τι-σμός

αθώς, αθώα, αθώο επίθετο (αθώοι, αθώες, αθώα)

Όταν κάποιος είναι αθώς, δεν έχει κάνει κάτι κακό. «Δεν έσπασα εγώ το παράθυρο. Είμαι αθώς!» είπε ο Κώστας στον κύριο Μιχάλη.

● ένοχος

✓ Ένα αθώο παιδί είναι αγνό, χωρίς κακία. Το ίδιο κι ένα αθώο αστείο ή πείραγμα. Η Αθηνά δεν μπορεί να καταλάβει ότι τα πειράγματα του Νίκου είναι αθώα και θυμώνει. ○ άκακος α-θώ-ος

αίθουσα [η] ουσιαστικό (αίθουσες)

Η αίθουσα είναι ένα μεγάλο δωμάτιο που χωράει πολλούς ανθρώπους. Τέτοια δωμάτια είναι οι αίθουσες του σινεμά ή του σχολείου. αί-θου-σα

αίμα [το] ουσιαστικό (αίματα)

Όταν έχουμε κάποια πληγή, τρέχει αίμα. Είναι το κόκκινο υγρό που κυκλοφορεί παντού μέσα στο σώμα μας.

✓ Λέμε ότι παγώνει το αίμα στις φλέβες σου, όταν φοβάσαι πολύ. Ακόμη λέμε ότι ανάβουν τα αίματα, όταν είσαι έτοιμος για καβγά. Λέμε επίσης ότι ανεβαίνει το αίμα στο κεφάλι σου, όταν θυμώνεις

- Πότε λέμε ότι κάποιος είναι αίμα σου; Τι σου είναι;

αιμοδότης ----- αίσθηση--

πάρα πολύ. **◇** Όταν κάποιος δίνει λίγο από το αίμα του για κάποιον άρρωστο, είναι αιμοδότης. Όταν ένας άρρωστος χάνει πολύ αίμα, αιμορραγεί.

🎵 αί-μα

αιμοδότης [ο], **αιμοδότρια** [η] (αιμοδότες, αιμοδότριες) ουσιαστικό → αίμα

αιμορραγώ ρήμα (αιμορράγησα, θα αιμορραγήσω) → αίμα

αίνιγμα [το] ουσιαστικό (αίνιγματα)

☑ Ένα αίνιγμα είναι ένα παιχνίδι με λόγια. Κάνουμε μία ερώτηση και πρέπει να βρούμε, να μαντέψουμε την απάντηση; Ψηλός-ψηλός καλόγερος και κόκαλα δεν έχει, τι είναι;

(απάντηση: Ο καπνός). 🎵 αί-νι-γ-μα

αισθάνομαι ρήμα (αισθάνθηκα, θα αισθανθώ)

☑ Όταν αισθάνεσαι χαρούμενος, κουρασμένος ή θυμωμένος, τότε έτσι είσαι εκείνη την στιγμή.

Μερικές φορές αισθανόμαστε ωραία, άλλες φορές αισθανόμαστε άσχημα. ○ νιώθω

✓ Όταν αισθάνεσαι κάτι, το ακουμπάς ή το μυρίζεις για να δεις πώς είναι. 🖋 Ο Κώστας ακούμπησε το χέρι του στον πάγο και αισθάνθηκε πόσο κρύος ήταν.

◇ **Αίσθημα** είναι αυτό που αισθανόμαστε.

αίσθηση 🎵 αι-σθά-νο-μαι

αίσθηση [η] ουσιαστικό (αισθήσεις)

☑ Οι αισθήσεις μας είναι η όραση, η ακοή, η όσφρηση, η αφή και η γεύση και μας επιτρέπουν να

αιτία ----- άκαρδος

α βλέπουμε, ν' ακούμε, να μυρίζουμε, ν' αγγίζουμε και να καταλαβαίνουμε αν ένα φαγητό είναι γλυκό, ξινό ή αλμυρό.

β ✓ Όταν χάνεις τις αισθήσεις σου, λιποθυμάς.

γ ✓ αί-σθη-ση

δ **αιτία** [η] ουσιαστικό (αιτίες)

ε ✓ Η Αθηνά δεν ήξερε την αιτία που άργησε ο Κώστας. Δεν ήξερε γιατί άργησε ο Κώστας.

ζ ✓ αι-τί-α

η **αιχμαλωτίζω**, αιχμαλωτίζομαι ρήμα
(αιχμαλώτισα, θα αιχμαλωτίσω)

θ ✓ Όταν αιχμαλωτίζεις κάποιον, τον πιάνεις και δεν τον αφήνεις να φύγει. ✍ Ο θεός Αλέκος έλεγε ιστορίες για τον πατέρα του που τον είχαν

ι αιχμαλωτίσει οι Γερμανοί. ✦ Όταν αιχμαλωτίζεις κάποιον, τον πιάνεις **αιχμάλωτο**. 🎵 αιχ-μα-λω-τί-ζω

κ **αιχμάλωτος**, αιχμάλωτη, αιχμάλωτο επίθετο

(αιχμάλωτοι, αιχμάλωτες, αιχμάλωτα)

→ αιχμαλωτίζω

λ **αιώνας** [ο] ουσιαστικό (αιώνες)

μ ✓ Ένας αιώνας είναι εκατό χρόνια.

ν ✓ Είχε κίνηση στον δρόμο και ο κύριος Γιάννης έκανε έναν αιώνα να φτάσει στο σπίτι. Άργησε πολύ. 🎵 αι-ώ-νας

ξ **άκαρδος**, άκαρδη, άκαρδο επίθετο (άκαρδοι, άκαρδες, άκαρδα)

ο ✓ Λένε πως ο κύριος Μιχάλης είναι άκαρδος

ακαταλαβίστικος ----- ακοή--

άνθρωπος. Πως δεν έχει βοηθήσει κανέναν ποτέ του. ○ άσπλαχνος, σκληρός, σκληρόκαρδος

● συμπονετικός, πονόψυχος 🎵 ά-καρ-δος

Δες καρδιά

ακαταλαβίστικος, ακαταλαβίστικη, ακαταλαβίστικο επίθετο (ακαταλαβίστικοι, ακαταλαβίστικες, ακαταλαβίστικα)

☑ Ο Νίκος λέει επίτηδες ακαταλαβίστικα πράγματα για να μην καταλαβαίνει η Αθηνά και να θυμώνει. Λέει πράγματα που δεν καταλαβαίνει κανείς.

◇ καταλαβαίνω 🎵 α-κα-τα-λα-βί-στι-κος

ακατάστατος, ακατάστατη, ακατάστατο επίθετο (ακατάστατοι, ακατάστατες ακατάστατα

☑ Όταν κάποιος είναι ακατάστατος, δεν τακτοποιεί, δε βάζει τα πράγματά του στη θέση τους. ○ ανοικοκύρευτος

✓ Το δωμάτιο του Κώστα ήταν ακατάστατο μετά το απογευματινό παιχνίδι με τ' αυτοκινητάκια του. Δεν ήταν τακτοποιημένο. ○ ατακτοποίητος

● τακτοποιημένος 🎵 α-κα-τά-στα-τος

ακινησία [η] ουσιαστικό (ακινησίες) → ακίνητος

ακίνητος, ακίνητη, ακίνητο επίθετο (ακίνητοι, ακίνητες, ακίνητα)

☑ Οι επτά νάνοι βρήκαν τη Χιονάτη ξαπλωμένη και ακίνητη πάνω στο πάτωμα. Δεν κουνιόταν καθόλου. ◇ Βρισκόταν σε ακινησία. 🎵 α-κί-νη-τος

ακοή [η] ουσιαστικό → ακούω

α

ακολουθώ, ακολουθούμαι ρήμα (ακολουθήσα, θα ακολουθήσω)

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

☑ Ο κύριος Γιάννης ακολουθεί συχνά το λεωφορείο με το αυτοκίνητό του, όταν πηγαίνει στη δουλειά του. Πηγαίνει πίσω από το λεωφορείο.

● προηγούμαι

✓ Ο χειμώνας ακολουθεί το φθινόπωρο. Έρχεται μετά το φθινόπωρο.

✓ Η Κοκκίνοσκουφίτσα ακολούθησε το μονοπάτι και μπήκε στο δάσος. Προχώρησε στο μονοπάτι.

✓ Η Αθηνά ακολούθησε τις συμβουλές της γιαγιάς της. Έκανε αυτό που της είπε η γιαγιά της.

🎵 α-κο-λου-θώ

Το αυτοκίνητο ακολουθεί το λεωφορείο.

ακουμπώ και **ακουμπάω** ρήμα (ακούμπησα, θα ακουμπήσω)

☑ Όταν ακουμπάς κάτι, βάζεις το χέρι σου ή κάποιο άλλο μέρος του σώματος σου πάνω του.

✍ «Μην ακουμπάς την πληγή της Αθηνάς, γιατί πονάει» είπε η Ελένη στην Αλίκη. ○ αγγίζω

✓ Η Αλίκη ακούμπησε τη βαλίτσα της στο πάτωμα και πήγε να δει τι είχε πάθει η Αθηνά. Άφησε τη βαλίτσα της για λίγο στο πάτωμα.

○ βάζω, αφήνω 🎵 α-κου-μπώ

ακουστικό [το] ουσιαστικό (ακουστικά)

☑ Όταν μιλάμε στο τηλέφωνο, βάζουμε στο αυτί μας το ακουστικό.

✓ Όταν κάποιος δεν ακούει καλά, φοράει **ακουστικό** για ν' ακούει καλύτερα.

ακούω ----- ακρίβεια--

✓ Όταν κάποιος θέλει ν' ακούει μουσική μόνος του, φοράει ακουστικά για να μην ενοχλεί τους άλλους. 🎵 α-κου-στι-κό

ακούω, ακούγομαι ρήμα (άκουσα, θα ακούσω)

☑ Όταν ακούς κάτι, καταλαβαίνεις τους ήχους που φτάνουν στ' αυτιά σου. ✎ «Άκουσες τον σκύλο που γάβγιζε χτες βράδυ;» ρώτησε ο κύριος Μιχάλης τον Κώστα.

✓ Ακούστηκε πως η θεία Κατερίνα θα κάνει έκθεση ζωγραφικής τον Μάιο. Είναι αλήθεια; Διαδόθηκε το νέο.

✓ Ο Κώστας δεν ακούει κανέναν και κάνει πάντα του κεφαλιού του. Δεν υπακούει.

◇ Όταν δεν ακούς καλά, έχεις πρόβλημα ακοής.

🎵 α-κού-ω

άκρη [η] ουσιαστικό (άκρες)

☑ Η άκρη είναι το τελευταίο μέρος ενός πράγματος.

✎ Ο Κώστας κάθεται στην άκρη του καναπέ.

○ άκρο, τέρμα, τέλος

✓ Η Αθηνά έκανε στην άκρη για να περάσει ο κύριος Μιχάλης. Παραμέρισε, πήγε πιο πέρα.

✓ Η Ελένη κάθισε σε μία άκρη κι άρχισε να κλαίει, επειδή τη μάλωσε η μαμά της.

Σε μία γωνίτσα. 🎵 ά-κρη

Το κάδρο είναι στην άκρη του διαδρόμου

ακρίβεια [η] ουσιαστικό → ακριβός

α

ακριβός, ακριβή, ακριβό επίθετο (ακριβοί, ακριβές, ακριβά)

☑ Όταν κάτι είναι ακριβό, πληρώνουμε γι' αυτό πολλά χρήματα. ✍ «Τα φρούτα και τα λαχανικά είναι πολύ ακριβά τον χειμώνα» είπε η κυρία Μαργαρίτα.

● φτηνός ◊ Οι τιμές των λαχανικών είναι πολύ υψηλές, υπάρχει μεγάλη ακρίβεια. 🎵 α-κρι-βός

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

ακριβώς επίρρημα

☑ Ο Κώστας μάς είπε ακριβώς τι έγινε στη χθεσινή εκδρομή. Μας είπε τι έγινε στ' αλήθεια, χωρίς να ξεχάσει ούτε να αλλάξει τίποτα.

✓ Η Αθηνά ήρθε ακριβώς στις επτά. Δεν ήρθε ούτε πιο νωρίς ούτε πιο αργά. ● περίπου 🎵 α-κρι-βώς

ακρίδα [η] ουσιαστικό (ακρίδες)

☑ Η ακρίδα είναι ένα έντομο με μεγάλα και δυνατά πίσω πόδια. Η ακρίδα πηδά ψηλά και τρώει τα φύλλα των φυτών. 🎵 α-κρί-δα ✍ 'τα έντομα'

ακροατήριο [το] ουσιαστικό (ακροατήρια)

→ ακροατής

ακροατής [ο], ακροάτρια [η] ουσιαστικό
(ακροατές, ακροάτριες)

☑ Ακροατές είναι αυτοί που ακούν μία εκπομπή στο ραδιόφωνο ή που παρακολουθούν μία ομιλία.

◊ Ακροατήριο λέμε όλους τους ανθρώπους που είναι μαζεμένοι σ' ένα μέρος για να δουν ένα θέαμα ή ν' ακούσουν μία ομιλία. 🎵 α-κρο-α-τής

ακροβάτης [ο], **ακροβάτισσα** [η] ουσιαστικό
(ακροβάτες, ακροβάτισσες)

☑ Στο τσίρκο οι ακροβάτες κάνουν ακροβατικά, δηλαδή δύσκολες ασκήσεις ισορροπίας. 🎵 α-κρο-βά-της **Δες τσίρκο**

ακροβατικά [τα] ουσιαστικό → ακροβάτης

ακρογιάλι [το] ουσιαστικό (ακρογιάλια)
→ ακρογιαλιά

ακρογιαλιά [η] ουσιαστικό (ακρογιαλιές)

☑ Η ακρογιαλιά είναι το μέρος της στεριάς δίπλα στη θάλασσα. Η ακρογιαλιά έχει άμμο ή βότσαλα.
○ ακροθαλασσιά, ακτή, παραλία **◇ Η ακρογιαλιά λέγεται και ακρογιάλι.** 🎵 α-κρο-για-λιά

ακρωτήριο και **ακρωτήρι** [το] ουσιαστικό
(ακρωτήρια)

☑ Το ακρωτήριο είναι μία στενή λωρίδα στεριάς που μπαίνει βαθιά μέσα στη θάλασσα.
○ κάβος 🎵 α-κρω-τή-ρι-ο

ακτή [η] ουσιαστικό (ακτές)

☑ Η Αθηνά κολύμπησε μέχρι την ακτή και ξάπλωσε πάνω στην υγρή άμμο. Είναι το μέρος όπου η στεριά βρέχεται από τη θάλασσα. ○ ακροθαλασσιά
🎵 α-κτή

ακτίνα [η] ουσιαστικό (ακτίνες)

☑ Οι ακτίνες του ήλιου είναι οι φωτεινές γραμμές

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

που βγαίνουν από τον ήλιο.

- ✓ Οι ακτίνες σε μία ρόδα ποδηλάτου είναι οι μεταλλικές γραμμές που ενώνουν το κέντρο της ρόδας με το λάστιχο.
- ✓ Οι ακτίνες X περνούν μέσα από στερεά σώματα. Μ' αυτές οι γιατροί εξετάζουν τα κόκαλα ή τα όργανα του σώματος μας. 🎵 α-κτί-να

ακτινίδιο [το] ουσιαστικό (ακτινίδια)

- ☑ Το ακτινίδιο είναι ένα φρούτο που από έξω έχει καφέ φλούδα και από μέσα βαθύ πράσινο χρώμα και μαύρα σποράκια. 🎵 α-κτι-νί-δι-ο

ακυρώνω, ακυρώνομαι ρήμα (ακύρωσα, θα ακυρώσω)

- ☑ Όταν ακυρώνεις κάτι που είχες αποφασίσει, τότε δεν το κάνεις. ✍ Ο Κώστας ακύρωσε την εκδρομή στο βουνό, επειδή είχε πολύ άσχημο καιρό. Πήγε όμως λίγες μέρες μετά, όταν έφτιαξε ο καιρός.
- ✓ «Μην ξεχάσεις ν' ακυρώσεις το εισιτήριό σου στο μηχανήμα, μόλις μπεις στο λεωφορείο» είπε στον Ίγκλι η μαμά του. 🎵 α-κυ-ρώ-νω

αλάτι [το] ουσιαστικό (αλάτια)

- ☑ Η Αθηνά δοκίμασε τη σούπα της και είπε ότι δεν είχε πολύ αλάτι. Ήταν ανάλατη. Δοκίμασε και τις πατάτες και βρήκε ότι είχαν πολύ αλάτι. Ήταν πολύ αλμυρές. Το αλάτι το βρίσκουμε στο θαλασσινό νερό και το χρησιμοποιούμε για να γίνουν πιο νόστιμα τα φαγητά μας. 💎 Το αλάτι το έχουμε στο τραπέζι μέσα σε μία αλατιέρα. 🎵 α-λά-τι
- Δες αλμυρός

αλατιέρα [η] ουσιαστικό (αλατιέρες) → αλάτι

αλέθω, αλέθομαι ρήμα (άλεσα, θα αλέσω)

☑ Όταν αλέθεις καφέ, τότε λιώνεις τους κόκκους του και τον κάνεις σκόνη. ◊ **Γίνεται αλεσμένος.**

♪ α-λέ-θω

αλείφω, αλείφομαι ρήμα (άλειψα, θα αλείψω)

☑ Ο Κώστας άλειψε το ψωμί του με βούτυρο και μαρμελάδα. Άπλωσε βούτυρο και μαρμελάδα πάνω στο ψωμί. ◊ **Η Αλίκη έβαλε την αλοιφή**

που της έδωσε ο γιατρός για τα σπυράκια του προσώπου. ♪ α-λεί-φω

- Προσοχή στην ορθογραφία: αλείφω-αλοιφή!

αλεξιπτωτο [το] ουσιαστικό (αλεξιπτωτα)

☑ Οι αλεξιπτωτιστές πηδούν από αεροπλάνα με αλεξιπτωτο. Τα αλεξιπτωτα έχουν μεγάλα πανιά που ανοίγουν σε σχήμα ομπρέλας και πολλά σκοινιά. ♪ α-λε-ξί-πτω-το

αλεύρι [το] ουσιαστικό (αλεύρια)

☑ Το αλεύρι είναι μία λευκή ή κίτρινη σκόνη από σιτάρι ή καλαμπόκι. Με το αλεύρι φτιάχνουμε ψωμί και γλυκά. ♪ α-λεύ-ρι

αλήθεια [η] ουσιαστικό (αλήθειες)

☑ Ο Κώστας είπε ότι έσπασε το βάζο. Είπε την αλήθεια, δεν είπε ψέματα. Είπε τι έγινε πραγματικά.

● ψέμα ◊ **αληθινός** ♪ α-λή-θεια

α

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

α

αληθινός, αληθινή, αληθινό επίθετο (αληθινοί, αληθινές, αληθινά)

☑ «Ο θείος Αλέκος δε μας είπε κάτι από τη φαντασία του» είπε ο Κώστας. «Μας διηγήθηκε μία αληθινή ιστορία». Μία ιστορία που έγινε στ' αλήθεια, συνέβη πραγματικά.

● ψεύτικος ○ πραγματικός ◇ αλήθεια

♪ α-λη-θι-νός

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

αλίμονο επιφώνημα

☑ Λέμε αλίμονο για να δείξουμε ότι λυπόμαστε για κάτι που έγινε.

✍ «Αλίμονο, έχασα το βιβλίο μου!» είπε ο Κώστας.

✓ Λέμε αλίμονο σε κάποιον για να δείξουμε ότι θα τιμωρηθεί, αν δεν κάνει αυτό που πρέπει.

✍ «Αλίμονό σου αν πας αδιάβαστος στο σχολείο»

φώναξε η κυρία Μαργαρίτα. ♪ α-λί-μο-νο

αλκοούλ [το] ουσιαστικό → οινόπνευμα

αλλάζω ρήμα (άλλαξα, θα αλλάξω)

☑ Όταν αλλάζεις, γίνεσαι διαφορετικός.

✍ Από τότε που η Αλίκη πήγε στο Γυμνάσιο

άλλαξε πολύ: ψήλωσε και αδυνάτισε. ✓ «Περίμενε

ν' αλλάξω μπαταρίες στο γουόκμαν κι έρχομαι να πάμε για ποδήλατο!» είπε η Αθηνά στην Ελένη.

Δηλαδή η Αθηνά ήθελε να βάλει άλλες μπαταρίες.

✓ Ο Νίκος έγινε μούσκεμα από τη βροχή και πήγε στο σπίτι του ν' αλλάξει. Να φορέσει δηλαδή άλλα ρούχα. ◇ Όταν αλλάζω κάτι, κάνω μία αλλαγή.

♪ αλ-λά-ζω

αλλαντικό [το] ουσιαστικό (αλλαντικά)
 ✓ Τα σαλάμι, τα λουκάνικα και το ζαμπόν είναι αλλαντικά. 🎵 αλ-λα-ντι-κό

αλληλογραφώ ρήμα (αλληλογράφησα, θα αλληλογραφήσω)
 ✓ Όταν αλληλογραφείς με κάποιον, γράφεις και του στέλνεις γράμματα κι εκείνος σου απαντάει επίσης με γράμματα. ✍️ Η Αλίκη αλληλογραφεί συχνά από την Κρήτη με την Αθηνά που ζει στην Αθήνα. Η Αθηνά έχει συχνή αλληλογραφία με την Αλίκη. 🎵 αλ-λη-λο-γρα-φώ

αλλιιώτικος, αλλιιώτικη, αλλιιώτικο επίθετο
 (αλλιιώτικοι, αλλιιώτικες, αλλιιώτικα)
 ✓ «Το σπίτι σου είναι πιο μεγάλο και πιο άνετο. Είναι αλλιιώτικο από το δικό μου!» είπε η Αθηνά στην Ελένη. Δεν είναι το ίδιο. Δε μοιάζει. Έχει διαφορές. ○ διαφορετικός, άλλος 🎵 αλ-λιώ-τι-κος

άλλος, άλλη, άλλο αντωνυμία (άλλοι, άλλες, άλλα)
 ✓ «Θα σας πω ένα άλλο ανέκδοτο» είπε ο Νίκος. Ένα διαφορετικό ανέκδοτο.
 ✓ «Θέλεις άλλο κομμάτι γλυκό, Κώστα;» ρώτησε η κυρία Μαργαρίτα. Θέλεις ακόμη ένα κομμάτι;
 ✓ Η Αθηνά πάντα σκέφτεται πρώτα τους άλλους. Σκέφτεται τους άλλους ανθρώπους, 🎵 άλ-λος

άλμπουμ [το] ουσιαστικό
 ✓ Το άλμπουμ είναι ένα βιβλίο με χοντρό χάρτινο εξώφυλλο και λευκές σελίδες για να βάζουμε μέσα

α

φωτογραφίες ή γραμματόσημα.

β

♪ άλ-μπουμ

- Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε

γ

στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

δ

αλμυρός, αλμυρή, αλμυρό επίθετο (αλμυροί, αλμυρές, αλμυρά)

ε

☑ Όταν κάτι είναι αλμυρό, έχει πολύ αλάτι.

ζ

✍ Η κυρία Μαργαρίτα βάζει πολύ αλάτι στα φαγητά

η

και τα κάνει αλμυρά. ♪ αλ-μυ-ρός **Δες αλάτι**

θ

- Λέμε και αρμυρός.

ι

κ

άλογο [το] ουσιαστικό (άλογα)

λ

☑ Το άλογο είναι ένα μεγάλο ζώο που τρέχει γρήγορα. Όταν φωνάζει, το άλογο χλιμιντρίζει.

μ

○ ίππος ◇ Όταν τρέχουμε πάνω σ' ένα άλογο, **κάνουμε ιππασία.** ♪ ά-λο-γο ✍ 'το αγρόκτημα'

ν

ξ

αλοιφή [η] ουσιαστικό (αλοιφές) → αλείφω

ο

π

αλυσίδα [η] ουσιαστικό (αλυσίδες)

ρ

☑ Ο Πινόκιο είναι δεμένος με μία χοντρή

σ

αλυσίδα. Η αλυσίδα είναι φτιαγμένη από μεταλλικά δαχτυλίδια, ενωμένα μεταξύ τους σε μία σειρά. Τα δαχτυλίδια αυτά τα λέμε κρίκους.

τ

υ

✓ Η Αθηνά φορά στον λαιμό της ένα μικρό

φ

σταυρουδάκι σε ασημένια αλυσίδα. ♪ α-λυ-σί-δα

χ

ψ

αλφάβητο [το] ουσιαστικό (αλφάβητα)

ω

☑ Το αλφάβητο είναι όλα τα γράμματα που έχουμε για να γράφουμε λέξεις. Το ελληνικό αλφάβητο έχει

άμαξα ----- αμέτρητος--

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

24 γράμματα που μπαίνουν πάντα στην ίδια σειρά. Το πρώτο γράμμα είναι το α και το τελευταίο το ω. Όταν βάζεις τα γράμματα στη σειρά αυτή, τα βάζεις σε αλφαβητική σειρά. 🎵 αλ-φά-βη-το

- Λέμε και η αλφαβήτα.
- Μπορείς να δεις το ελληνικό αλφάβητο στα δεξιά αυτής της σελίδας.

άμαξα [η] ουσιαστικό (άμαξες)

☑ Η Χιονάτη και ο πρίγκιπας έφυγαν με μία χρυσή άμαξα. 🎵 ά-μα-ξα

αμάξι [το] ουσιαστικό (αμάξια)

☑ Το αμάξι είναι το αυτοκίνητο.

🎵 α-μά-ξι **Δες αυτοκίνητο**

αμαρτία [η] ουσιαστικό (αμαρτίες)

☑ Όταν κάνουμε μία αμαρτία, κάνουμε μία πολύ κακή πράξη. 🎵 α-μαρ-τί-α

αμέσως επίρρημα

☑ Όταν κάνουμε κάτι αμέσως, το κάνουμε πολύ γρήγορα, χωρίς να περιμένουμε. 🖋️ «Έλα στο σπίτι αμέσως! Δε θα σε περιμένω καθόλου!»
φώναξε ο Κώστας στην Αθηνά. 🎵 α-μέ-σως

αμέτρητος, αμέτρητη, αμέτρητο επίθετο

(αμέτρητοι, αμέτρητες, αμέτρητα) ☑ Στον ουρανό λάμπουν αμέτρητα αστέρια κάθε βράδυ.

Είναι τόσα πολλά που δεν μπορούμε να τα μετρήσουμε. ○ άπειρος 🎵 α-μέ-τρη-τος

α

άμμος [η] ουσιαστικό

β

☑ Η άμμος είναι πολύ πολύ μικρά κομματάκια πέτρας. Μοιάζει με σκόνη και σκεπάζει παραλίες και έρημους.

γ

✓ Άμμο λέμε και την αμμουδιά. 🎵 άμ-μος

δ

ε

ζ

αμμουδιά [η] ουσιαστικό (αμμουδιές)

☑ Η αμμουδιά είναι μία παραλία με άμμο.

η

✍ Η Αλίκη περπατούσε στην αμμουδιά κι έψαχνε να βρει κοχύλια στην άμμο. 🎵 αμ-μου-διά

θ

ι

αμπέλι [το] ουσιαστικό (αμπέλια)

κ

☑ Το αμπέλι είναι ένα χωράφι φυτεμένο με πολλά κλήματα. ○ αμπελώνας

λ

✓ Το αμπέλι είναι το φυτό που μας δίνει το σταφύλι.

μ

○ κλήμα 🎵 α-μπέ-λι

ν

αμύγδαλο [το] ουσιαστικό (αμύγδαλα)

ξ

☑ Ο Κώστας λατρεύει τις σοκολάτες με αμύγδαλα. Είναι οι μικροί καρποί κλεισμένοι μέσα σε τσόφλια που παίρνουμε από τα δέντρα, τις αμυγδαλιές.

ο

◇ Οι αμυγδαλιές ανθίζουν τον Φεβρουάριο πριν από τ' άλλα δέντρα. 🎵 α-μύ-γδα-λο

π

ρ

σ

άμυνα [η] ουσιαστικό (άμυνες) → αμύνομαι

τ

υ

αμύνομαι ρήμα (αμύνθηκα, θα αμυνθώ)

φ

☑ Στο έργο που έβλεπε η θεία Κατερίνα ο ταμίας αμύνθηκε εναντίον των ληστών, γιατί κινδύνευε η ζωή του. Προσπάθησε να προστατευτεί για να μην του κάνουν κακό.

χ

ψ

ω

ανάβω ----- ανάγκη--

◇ Όταν αμύνεσαι εναντίον κάποιου, βρίσκεσαι σε **άμυνα**. ● κάνω επίθεση 🎵 α-μύ-νο-μαι

ανάβω ρήμα (άναψα, θα ανάψω)

☑ Όταν ανάβω ένα σπίρτο, του βάζω φωτιά. ✎ Ο θεός Αλέκος άναψε

τα ξύλα στο τζάκι για να ζεσταθεί το σπίτι.

✓ Όταν κάτι ανάβει, παίρνει φωτιά και καίγεται.

✎ Τα ξύλα ήταν ξερά και άναψαν αμέσως.

✓ Όταν ανάβω μία συσκευή, την κάνω να δουλεύει.

✎ Ο πατέρας του Κώστα άναψε τον θερμοσίφωνα.

◇ **Με τον αναπτήρα ανάβουμε ένα τσιγάρο ή βάζουμε φωτιά σε κάτι.** 🎵 α-νά-βω

αναγκάζω, αναγκάζομαι ρήμα (ανάγκασα, θα αναγκάσω)

☑ Όταν αναγκάζεις κάποιον να κάνει κάτι, τον βάζεις να κάνει κάτι χωρίς να το θέλει, επειδή το θέλεις εσύ. ✎ «Δεν μπορείς ν' αναγκάσεις όλο τον κόσμο να κάνει ησυχία, όταν κοιμάσαι εσύ» είπε στον κύριο Μιχάλη η θεία του. ○ πιέζω, υποχρεώνω

◇ **ανάγκη, αναγκαστικός** 🎵 α-να-γκά-ζω

αναγκαστικός, αναγκαστική, αναγκαστικό επίθετο (αναγκαστικοί, αναγκαστικές, αναγκαστικά) → ανάγκη

ανάγκη [η] ουσιαστικό (ανάγκες)

☑ Ο Κώστας δεν πήγε στο σχολείο χθες, γιατί ήταν ανάγκη να πάει στον γιατρό για το αυτί του.

Χρειάστηκε να πάει στον γιατρό.

◇ **αναγκάζω, αναγκαστικός** 🎵 α-νά-γκη

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

αναγνωρίζω, αναγνωρίζομαι ρήμα (αναγνώρισα, θα αναγνωρίσω)

☑ Όταν αναγνωρίζεις κάποιον, τον ξέρεις από πριν και τώρα που τον βλέπεις πάλι τον ξαναθυμάσαι.

✍ Στο έργο που είδε η θεία Κατερίνα ο αστυνομικός αναγνώρισε τον κλέφτη και τον κυνήγησε. Τον είχε ξαναδεί. ○ καταλαβαίνω

✓ «Αναγνωρίζω ότι έκανα λάθος» είπε ο κύριος Μιχάλης στον Κώστα. Είναι αλήθεια ότι έκανα λάθος και το λέω. ○ παραδέχομαι ◇ **αναγνώριση**

🎵 α-να-γνω-ρί-ζω

αναγνώριση [η] ουσιαστικό (αναγνωρίσεις)

→ αναγνωρίζω

αναίσθητος, αναίσθητη, αναίσθητο επίθετο (αναίσθητοι, αναίσθητες, αναίσθητα)

☑ Όταν κάποιος είναι αναίσθητος, μοιάζει σαν να κοιμάται και δεν μπορεί να δει, ν' ακούσει ή να καταλάβει τι συμβαίνει γύρω του. ✍ Στο έργο που είδε η θεία Κατερίνα ο αστυνομικός έριξε μία μπουνιά στον κλέφτη και τον έριξε κάτω αναίσθητο.

✓ Όταν κάποιος είναι αναίσθητος, δεν ενδιαφέρεται για τους άλλους. ○ αδιάφορος ● ευαίσθητος

🎵 α-ναί-σθη-τος

ανακαλύπτω, ανακαλύπτομαι ρήμα (ανακάλυψα, θα ανακαλύψω)

☑ Όταν ανακαλύπτεις κάτι, βρίσκεις κάτι που ήταν

- Μέσα στο όνομά μου μπορείς να βρεις τη λέξη καλύπτω. Τι κάνω;

ανακάλυψη ----- ανακοινώνω--

κρυμμένο ή μαθαίνεις κάτι που δε γνώριζες πριν.

 Η Αθηνά ανακάλυψε τα σοκολατάκια που είχε κρύψει η μαμά της και τα έφαγε. Αργότερα η μαμά της ανακάλυψε ότι τα σοκολατάκια είχαν εξαφανιστεί. Όταν ανακαλύπτω κάτι, κάνω μία **ανακάλυψη.** α-να-κα-λύ-πτω

ανακάλυψη [η] ουσιαστικό (ανακαλύψεις)
→ ανακαλύπτω

ανακατεύω και ανακατώνω, ανακατεύομαι, ανακατώνομαι ρήμα (ανακάτεψα, θα ανακατέψω)

 Όταν ανακατεύεις δύο ή περισσότερα πράγματα, τα βάζεις μαζί, ώστε να γίνουν ένα πράγμα.

 Η κυρία Μαργαρίτα ανακάτεψε νερό και αλεύρι για να φτιάξει ζυμάρι.

 Όταν ανακατεύεις τα πράγματά σου, χαλάς τη σειρά τους και τη θέση τους.

 Ο Κώστας ανακάτεψε τα ρούχα στο συρτάρι του και δεν μπορούσε να βρει τις κάλτσες του.

 «Δεν είναι σωστό να ανακατεύεσαι στη ζωή των άλλων» είπε στον κύριο Μιχάλη η θεία του.

 α-να-κα-τεύ-ω

ανακοινώνω, ανακοινώνομαι ρήμα (ανακοίνωσα, θα ανακοινώσω)

 Όταν ανακοινώνεις κάτι, το λες στους άλλους ανθρώπους είτε προφορικά είτε γραπτά.

 Ο Κώστας ανακοίνωσε στους γονείς του ότι δε θα γίνει η εκδρομή που ετοίμαζε με τους φίλους του.

 Ύστερα από την ανακοίνωση αυτή, κλείστηκε στο δωμάτιό του. α-να-κοι-νώ-νω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

ανακοίνωση [η] ουσιαστικό (ανακοινώσεις)

→ ανακοινώνω

ανάμεσα επίρρημα

☑ Όταν είσαι **ανάμεσα** σε δύο πράγματα, είσαι στο μέρος που είναι στη μέση και τα χωρίζει.

✍ Ο θείος Αλέκος βγήκε φωτογραφία ανάμεσα στον Κώστα και την Αθηνά.

✓ Η τάξη της Αθηνάς πήγε στο δημαρχείο ανάμεσα στο πρώτο και το δεύτερο διάλειμμα, δηλαδή μετά το πρώτο και πριν από το δεύτερο. ○ μεταξύ 🎵 α-νά-με-σα

Η Αθηνά κάθεται ανάμεσα στα δύο αγόρια.

ανανάς [ο] ουσιαστικό (ανανάδες)

☑ Ο ανανάς είναι ένα μεγάλο γλυκό φρούτο που μοιάζει με μεγάλο κουκουνάρι και φυτρώνει σε ζεστά μέρη. Έχει σκληρή καφετιά φλούδα και είναι κίτρινο από μέσα.

🎵 α-να-νάς

αναπαυτικός, αναπαυτική, αναπαυτικό επίθετο
(αναπαυτικοί, αναπαυτικές, αναπαυτικά)

☑ Ο κύριος Γιάννης βρίσκει τον καναπέ αναπαυτικό. Τον ξεκουράζει και νιώθει καλά.

○ άνετος 🎵 α-να-παυ-τι-κός

Αν θέλεις να μάθεις τι έγινε με την εκδρομή του Κώστα ψάξε στις λέξεις απότομος, εκδρομή, επιμένω, κακοκαιρία, ακυρώνω, πρόγραμμα, σέβομαι

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

ανάπηρος, **ανάπηρη**, **ανάπηρο** επίθετο
(**ανάπηροι**, **ανάπηρες**, **ανάπηρα**)
☑ Όταν κάποιος δεν έχει χέρια ή πόδια ή είναι τυφλός, είναι **ανάπηρος**. ◊ Όταν είσαι **ανάπηρος**, **έχεις αναπηρία**. 🎵 α-νά-πη-ρος

αναπνέω ρήμα (ανάπνευσα, θα αναπνεύσω)
☑ Όταν **αναπνέεις**, παίρνεις αέρα στους πνεύμονές σου από τη μύτη ή και το στόμα και τον βγάζεις ξανά έξω. ✎ Μόλις ο Κώστας και ο Νίκος ανέβηκαν στην κορυφή του βουνού, **ανάπνευσαν καθαρό αέρα**. ○ **ανασαίνω** ◊ Όταν **νιώθεις την αναπνοή κάποιου**, **νιώθεις ότι αναπνέει**. 🎵 α-να-πνέ-ω

αναπνοή [η] ουσιαστικό (αναπνοές) → αναπνέω

αναποδιά [η] ουσιαστικό (αναποδιές)
☑ Η **αναποδιά** είναι κάτι άσχημο ή δυσάρεστο που συμβαίνει ξαφνικά σε κάποιον. ✎ Ο κύριος Δημήτρης στενοχωρήθηκε πολύ με την **αναποδιά που του έτυχε**. Μπήκαν κλέφτες στο μαγαζί του.
✓ Η δασκάλα δεν αντέχει άλλο τις **αναποδιές του Νίκου**. Δεν αντέχει την κακή του συμπεριφορά.
◊ **ανάποδος, αναποδογυρίζω** 🎵 α-να-πο-διά

αναποδογυρίζω, **αναποδογυρίζομαι** ρήμα
(**αναποδογύρισα**, **θα αναποδογυρίσω**)

Αν θέλεις να μάθεις τι έγινε με το μαγαζί του κυρίου Δημήτρη, ψάξε μέσα στο λεξικό τις λέξεις δικαστήριο, δικηγόρος, θηρίο, καημένος, πιάνω, τμήμα, φυλακή

ανάποδος ----- αναρωτιέμαι

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

☑ Ο κύριος Γιάννης αναποδογύρισε το μπουκάλι για ν' αδειάσει όλο το νερό που είχε μέσα.
Το γύρισε ανάποδα.

◇ **ανάποδος, αναποδιά** 🎵 α-να-πο-δο-γυ-ρί-ζω

ανάποδος, ανάποδη, ανάποδο

επίθετο (ανάποδοι, ανάποδες ανάποδα)

☑ Ο Κώστας φόρεσε το πουλόβερ του από την ανάποδη πλευρά. Από την αντίθετη πλευρά.

✓ «Αυτός ο μήνας ήταν ανάποδος για μένα» είπε ο κύριος Δημήτρης. Είχε πολλά προβλήματα.

✓ Ο κύριος Μιχάλης είναι ανάποδος άνθρωπος. Όλα τον ενοχλούν και δεν έχει καλούς τρόπους.

◇ Ο Κώστας φόρεσε το πουλόβερ του από την ανάποδη πλευρά. Το φόρεσε ανάποδα.
αναποδογυρίζω, αναποδιά. 🎵 α-νά-πο-δος

αναποφάσιτος, αναποφάσιστη, αναποφάσιστο επίθετο (αναποφάσιστοι, αναποφάσιστες, αναποφάσιστα)

☑ Όταν είσαι αναποφάσιτος, δεν έχεις αποφασίσει ακόμη για κάτι ή σου είναι δύσκολο να πάρεις μία απόφαση. 🖋️ Ο καιρός ήταν τόσο κακός που ο Ίγκλι ήταν αναποφάσιτος για το αν θα πήγαινε εκδρομή. Τελικά δεν πήγε ούτε ο Κώστας.

● αποφασισμένος, αποφασιστικός

🎵 α-να-πο-φά-σι-στος

αναπήρας [ο] ουσιαστικό (αναπήρες) → ανάβω

αναρωτιέμαι ρήμα (αναρωτήθηκα, θα αναρωτηθώ)

ανάσα----- αναστατώνω--

☑ Όταν αναρωτιέσαι για κάτι, έχεις απορία και θα ήθελες να ξέρεις περισσότερα γι' αυτό. Η Αθηνά και ο Κώστας αναρωτήθηκαν γιατί άργησε τόσο να γυρίσει η Ροζαλία. α-να-ρω-τιέ-μαι

ανάσα [η] ουσιαστικό (ανάσες)

☑ Η ανάσα είναι η αναπνοή σου.

✓ Όταν δουλεύεις χωρίς ανάσα, δουλεύεις συνεχώς.

✓ Η Αθηνά ήπια το γάλα της με μίαν ανάσα. Το ήπια χωρίς διακοπή.

◇ Όταν **ανασαίνεις, αναπνέεις.** α-νά-σα

ανασαίνω ρήμα (ανάσανα, θα ανασάνω) → ανάσα

ανάσκελα επίρρημα

☑ Όταν είσαι ανάσκελα, είσαι ξαπλωμένος με την πλάτη προς τα κάτω και το πρόσωπο προς τα πάνω.

● μπρούμυτα α-νά-σκε-λα

Ο Κώστας είναι ξαπλωμένος ανάσκελα.

αναστατώνω, αναστατώνομαι ρήμα
(αναστάτωση, θα αναστατώσω)

☑ Όταν αναστατώνεις κάτι, το κάνεις άνω κάτω.

 Η Αθηνά αναστάτωσε όλη τη γειτονιά ψάχνοντας να βρει τη Ροζαλία.

Αν θέλεις να μάθεις τι έγινε με τη Ροζαλία που χάθηκε, ψάξε μέσα στο λεξικό τις λέξεις αναστατώνω, ανησυχώ, εξαφανίζομαι, βρίσκω, καταφύγω, κουλουριάζω, κουνώ, χαίρομαι, χοροπηδώ

αναστενάζω ----- ανατριχιάζω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

✓ Όταν αναστατώνεσαι, νιώθεις αγωνία, ανησυχία ή άλλα έντονα συναισθήματα. ✍ Η Αθηνά αναστατώθηκε με την εξαφάνιση της Ροζαλίας.

◇ Ήταν αναστατωμένη όλο το βράδυ. Η αναστάτωσή της ήταν μεγάλη. 🎵 α-να-στα-τώ-νω

αναστενάζω ρήμα (αναστέναξα, θα αναστενάξω)

☑ Όταν αναστενάζεις, αναπνέεις βαθιά, γιατί είσαι λυπημένος ή κουρασμένος.

✍ Ο Κώστας αναστέναξε λυπημένος, γιατί έπρεπε ν' αφήσει το ποδόσφαιρο και να γυρίσει στο σπίτι.

◇ Έβγαλε έναν βαθύ αναστεναγμό και ξεκίνησε για το σπίτι. 🎵 α-να-στε-νά-ζω

ανάστημα [το] ουσιαστικό (αναστήματα)

☑ Το ανάστημα είναι το ύψος που έχει κάθε άνθρωπος. ✍ Οι μαθητές μπαίνουν στις γραμμές τους ανάλογα με το ανάστημά τους.

○ ύψος, μπόι 🎵 α-νά-στη-μα

ανατολή [η] ουσιαστικό

☑ Η ανατολή είναι το σημείο στον ουρανό απ' όπου βγαίνει ο ήλιος το πρωί. Είναι ένα από τα τέσσερα σημεία του ορίζοντα. ● δύση

✓ Η ανατολή είναι η εμφάνιση του ήλιου κάθε πρωί.

✍ Ο Κώστας και η Αθηνά ξύπνησαν πολύ πρωί για να δουν την ανατολή του ήλιου από την ταράτσα.

○ αυγή, χάραμα ● δύση, ηλιοβασίλεμα

◇ ανατολικός 🎵 α-να-το-λή

ανατριχιάζω ρήμα (ανατριχίασα, θα ανατριχιάσω)

αναφιλητό-----ανεβαίνω--

☑ Όταν ανατριχιάζεις, τότε σηκώνονται οι τρίχες σου από φόβο, από κρύο ή από συγκίνηση.

✍ Η Αθηνά σκέφτηκε ότι η Ροζαλία μπορεί να είχε πάθει κάτι κακό και ανατρίχιασε από τον φόβο της.

◇ Όταν ανατριχιάζεις, νιώθεις ανατριχίλα.

🎵 α-να-τρι-χιά-ζω

αναφιλητό [το] ουσιαστικό (αναφιλητά)

☑ Η Αθηνά έκλαιγε με αναφιλητά, όταν έμαθε ότι χάθηκε η Ροζαλία. Έκλαιγε δυνατά με αναστεναγμούς. 🎵 α-να-φι-λη-τό

αναψυκτικό [το] ουσιαστικό (αναψυκτικά)

☑ Οι χυμοί φρούτων, η πορτοκαλάδα και η λεμονάδα είναι αναψυκτικά. Τα αναψυκτικά πίνουνται κρύα. 🎵 α-να-ψυ-κτι-κό ✍ 'το πάρτι'

ανεβάζω ρήμα (ανέβασα, θα ανεβάσω)

☑ Όταν ανεβάζεις κάτι, το πας από ένα μέρος που είναι χαμηλά σ' ένα άλλο μέρος που είναι ψηλά.

✍ Οι εργάτες ανέβασαν τα έπιπλα από το ισόγειο στον τρίτο όροφο του σπιτιού.

● κατεβάζω 🎵 α-νε-βά-ζω

ανεβαίνω ρήμα (ανέβηκα, θα ανεβώ)

☑ Όταν ανεβαίνεις, πηγαίνεις από ένα μέρος που είναι χαμηλά σ' ένα άλλο μέρος που είναι ψηλά.

✍ Στην εκδρομή ο Κώστας και οι φίλοι του ήθελαν

Αν θέλεις να μάθεις τι έγινε με την εκδρομή του Κώστα ψάξε στις λέξεις απότομος, εκδρομή, επιμένω, κακοκαιρία, ακυρώνω, πρόγραμμα, σέβομαι

α

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

--- ανέκδοτο-----ανήκω

α να ανεβούν στην κορυφή του βουνού.

● κατεβαίνω 🎵 α-νε-βαί-νω

β

γ

ανέκδοτο [το] ουσιαστικό (ανέκδοτα)

☑ Το ανέκδοτο είναι μία πολύ μικρή ιστορία που μας κάνει να γελάμε. 🎵 α-νέκ-δο-το

δ

ε

ζ

άνεμος [ο] ουσιαστικό (άνεμοι)

☑ Ο άνεμος είναι αέρας που κινείται γρήγορα πάνω στη γη. ✎ Ο δυνατός άνεμος σήκωσε μεγάλα κύματα στη θάλασσα. ○ αέρας 🎵 ά-νε-μος

η

θ

ι

κ

άνεργος, άνεργη, άνεργο επίθετο (άνεργοι, άνεργες, άνεργα)

☑ Ο πατέρας του Νίκου είναι άνεργος δύο μήνες. Δε βρίσκει δουλειά πουθενά. 🎵 ά-νερ-γος

λ

μ

ν

ξ

άνετος, άνετη, άνετο επίθετο (άνετοι, άνετες, άνετα)

☑ Όταν κάτι είναι άνετο, είναι ξεκούραστο ή έχει πολύ χώρο. ✎ Ο Κώστας και η οικογένειά του έχουν ένα άνετο σπίτι με πολλά δωμάτια.

○ βολικός, ευρύχωρος 🎵 ά-νε-τος

ο

π

ρ

σ

τ

ανήκω ρήμα (ανήκα, θα ανήκω)

☑ Όταν κάτι σου ανήκει, είναι δικό σου.

✎ Η Ροζαλία ανήκει στην Αθηνά.

✓ Όταν ανήκεις σε μία ομάδα, τότε είσαι ένα από τα μέλη της. ✎ Η σαύρα ανήκει στα ερπετά.

🎵 α-νή-κω

υ

φ

χ

ψ

ω

- Με ακούς και γελάς. Τι είμαι;

ανησυχία [η] ουσιαστικό (ανησυχίες)
→ ανήσυχος

ανήσυχος, ανήσυχη, ανήσυχο επίθετο (ανήσυχτοι, ανήσυχες, ανήσυχτα)
 Όταν κάποιος είναι ανήσυχος, δεν είναι ήρεμος.
 ✎ Ο Κώστας είχε ανήσυχτο ύπνο, γιατί τον ενοχλούσε το δόντι του όλο το βράδυ.
 ταραγμένος, ανάστατος, αναστατωμένος
 ήσυχος, ήρεμος Όταν κάποιος είναι ανήσυχος, νιώθει ανησυχία. ανησυχώ 🎵 α-νή-συ-χος

ανησυχώ ρήμα (ανησύχησα, θα ανησυχήσω)
 Όταν ανησυχείς, είσαι ανήσυχος, αισθάνεσαι αναστάτωση και αγωνία για κάτι που μπορεί να συμβεί. ✎ Η Αθηνά ανησυχεί, γιατί η Ροζαλία δε γύρισε ακόμη.
 αγωνιώ, αναστατώνομαι ησυχάζω, ηρεμώ
 ανήσυχος, ανησυχία, ανησυχώ 🎵 α-νη-συ-χώ

ανηφόρα [η] ουσιαστικό (ανηφόρες)
 Η ανηφόρα είναι δρόμος που πάει προς τα πάνω. κατηφόρα, κατηφοριά, κατήφορος 🎵 α-νη-φό-ρα
 - Λέμε και ο ανήφορος και η ανηφοριά.

Αν θέλεις να μάθεις τι έγινε με τη Ροζαλία που χάθηκε, ψάξε μέσα στο λεξικό τις λέξεις αναστατώνω, ανησυχώ, εξαφανίζομαι, βρίσκω, καταφεύγω, κουλουριάζω, κουνώ, χαίρομαι, χοροπηδώ

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

ανθίζω ρήμα (άνθισα, θα ανθίσω)

☑ Όταν ένα δέντρο ανθίζει, βγάζει λουλούδια στα κλαδιά του. ✍ «Την άνοιξη να πάμε στον θείο Αλέκο, όταν ανθίζουν τα δέντρα» είπε η Αθηνά. «Είναι τόσο ωραία ανθισμένα!» ♦ **άνθισμα** 🎵 αν-θί-ζω

ανθοδοχείο [το] ουσιαστικό (ανθοδοχεία)

☑ Στο ανθοδοχείο βάζουμε λουλούδια και λίγο νερό για να στολίσουμε το δωμάτιο μας. ○ βάζω 🎵 αν-θο-δο-χεί-ο

ανθοπωλείο [το] ουσιαστικό (ανθοπωλεία)

☑ Στο ανθοπωλείο, ο ανθοπώλης πουλάει λουλούδια. 🎵 αν-θο-πω-λεί-ο

άνθος [το] ουσιαστικό (άνθη) → λουλούδι

άνθρωπος [ο] ουσιαστικό (άνθρωποι)

☑ Οι άνδρες, οι γυναίκες και τα παιδιά είναι άνθρωποι. ♦ **ανθρώπινος** 🎵 άν-θρω-πος

ανίκανος, ανίκανη, ανίκανο επίθετο (ανίκανοι, ανίκανες, ανίκανα)

☑ Όταν κάποιος είναι ανίκανος να κάνει κάτι, δεν μπορεί να το κάνει καθόλου ή δεν μπορεί να το κάνει σωστά. ✍ Η Αλίκη ήταν τόσο κουρασμένη που ήταν ανίκανη να κάνει έστω κι ένα βήμα παραπάνω. ● **ικανός, επιδέξιος** 🎵 α-νί-κα-νος

ανίκητος, ανίκητη, ανίκητο επίθετο (ανίκητοι, ανίκητες, ανίκητα)

ανιψιός-----ανοιγοκλείνω--

☑ Όταν κάποιος είναι ανίκητος, δεν τον έχουν νικήσει ή δεν μπορούν να τον νικήσουν.

○ αήττητος ● νικημένος, ηττημένος 🎵 α-νί-κη-τος

ανιψιός [ο], **ανιψιά** [η] ουσιαστικό (ανιψιοί, ανιψιές)

☑ Ο ανιψιός και η ανιψιά είναι τα παιδιά του αδερφού ή της αδερφής μας. Ανιψιός και ανιψιά είναι και τα παιδιά του ξαδέλφου ή της ξαδέλφης μας. 🎵 α-νι-ψιός

- Στον πληθυντικό λέμε και τα ανίψια.

ανόητος, **ανόητη**, **ανόητο** επίθετο (ανόητοι, ανόητες, ανόητα)

☑ Όταν κάποιος είναι ανόητος, κάνει ή λέει κάτι χωρίς να σκεφτεί. Δεν είναι έξυπνος.

🖋 «Τι ανόητος που είναι ο Νίκος» σκέφτηκε η Αθηνά. «Κυνηγάει τη Ροζαλία που δεν τον πείραξε ποτέ σε τίποτα». ○ κουτός, χαζός ● έξυπνος

◇ Όταν κάποιος είναι ανόητος, κάνει ανοησίες.

🎵 α-νό-η-τος

άνοιγμα [το] ουσιαστικό (ανοίγματα) → ανοίγω

ανοιγοκλείνω ρήμα (ανοιγόκλεισα, θα ανοιγοκλείσω)

☑ Όταν ανοιγοκλείνω κάτι, το ανοίγω και το κλείνω πολλές φορές.

🖋 Ο Κώστας ανοιγόκλεισε τα μάτια του πολλές φορές, μέχρι να συνηθίσει το φως που έμπαινε στο δωμάτιο. 🎵 α-νοι-γο-κλεί-νω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α

ανοίγω, ανοίγομαι ρήμα (άνοιξα, θα ανοίξω)

β

☑ Ανοίγεις την πόρτα για να μπεις ή να βγεις.

γ

✓ Όταν ανοίγεις ένα μπουκάλι, βγάζεις το καπάκι του.

δ

✓ Τα μαγαζιά ανοίγουν στις εννιά το πρωί. Η πόρτα τους ανοίγει στις εννιά.

ε

ζ

✓ Όταν ανοίγεις το καλοριφέρ, το κάνεις να δουλεύει. ● κλείνω

η

θ

◇ **άνοιγμα, ανοιχτήρι, ανοιχτός** 🎵 α-νοί-γω

ι

άνοιξη [η] ουσιαστικό

κ

☑ Η άνοιξη είναι μία από τις τέσσερις εποχές του χρόνου, έρχεται μετά τον χειμώνα και πριν από το καλοκαίρι. ◇ Η Αθηνά έφερε στην τάξη ανοιξιάρικα φρούτα από το κτήμα του θείου Αλέκου.

λ

μ

🎵 ά-νοι-ξη 🖋️ 'οι εποχές-οι μήνες-οι μέρες'

ν

ξ

ο

ανοιχτήρι [το] ουσιαστικό (ανοιχτήρια)

π

☑ Το ανοιχτήρι είναι ένα μικρό εργαλείο που χρησιμοποιούμε για ν' ανοίγουμε μπουκάλια ή κουτιά. ◇ **ανοίγω, άνοιγμα** 🎵 α-νοι-χτή-ρι

ρ

σ

τ

ανοιχτός, ανοιχτή, ανοιχτό επίθετο (ανοιχτοί, ανοιχτές, ανοιχτά)

υ

☑ Όταν η πόρτα ή το παράθυρο είναι ανοιχτά, τα έχεις ανοίξει. ● κλειστός

φ

χ

✓ Ο δρόμος ήταν ανοιχτός μπροστά, δεν είχε καθόλου αυτοκίνητα και ο κύριος Γιάννης έφτασε γρήγορα στο σπίτι.

ψ

ω

άνοστος-----αντέχω--

✓ Το χρώμα του ουρανού είναι ανοιχτό γαλάζιο, ενώ το χρώμα της θάλασσας είναι σκούρο γαλάζιο.

● σκούρος ◊ **ανοίγω, άνοιγμα, ανοιχτά** 🎵 α-νοι-χτός

ανοιχτό-κλειστό

άνοστος, άνοστη, άνοστο επίθετο (άνοστοι, άνοστες, άνοστα)

☑ Όταν ένα φαγητό είναι άνοστο, δεν έχει καλή γεύση και δε μας αρέσει.

○ άγευστος ● νόστιμος, γευστικός 🎵 ά-νο-στος

ανταλλαγή [η] ουσιαστικό (ανταλλαγές)

☑ Όταν κάνεις μία ανταλλαγή, δίνεις κάτι που έχεις και παίρνεις κάτι άλλο.

🔪 Ο Κώστας και ο Νίκος έκαναν μία ανταλλαγή.

○ αλλαγή ◊ **Αντάλλαξαν τα μολύβια τους δίνοντας ο ένας το μολύβι του στον άλλο.** 🎵 α-νταλ-λα-γή

ανταλλάσσω ρήμα (αντάλλαξα, θα ανταλλάξω)

→ ανταλλαγή

άντε και **άιντε** επιφώνημα

☑ «Άντε, τελειώνετε το γράψιμο για να κάνουμε διάλειμμα» είπε η δασκάλα. 🎵 ά-ντε

αντέχω ρήμα (άντεξα, θα αντέξω)

☑ Όταν αντέχεις κάτι, έχεις τη δύναμη που χρειάζεται για να το αντιμετωπίσεις.

α

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

 Ο Κώστας έκλεισε τ' αυτιά του, γιατί δεν άντεχε άλλο τις φωνές του κ. Μιχάλη.

◇ Όταν αντέχεις, έχεις αντοχή α-ντέ-χω

αντηλιακό [το] ουσιαστικό (αντηλιακά)

☑ Το αντηλιακό είναι μία κρέμα που βάζουμε στο σώμα μας για να προστατευτούμε από τον ήλιο.

 α-ντη-λι-α-κό

αντιβιοτικό [το] ουσιαστικό (αντιβιοτικά)

☑ Το αντιβιοτικό είναι ένα φάρμακο που μας δίνει ο γιατρός, όταν είμαστε άρρωστοι. Το αντιβιοτικό εμποδίζει τα μικρόβια να γίνουν πολλά στον οργανισμό μας. α-ντι-βι-ο-τι-κό

αντιγράψω, αντιγράφομαι ρήμα
(αντέγραψα, θα αντιγράψω)

☑ Η δασκάλα έγραψε μία πρόταση στον πίνακα και ο Κώστας την αντέγραψε γρήγορα στο τετράδιό του. Έγραψε την ίδια πρόταση στο τετράδιό του.

✓ Ο Ίγκλι δεν ήθελε ν' αντιγράψει από τη διπλανή του. Δεν ήθελε να γράψει αυτό που διάβασε στο τετράδιό της αλλά ήθελε να βρει την απάντηση μόνος του. ◇ Όταν αντιγράφεις, φτιάχνεις

αντίγραφα, κάνεις αντιγραφή. α-ντι-γρά-φω

αντίθετος, αντίθετη, αντίθετο επίθετο (αντίθετοι, αντίθετες, αντίθετα)

- Μέσα στο όνομα μου μπορείς να βρεις τη λέξη ήλιος. Τι είμαι;

αντικείμενο ----- αντιμετωπίζω--

☑ Όταν δύο λέξεις είναι αντίθετες, είναι τελείως διαφορετικές, έχουν τελείως διαφορετική σημασία. Τις λέξεις αυτές τις λέμε και αντίθετα.

✍ Οι λέξεις «καλός» και «κακός» είναι αντίθετες.

✓ Όταν κάτι είναι αντίθετο, έχει τελείως διαφορετική κατεύθυνση. ✍ Η κυρία Μαργαρίτα οδηγούσε απρόσεκτα και βγήκε κατά λάθος στην αντίθετη λωρίδα του δρόμου. ○ ανάποδος

✓ «Είμαι αντίθετος με την ιδέα της εκδρομής μ' αυτόν τον καιρό» είπε ο Ίγκλι. Δε συμφωνώ με την ιδέα της εκδρομής. 🎵 α-ντί-θε-τος ✍ 'αντίθετα'

αντικείμενο [το] ουσιαστικό (αντικείμενα)

☑ Αντικείμενο είναι κάθε πράγμα γύρω μας που μπορούμε να δούμε και να πιάσουμε.

✍ «Το σφουγγάρι, η κιμωλία και ο πίνακας είναι μερικά από τα αντικείμενα που χρησιμοποιούμε κάθε μέρα στην τάξη μας» είπε η δασκάλα.

🎵 α-ντι-κεί-με-νο

αντιμετωπίζω, αντιμετωπίζομαι ρήμα

(αντιμετώπισα, θα αντιμετωπίσω)

☑ Όταν μία ομάδα ποδοσφαίρου ή μπάσκετ αντιμετωπίζει μία άλλη, τότε αγωνίζεται εναντίον της και προσπαθεί να τη νικήσει.

✓ Όταν αντιμετωπίζω κάτι δύσκολο, προσπαθώ να το ξεπεράσω και να κάνω τα πράγματα καλύτερα

Αν θέλεις να μάθεις τι έγινε με την εκδρομή του Κώστα ψάξε στις λέξεις απότομος, εκδρομή, επιμένω, κακοκαιρία, ακυρώνω, πρόγραμμα, σέβομαι

α

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

γεμάτο - άδειο

ανάσκελα – μπρούμυτα

αργή - γρήγορος

χοντρός - λιγνός

βαθύ - ρηχό

ψηλός - χαμηλός

καινούρια - παλιά

μικρό - μεγάλο

πλούσιος - φτωχός

αντίο ----- αντίχειρας--

για μένα. ✍ Ο κύριος Δημήτρης αντιμετώπισε πολλά προβλήματα με το μαγαζί του.

◇ αντιμετώπιση 🎵 α-ντι-με-τω-πί-ζω

αντίο επιφώνημα

☑ Λέμε **αντίο**, όταν φεύγουμε από κάπου και θέλουμε ν' αποχαιρετήσουμε τους ανθρώπους.

○ γεια 🎵 α-ντί-ο

αντιπαθητικός, αντιπαθητική, αντιπαθητικό επίθετο (αντιπαθητικοί, αντιπαθητικές, αντιπαθητικά)

☑ Όταν κάποιος είναι αντιπαθητικός, τότε κανείς δε θέλει να κάνει παρέα μαζί του. ✍ Ο κύριος Μιχάλης είναι αντιπαθητικός. Δεν έχει πολλούς φίλους.

● συμπαθητικός 🎵 α-ντι-πα-θη-τι-κός

αντίπαλος, αντίπαλη, αντίπαλο επίθετο (αντίπαλοι, αντίπαλες, αντίπαλα)

☑ Ο Νίκος και ο Ίγκλι θα παίξουν σε αντίπαλες ομάδες στον αυριανό αγώνα ποδοσφαίρου. Θ' αγωνιστούν ο ένας ενάντια στον άλλο για τη νίκη.

✓ (σαν ουσιαστικό) Θα είναι αντίπαλοι.

🎵 α-ντί-πα-λος

αντίχειρας [ο] ουσιαστικό (αντίχειρες)

☑ Ο αντίχειρας είναι το πιο κοντό και το πιο παχύ

Αν θέλεις να μάθεις τι έγινε με το μαγαζί του κυρίου Δημήτρη, ψάξε μέσα στο λεξικό τις λέξεις δικαστήριο, δικηγόρος, θηρίο, καημένος, πιάνω, τμήμα, φυλακή

αντοχή ----- ανυπομονώ

α δάχτυλο στην άκρη του χεριού σου. 🎵 α-ντί-χει-ρας

β **αντοχή** [η] ουσιαστικό (αντοχές) → αντέχω

γ

δ **άντρας** [ο] ουσιαστικό (άντρες)

ε Όταν τ' αγόρια μεγαλώσουν, γίνονται άντρες.
Ο άντρας σε μία οικογένεια είναι ο πατέρας.

ζ Ο άντρας της κυρίας Μαργαρίτας είναι ο κύριος Γιάννης, δηλαδή είναι ο σύζυγος της. Ο κύριος Γιάννης αγόρασε ένα αντρικό παντελόνι και η κυρία Μαργαρίτα ένα γυναικείο. 🎵 ά-ντρας

η

θ **αντρικός, αντρική, αντρικό** επίθετο (αντρικοί, αντρικές, αντρικά) → άντρας

ι

κ **ανυπάκουος, ανυπάκουη, ανυπάκουο** επίθετο
(ανυπάκουοι, ανυπάκουες, ανυπάκουα)

λ Όταν ένα παιδί είναι ανυπάκουο, δεν κάνει αυτό που του λένε οι γονείς ή οι δάσκαλοί του.

μ Ο Νίκος είναι ανυπάκουος μαθητής και γι' αυτό δέχεται συχνά τιμωρίες. απείθαρχος

ν υπάκουος, πειθαρχικός 🎵 α-νυ-πά-κου-ος

ξ

ο **ανυπομονησία** [η] ουσιαστικό → ανυπομονώ

π

ρ **ανυπόμονος, ανυπόμονη, ανυπόμονο** επίθετο
(ανυπόμονοι, ανυπόμονες, ανυπόμονα)
→ ανυπομονώ

σ

τ **ανυπομονώ** ρήμα

υ Όταν ανυπομονείς, δεν μπορείς να περιμένεις να

φ

χ

ψ

ω

γίνει κάτι, βιάζεσαι. ✍ Η Αθηνά ανυπομονεί να έρθει το καλοκαίρι και να κλείσουν τα σχολεία.

○ λαχταρώ

◇ Όταν ανυπομονείς, είσαι **ανυπόμονος**, έχεις **ανυπομονησία**. 🎵 α-νυ-πο-μο-νώ

ανυπόφορος, ανυπόφορη, ανυπόφορο επίθετο
(ανυπόφοροι, ανυπόφορες, ανυπόφορα)

☑ Όταν κάτι είναι ανυπόφορο, είναι τόσο ενοχλητικό που δεν το αντέχουμε άλλο πια.

✍ Στο μαγαζί του κυρίου Δημήτρη είχε σήμερα ανυπόφορη ζέστη, κι έτσι εκείνος άνοιξε όλα τα παράθυρα.

○ αφόρητος ● υποφερτός

◇ **υποφέρω** 🎵 α-νυ-πό-φο-ρος

ανώμαλος, ανώμαλη, ανώμαλο επίθετο
(ανώμαλοι, ανώμαλες, ανώμαλα)

☑ Όταν ο δρόμος είναι ανώμαλος, έχει λακκούβες και δεν είναι επίπεδος. ● ομαλός 🎵 α-νώ-μα-λος

ανώτερος, ανώτερη, ανώτερο επίθετο (ανώτεροι, ανώτερες, ανώτερα)

☑ Το κεφάλι βρίσκεται στο ανώτερο τμήμα του σώματος. Στο πιο ψηλό σημείο του σώματος.

✓ Ο κύριος Μιχάλης πιστεύει ότι κανένας δεν είναι ανώτερος απ' αυτόν. Πιστεύει ότι δεν υπάρχει κανένας καλύτερος απ' αυτόν.

✓ Ο διευθυντής έχει ανώτερη θέση από τους δασκάλους. Έχει θέση με μεγαλύτερη δύναμη.

● κατώτερος ◇ (σαν ουσιαστικό) Όλοι τον

αξέχαστος ----- άξιος

α σέβονται, όπως πρέπει να σεβόμαστε όλους τους ανωτέρους. 🎵 α-νώ-τε-ρος

β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

αξέχαστος, αξέχαστη, αξέχαστο επίθετο
(αξέχαστοι, αξέχαστες αξέχαστα)
☑️ Όταν κάτι είναι αξέχαστο, δεν μπορεί κανείς να το ξεχάσει. ✍️ «Στο χωριό του θείου Αλέκου πέρασα αξέχαστα Χριστούγεννα» είπε ο Κώστας.
◇ **ξεχνώ** 🎵 α-ξέ-χα-στος

αξία [η] ουσιαστικό (αξίες)
☑️ Ποια είναι η αξία αυτού του αυτοκινήτου; Πόσα χρήματα πρέπει να δώσουμε για να το αποκτήσουμε; Πόσο κοστίζει; ○ τιμή
✓ Όταν κάποιος έχει αξία, έχει πολλές ικανότητες.
✍️ Ο Κώστας πήρε άριστα με την αξία του.
◇ **αξίζω** 🎵 α-ξί-α

αξίζω ρήμα (άξιζα, θα αξίζω)
☑️ «Πόσο ν' αξίζει άραγε αυτό το σπίτι δίπλα στο μαγαζί του κυρίου Δημήτρη;» σκέφτηκε η κυρία Μαργαρίτα. Πόσα λεφτά να κάνει; ○ κοστίζω
✓ Όταν κάποιος αξίζει κάτι, έχει κάνει κάτι για ν' αποδείξει ότι μπορεί ή πρέπει να το έχει.
✍️ Ο Κώστας αξίζει τους καλούς βαθμούς που πήρε στο σχολείο, γιατί φέτος διάβασε πολύ. 🎵 α-ξί-ζω

άξιος, άξια, άξιο επίθετο (άξιοι, άξίες, άξια)
☑️ Όταν κάποιος είναι άξιος, έχει την ικανότητα να κάνει κάτι πολύ καλά. ✍️ Η κυρία Μαργαρίτα είναι άξια μαγείρισσα. ○ ικανός ● ανάξιος 🎵 ά-ξί-ος

αόρατος, αόρατη, αόρατο επίθετο (αόρατοι, αόρατες, αόρατα)
 Όταν κάποιος είναι αόρατος, κανείς δεν μπορεί να τον δει. «Τα μικρόβια είναι αόρατα χωρίς μικροσκόπιο» είπε ο γιατρός στον Κώστα.
 ● ορατός α-ό-ρα-τος

απαγορεύω, απαγορεύομαι ρήμα (απαγόρευσα, θα απαγορεύσω)
 Όταν απαγορεύω κάτι, δε δίνω την άδειά μου να γίνει. «Απαγορεύεται να καπνίζει κανείς μέσα στον κινηματογράφο, γιατί είναι δημόσιος χώρος. Η απαγόρευση είναι αυστηρή» είπε στον άντρα της η θεία Κατερίνα. Το κάπνισμα είναι απαγορευμένο εδώ μέσα. Κοίτα, υπάρχει και απαγορευτικό σήμα. απαγόρευση
 ● επιτρέπω α-πα-γο-ρεύ-ω

απαίσιος, απαίσια, απαίσιο επίθετο (απαίσιοι, απαίσιες, απαίσια)
 Η μηριά της Χιονάτης είναι απαίσια: φρόντισε με κάθε τρόπο να κάνει κακό στη Χιονάτη. Δεν είναι όμως μόνο κακιά. Έχει και απαίσιο πρόσωπο. Δηλαδή πολύ άσχημο. α-παί-σι-ος

απαίτηση [η] ουσιαστικό (απαιτήσεις) → απαιτώ

απαιτώ ρήμα (απαίτησα, θα απαιτήσω)
 Όταν απαιτώ, ζητώ με πολύ έντονο τρόπο να

- Δεν μπορείς να με δεις. Τι είμαι;

απαλός ----- απαραίτητος

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

γίνει κάτι που θέλω. ✍ Ο κύριος Γιάννης απαιτεί από τα παιδιά του να διαβάζουν όλα τα μαθήματα πριν αρχίσουν να παίζουν. **◇ Έχει την απαίτηση να διαβάζουν όλα τα μαθήματα.** 🎵 α-παι-τώ

απαλός, απαλή, απαλό επίθετο (απαλοί, απαλές, απαλά)

☑ Όταν κάτι είναι **απαλό**, είναι μαλακό και ευχάριστο. ✍ «Το μωρό της θείας Κατερίνας έχει πολύ απαλό δέρμα» είπε η Αθηνά. ● σκληρός
◇ Όταν κάνουμε κάτι απαλά, το κάνουμε με μαλακό και απαλό τρόπο, προσεκτικά.
✍ Ο θείος Σταμάτης πήρε απαλά το μωρό στην αγκαλιά του. 🎵 α-πα-λός

απάντηση [η] ουσιαστικό (απαντήσεις)

☑ Η απάντηση είναι αυτό που λέμε, όταν μας ρωτούν κάτι. ✍ «Κώστα, ο Νίκος σε ρώτησε αν θα πάτε εκδρομή. Τι απάντηση του έδωσες;» είπε η Αθηνά. ● ερώτηση **◇ Όταν απαντάς, μιλάς σε κάποιον που σε ρωτάει κάτι.** 🎵 α-πά-ντη-ση

απαντώ και απαντάω, απαντιέμαι ρήμα (απάντησα, θα απαντήσω) → απάντηση

απαραίτητος, απαραίτητη, απαραίτητο επίθετο (απαραίτητοι, απαραίτητες, απαραίτητα)

☑ Όταν κάτι είναι **απαραίτητο**, το έχεις ανάγκη και δεν μπορεί να γίνει αλλιώς. ✍ «Πάμε να μου ζωγραφίσεις κάτι, Αθηνά» είπε η θεία Κατερίνα.

απασχολημένος----- απειλώ--

«Έχεις τις απαραίτητες μπογιές μαζί σου;»

○ αναγκαίος ◇ (σαν ουσιαστικό) «Ναι, θεία, έχω όλα τα απαραίτητα» είπε η Αθηνά. 🎵 α-πα-ραί-τη-τος

απασχολημένος, απασχολημένη,
απασχολημένο μετοχή (απασχολημένοι,
απασχολημένες, απασχολημένα)

☑ Όταν κάποιος είναι απασχολημένος, έχει πολλή δουλειά και δεν μπορεί να κάνει κάτι άλλο. Δεν θέλει να τον απασχολούν. 🎵 α-πα-σχο-λη-μέ-νος

απασχολώ, απασχολούμαι ρήμα (απασχόλησα, θα απασχολήσω) → απασχολημένος

απείθαρχος, απείθαρχη, απείθαρχο επίθετο
(απείθαρχοι, απείθαρχες, απείθαρχα)

☑ Όταν κάποιος είναι απείθαρχος, δεν ακολουθεί τους κανόνες που υπάρχουν. 🖋 Ο Κώστας είναι απείθαρχος μαθητής και συχνά τιμωρείται.

● πειθαρχημένος, υπάκουος 🎵 α-πεί-θα-ρχ-ος

απειλή [η] ουσιαστικό (απειλές) → απειλώ

απειλώ, απειλούμαι ρήμα (απειλήσα, θα απειλήσω)

☑ Όταν απειλείς κάποιον, λες ότι θα του κάνεις κάτι άσχημο και δυσάρεστο. 🖋 Ο κύριος Μιχάλης απείλησε ότι θα δείρει όποιο παιδί μπει στην αυλή του. ◇ Ο κύριος Μιχάλης ήταν όλο απειλές.

«Αλίμονό σας αν σας πιάσω να μπαίνετε στην αυλή μου!» είπε στα παιδιά. 🎵 α-πει-λώ

απελπίζομαι ----- απεργία

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

απελπίζομαι ρήμα (απελπίστηκα, θα απελπιστώ)

☑ Όταν απελπίζομαι, χάνω την ελπίδα ότι θα γίνει κάτι που περίμενα να γίνει.

✍ Η Αθηνά απελπίστηκε με την εξαφάνιση της Ροζαλίας κι έβαλε τα κλάματα.

◇ Την έπιασε απελπισία. 🎵 α-πελ-πί-ζο-μαι

απελπισία [η] ουσιαστικό → απελπίζομαι

απέναντι επίρρημα

☑ Το σπίτι του κυρίου Μιχάλη βρίσκεται απέναντι από το μαγαζί του κυρίου Δημήτρη. Βρίσκεται μπροστά από το μαγαζί, από την άλλη πλευρά του δρόμου. Τα δύο κτίρια είναι αντικριστά.

○ αντίκρυ 🎵 α-πέ-να-ντι

απέραντος, απέραντη, απέραντο επίθετο

(απέραντοι, απέραντες, απέραντα)

☑ Όταν κάτι είναι απέραντο, είναι πάρα πολύ μεγάλο και μοιάζει να μην έχει τέλος.

✍ Η Αθηνά ήταν μέσα στο πλοίο και ταξίδευε για να πάει στην Κρήτη. Από το παράθυρο κοίταζε τη θάλασσα. Της φαινόταν απέραντη. 🎵 α-πέ-ρα-ντος

απεργία [η] ουσιαστικό (απεργίες)

☑ Όταν οι εργαζόμενοι κάνουν απεργία, σταματούν να δουλεύουν και ζητούν περισσότερα χρήματα και καλύτερες συνθήκες εργασίας. ✍ Χθες στο

σχολείο του Κώστα οι δάσκαλοι είχαν απεργία και τα σχολεία έμειναν κλειστά.

◇ Οι δάσκαλοι απεργούσαν. 🎵 α-περ-γί-α

απεργώ ρήμα (απέργησα, θα απεργήσω)

→ απεργία

απίθανος, απίθανη, απίθανο επίθετο (απίθανοι, απίθανες, απίθανα)

☑ Όταν κάτι είναι **απίθανο**, είναι δύσκολο να συμβεί.

✍ «Είναι απίθανο να πάμε εκδρομή σήμερα» είπε ο Κώστας. «Ο καιρός είναι πολύ άσχημος».

🎵 α-πί-θα-νος

απίστευτος, απίστευτη, απίστευτο επίθετο (απίστευτοι, απίστευτες, απίστευτα)

☑ Όταν κάτι είναι **απίστευτο**, δεν είναι εύκολο να πιστέψουμε ότι συμβαίνει. ✍ «Δεν το πιστεύω ότι

χάλασε ο καιρός» είπε ο Κώστας. «Είναι απίστευτη αυτή η αλλαγή του καιρού. Μόλις χθες είχε ήλιο».

◇ **πιστεύω** 🎵 α-πί-στευ-τος

απλός, απλή, απλό επίθετο (απλοί, απλές, απλά)

☑ «Αθηνά, θα σου κάνω μία απλή ερώτηση» είπε η δασκάλα. Μία ερώτηση που δεν είναι δύσκολη, που δε χρειάζεται να προσπαθήσεις πολύ για να την απαντήσεις. ● δύσκολος, σύνθετος, πολύπλοκος

✓ Τα φορέματα της θείας Κατερίνας είναι **απλά**. Δεν έχουν πολλά χρώματα και σχέδια. ◇ «Για ν' ανοίξεις

το κομπιούτερ, πατάς απλά αυτό το κουμπί» είπε ο κύριος Μιχάλης στη θεία του. 🎵 α-πλός

Αν θέλεις να μάθεις τι έγινε με την εκδρομή του Κώστα ψάξε στις λέξεις απότομος, εκδρομή, επιμένω, κακοκαιρία, ακυρώνω, πρόγραμμα, σέβομαι

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

άπλυτος, άπλυτη, άπλυτο επίθετο (άπλυτοι, άπλυτες, άπλυτα)

☑ Όταν κάτι είναι άπλυτο, δεν έχει πλυθεί, είναι βρόμικο. ✍ «Κώστα, τι άπλυτα χέρια είναι αυτά! Πήγαινε να τα πλύνεις γρήγορα!» είπε η κυρία Μαργαρίτα. ● πλυμένος, καθαρός ◇ **πλένω**

🎵 ά-πλυ-τος

απλώνω, απλώνομαι ρήμα (άπλωσα, θα απλώσω)

☑ Όταν απλώνω κάτι, το ανοίγω, το ξεδιπλώνω για να φαίνεται ολόκληρο.

✍ Μετά το φαγητό η κυρία Μαργαρίτα άρχισε ν' απλώνει τα ρούχα στο μπαλι

✓ Μόλις μπήκε μέσα, είδε τον Κώστα να έχει τα πόδια του πάνω στο τραπέζι του σαλονιού. «Κώστα, μην απλώνεις τα πόδια σου στο τραπέζι!» φώναξε.

● μαζεύω ◇ **άπλωμα** 🎵 α-πλώ-νω

απογειώνω, απογειώνομαι ρήμα (απογειώσα, θα απογειώσω)

☑ Όταν απογειώνω το αεροπλάνο, το κάνω να σηκωθεί στον αέρα και να πετάξει. ✍ Ο θείος Τάκης άργησε να γυρίσει σπίτι από το ταξίδι του στο Παρίσι, επειδή ο καιρός ήταν κακός και το αεροπλάνο απογειώθηκε με καθυστέρηση. ● προσγειώνω 🎵 α-πο-γει-ώ-νω

απόγευμα [το] ουσιαστικό (απογεύματα)

☑ Το απόγευμα είναι μετά το μεσημέρι και πριν από το βράδυ. ◇ Ο κύριος Γιάννης διαβάζει τις

απογοήτευση -----αποθήκη--

απογευματινές εφημερίδες κάθε μέρα.

🎵 α-πό-γευ-μα ✍️ 'η διάρκεια της ημέρας'

απογοήτευση [η] ουσιαστικό (απογοητεύσεις)

→ απογοητεύω

απογοητεύω, απογοητεύομαι ρήμα (απογοήτευσά, θα απογοητεύσω)

☑️ Όταν απογοητεύεις κάποιον, τον στενοχωρείς, γιατί δεν κάνεις κάτι τόσο καλά όσο εκείνος πιστεύει ότι μπορείς. Όταν απογοητεύεσαι, στενοχωριέσαι, επειδή κάτι δεν έγινε όπως ήθελες ή πίστευες ότι μπορούσε να γίνει. Νιώθεις απογοήτευση. ✍️ Ο Ίγκλι απογοητεύτηκε που έβρεχε και δεν μπορούσε να πάει για ποδόσφαιρο.

◇ Η απογοήτευσή του ήταν μεγάλη.

🎵 α-πο-γο-η-τεύ-ω

απόδειξη [η] ουσιαστικό (αποδείξεις)

☑️ Η απόδειξη είναι το χαρτί που μας δίνουν, όταν πληρώνουμε χρήματα.

✍️ Ο θείος Τάκης πήρε απόδειξη για τα παπούτσια που αγόρασε. 🎵 α-πό-δει-ξη

αποθηκεύω, αποθηκεύομαι ρήμα (αποθήκευσα, θα αποθηκεύσω) → αποθήκη

αποθήκη [η] ουσιαστικό (αποθήκες)

☑️ Η αποθήκη είναι ένα μέρος όπου μπορούμε να βάλουμε κάποια πράγματα, μέχρι να τα χρησιμοποιήσουμε. ◇ Όταν αποθηκεύεις κάτι,

αποκάτω ----- αποκοιμίζω

α δεν το χρησιμοποιείς αλλά το φυλάς κάπου μέχρι να το χρειαστείς ξανά. 🎵 α-πο-θή-κη

β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

αποκάτω επίρρημα → κάτω

αποκλείω, αποκλείομαι ρήμα (απέκλεισα, θα αποκλείσω)

☑ Όταν αποκλείεις έναν δρόμο, τον κλείνεις, εμποδίζεις άλλους ανθρώπους να περάσουν απ' αυτόν.

✓ Ο διπλανός του Κώστα αποκλείστηκε από την ομάδα του σχολείου, επειδή τραυματίστηκε. Δεν μπόρεσε να πάρει μέρος.

✓ Όταν λες «Αποκλείεται!», εννοείς πως κάτι δε θα γίνει με κανέναν τρόπο.

✍ «Αποκλείεται να βρεθεί η Ροζαλία!» φώναξε απογοητευμένη η Αθηνά. 🎵 α-πο-κλεί-ω

αποκοιμιέμαι ρήμα (αποκοιμήθηκα, θα αποκοιμηθώ)

☑ Όταν αποκοιμιέσαι, σε παίρνει ο ύπνος.

✍ Ο Κώστας ήταν τόσο κουρασμένος από το ποδόσφαιρο που αποκοιμήθηκε μπροστά στην τηλεόραση.

◇ **κοιμάμαι** 🎵 α-πο-κοι-μιέ-μαι

αποκοιμίζω, αποκοιμίζομαι ρήμα (αποκοίμισα, θα αποκοιμίσω)

☑ Όταν κάτι σε αποκοιμίζει, σε κάνει να νυστάζεις και να θέλεις να κοιμηθείς. ✍ «Η τηλεόραση με αποκοίμισε. Πάω για ύπνο» είπε ο Κώστας.

◇ **κοιμίζω** 🎵 α-πο-κοι-μί-ζω

Αποκριά [η] ουσιαστικό (Αποκριές)

☑ Η Αποκριά ή οι Αποκριές είναι οι τρεις εβδομάδες πριν από την Καθαρή Δευτέρα. Τις μέρες αυτές συνηθίζουμε να μασκαρευόμαστε.

✍ «Τις Αποκριές έχει καρναβάλι στην Πάτρα. Θα πάμε μαμά;» ρώτησε η Αθηνά. 🎵 Α-πο-κριά
- Λέμε και Απόκρια.

αποκτώ και αποκτάω, αποκτιέμαι ρήμα (απέκτησα, θα αποκτήσω)

☑ Όταν αποκτάς κάτι, το κάνεις δικό σου.

✍ Ο Ίγκλι ονειρεύεται να γίνει τραγουδιστής ή ποδοσφαιριστής για ν' αποκτήσει πολλά χρήματα.

🎵 α-πο-κτώ

απολύω, απολύομαι ρήμα (απέλυσα, θα απολύσω)

☑ Όταν απολύεις κάποιον, τον σταματάς από τη δουλειά του. ✍ Η εταιρεία που είναι δίπλα στο γραφείο του Γιάννη απέλυσε πέντε υπαλλήλους.

● προσλαμβάνω 🎵 α-πο-λύ-ω

απομακρύνω, απομακρύνομαι ρήμα (απομάκρυνα, θα απομακρύνω)

☑ Όταν απομακρύνεις κάτι, το παίρνεις από εκεί που είναι και το πας κάπου αλλού πιο μακριά. Όταν απομακρύνεσαι από κάπου, φεύγεις από εκεί και πας πιο μακριά. ✍ Ο κύριος Μιχάλης απομάκρυνε τα σκυλάκια από την αυλή του. Τα έβγαλε έξω απ' αυτήν και τ' άφησε στην άκρη του δρόμου.

◇ μακριά 🎵 α-πο-μα-κρύ-νω

α

απορροφητήρας [ο] ουσιαστικό

(απορροφητήρες)

☑ Ο απορροφητήρας είναι το μηχάνημα που έχουμε πάνω από την ηλεκτρική κουζίνα για να ρουφά και να βγάζει έξω από το σπίτι τους ατμούς και τις μυρωδιές, όταν μαγειρεύουμε. 🎵 α-πορ-ρο-φη-τή-ρας

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

απορώ ρήμα (απόρησα, θα απορήσω)

☑ Όταν απορείς για κάτι, δεν μπορείς να το εξηγήσεις. Έχεις απορία. ✍️ «Απορώ πώς έπεσε τόσο πολύ χιόνι μέσα σε λίγη ώρα» είπε ο Κώστας.

◇ **απορία** 🎵 α-πο-ρώ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

αποσμητικό [το] ουσιαστικό (αποσμητικά)

☑ Το αποσμητικό σπρέι διώχνει τις άσχημες μυρωδιές. ✍️ Η κυρία Μαργαρίτα χρησιμοποιεί αποσμητικό χώρου με άρωμα λουλουδιών για να διώχνει τις μυρωδιές που μένουν στο σπίτι μετά το μαγείρεμα. 🎵 α-πο-σμη-τι-κό

απόσταση [η] ουσιαστικό (αποστάσεις)

☑ Η απόσταση μεταξύ δύο πραγμάτων είναι ο χώρος που υπάρχει ανάμεσα τους.

✍️ Ο Κώστας και ο κύριος Μιχάλης είναι γείτονες. Η απόσταση ανάμεσα στα σπίτια τους είναι πολύ μικρή. 🎵 α-πό-στα-ση

αποστολέας [ο], [η] ουσιαστικό (αποστολείς)

☑ Ο αποστολέας είναι αυτός που στέλνει ένα γράμμα ή ένα δέμα σε κάποιον, συνήθως με το ταχυδρομείο.

● παραλήπτης ◇ **στέλνω** 🎵 α-πο-στο-λέ-ας

αποτέλεσμα [το] ουσιαστικό (αποτελέσματα)

☑ Το αποτέλεσμα, καλό ή κακό, είναι αυτό που γίνεται, επειδή κάτι άλλο έγινε πιο πριν.

✍ Η Αθηνά έτρεχε στη βροχή να βρει τη Ροζαλία. Το αποτέλεσμα ήταν να βραχεί και ν' αρρωστήσει.

✓ Το αποτέλεσμα ενός αγώνα δείχνει ποιος νίκησε και ποιος έχασε.

✍ - Ποιο ήταν το αποτέλεσμα χτες στο ποδόσφαιρο, Κώστα;

- Χάσαμε 2-0, μπαμπά. ○ κατάληξη

◇ «Με το σιρόπι που μου δώσατε μου κόπηκε αμέσως ο βήχας!» είπε η Αθηνά στον γιατρό. «Είναι πολύ αποτελεσματικό». 🎵 α-πο-τέ-λε-σμα

απότομος, απότομη, απότομο επίθετο (απότομοι, απότομες, απότομα)

☑ Όταν ένα μέρος είναι απότομο, είναι πολύ ανηφορικό ή κατηφορικό και το ανεβαίνουμε ή το κατεβαίνουμε με μεγάλη δυσκολία.

✍ «Προσοχή! Είναι επικίνδυνο να τρέχετε εδώ, ο δρόμος είναι πολύ απότομος!» είπε ο κύριος Δημήτρης στον Κώστα και τον Νίκο. ● επίπεδος

✓ Όταν κάτι είναι απότομο, γίνεται ξαφνικά, εκεί που δεν το περιμένουμε.

✍ Ύστερα από τη απότομη αλλαγή του καιρού, ο Κώστας και ο Νίκος αποφάσισαν να μην πάνε εκδρομή. Ο καιρός άλλαξε απότομα. ○ ξαφνικός

✓ Όταν κάποιος είναι απότομος, μιλάει άγρια και

Αν θέλεις να μάθεις τι έγινε με την εκδρομή του Κώστα ψάξε στις λέξεις απότομος, εκδρομή, επιμένω, κακοκαιρία, ακυρώνω, πρόγραμμα, σέβομαι

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

δεν έχει ευγενικούς τρόπους. Τα παιδιά φοβούνται τον κύριο Μιχάλη, γιατί είναι πολύ απότομος άνθρωπος. Μιλάει τόσο απότομα!

○ άγριος ● γλυκός, ευγενικός ◇ **απότομα**
 🎵 α-πό-το-μος

αποτύπωμα [το] ουσιαστικό (αποτυπώματα)

☑ Ένα αποτύπωμα είναι το σημάδι που αφήνει κάτι πάνω σε κάτι άλλο.

✓ **Δακτυλικό αποτύπωμα** είναι το σημάδι που αφήνει το δάχτυλο μας. Οι αστυνομικοί είπαν στον κύριο Δημήτρη ότι θα βρουν τους κλέφτες από τα δακτυλικά τους αποτυπώματα.

○ ίχνος 🎵 α-πο-τύ-πω-μα

Τα αποτυπώματα της Ροζαλίας.

αποτυχία [η] ουσιαστικό (αποτυχίες)

☑ Όταν κάτι που προσπαθείς να κάνεις, δεν καταφέρνεις να το κάνεις καθόλου ή όπως το ήθελες, τότε είναι αποτυχία.

 Παρά την προσπάθεια που έκανε η Αθηνά πήρε κακό βαθμό στην ορθογραφία. Η αποτυχία της τη στενοχώρησε πολύ. ● επιτυχία 🎵 α-πο-τυ-χί-α

απουσία [η] ουσιαστικό (απουσίες)

☑ Όταν κάνεις μία απουσία, δεν είσαι εκεί που πρέπει να είσαι ή που είσαι συνήθως.

Αν θέλεις να μάθεις τι έγινε με το μαγαζί του κυρίου Δημήτρη, ψάξε μέσα στο λεξικό τις λέξεις δικαστήριο, δικηγόρος, θηρίο, καημένος, πιάνω, τμήμα, φυλακή

 «Ο Νίκος κάνει πολλές απουσίες στο σχολείο τελευταία. Μήπως είναι άρρωστος;» ρώτησε η δασκάλα τον Κώστα. ● παρουσία
◇ Όταν απουσιάζεις, δεν είσαι εκεί που πρέπει να είσαι ή που είσαι συνήθως. ○ λείπω 🎵 α-που-σί-α

απουσιάζω ρήμα (απουσίασα, θα απουσιάσω)
→ απουσία

απόφαση [η] ουσιαστικό (αποφάσεις)
✓ Όταν παίρνεις μία απόφαση, διαλέγεις ανάμεσα σε διάφορα πράγματα αυτό που θέλεις πιο πολύ.
 Η Αθηνά πήρε την απόφαση να γίνει ζωγράφος σαν τη θεία της και να μην ακολουθήσει το επάγγελμα του μπαμπά της.
✓ Όταν παίρνεις κάτι απόφαση, δέχεσαι πως δεν μπορεί ν' αλλάξει. Η Αθηνά το είχε πάρει απόφαση ότι χάθηκε η Ροζαλία και δεν έψαχνε πια να την βρει. ◇ Όταν αποφασίζεις να κάνεις κάτι, έχεις σκεφτεί καλά από πριν και ξέρεις γιατί θα το κάνεις. 🎵 α-πό-φα-ση

αποφασίζω ρήμα (αποφάσισα, θα αποφασίσω)
→ απόφαση

αποφεύγω ρήμα (απέφυγα, θα αποφύγω)
✓ Όταν αποφεύγεις κάποιον ή κάτι, προσπαθείς να

Αν θέλεις να μάθεις τι έγινε με τη Ροζαλία που χάθηκε, ψάξε μέσα στο λεξικό τις λέξεις αναστατώνω, ανησυχώ, εξαφανίζομαι, βρίσκω, καταφεύγω, κουλουριάζω, κουνώ, χαίρομαι, χοροπηδώ

αποχαιρετώ ----- απρόσεκτος

α είσαι μακριά του, να μην πλησιάζεις, γιατί σ' ενοχλεί ή σου κάνει κακό.

β ✓ Όταν αποφεύγεις έναν κίνδυνο, κάνεις κάτι για να του ξεφύγεις. Την τελευταία στιγμή ο Νίκος απέφυγε τη μπάλα που πέρασε πάνω από το κεφάλι του. **γ** γλιτώνω α-πο-φεύ-γω

ζ **αποχαιρετώ** και **αποχαιρετίζω**, **αποχαιρετιέμαι / αποχαιρετιζομαι** **ρήμα** (αποχαιρέτησα, θα αποχαιρετήσω)

η Όταν αποχαιρετάς κάποιον, τον χαιρετάς τη στιγμή που χωρίζετε.

θ Όταν τέλειωσε η γιορτή, όλοι οι καλεσμένοι της κυρίας Μαργαρίτας αποχαιρετίστηκαν ευχαριστημένοι. α-πο-χαι-ρε-τώ

ι **αποχωρίζομαι** **ρήμα** (αποχωρίστηκα, θα αποχωριστώ)

κ Όταν αποχωρίζεσαι κάποιον ή κάτι, φεύγεις μακριά του, τον αφήνεις μόνο του.

λ Η Αθηνά λατρεύει τη Ροζαλία και δε θέλει να την αποχωρίζεται ποτέ. α-πο-χω-ρί-ζο-μαι

μ **απόψε** **επίρρημα**

ν Όταν λες απόψε, εννοείς σήμερα το βράδυ.

ξ **αποψινός** α-πό-ψε

ο **απρόσεκτος**, **απρόσεκτη**, **απρόσεκτο** **επίθετο** (απρόσεκτοι, απρόσεκτες, απρόσεκτα)

π Όταν κάποιος είναι απρόσεκτος, δε συγκεντρώνεται σ' αυτό που κάνει και γι' αυτό δεν

το κάνει καλά. ✍️ «Αθηνά, είσαι απρόσεκτη σήμερα και κάνεις ζημιές. Πρόσεξε λίγο, σε παρακαλώ!»
είπε ο κύριος Γιάννης. ○ αφηρημένος

● προσεκτικός ◇ Όταν κάτι γίνεται **απρόσεκτα**,
 γίνεται χωρίς προσοχή. ○ αφηρημένα

● προσεκτικά ◇ Όταν κάνεις κάτι από **απροσεξία**,
 κάνεις κάτι κακό ή κάτι λάθος, χωρίς να το θέλεις,
 επειδή δεν είσαι προσεκτικός. ○ αφηρημάδα

● προσοχή 🎵 α-πρό-σε-κτος
 - Λέμε και ο **απρόσεχτος**.

απροσεξία [η] ουσιαστικό (απροσεξίες)

→ απρόσεκτος

αράζω ρήμα (άραξα, θα αράξω)

☑️ Όταν μία βάρκα ή ένα πλοίο **αράζει** κάπου,
 σταματάει το ταξίδι του και ρίχνει άγκυρα κοντά στη
 στεριά.

✓ Όταν **αράζεις** κάπου ή την **αράζεις**, ξαπλώνεις
 κάπου ή απλά ξεκουράζεσαι χωρίς να κάνεις τίποτα
 άλλο. 🎵 α-ρά-ζω

αραιός, αραιή, αραιό επίθετο (αραιοί, αραιές,
 αραιά)

☑️ Ο κύριος Μιχάλης έχει **αραιά** μαλλιά. Δηλαδή έχει
 στο κεφάλι του λίγες τρίχες που βρίσκονται μακριά
 η μία από την άλλη. Ανάμεσα τους φαίνεται το
 κεφάλι του. ● πυκνός

✓ Όταν μία σάλτσα είναι **αραιή**, είναι σαν νερό
 και θέλει λίγο αλεύρι για να γίνει πιο πηχτή.

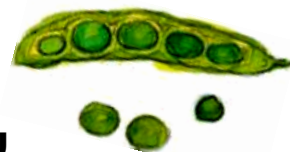
● πυκνός, πηχτός 🎵 α-ραι-ός

α

αρακάς [ο] ουσιαστικό

☑ Ο αρακάς είναι φυτό με μικρούς πράσινους στρογγυλούς καρπούς που τρώγονται. Ο αρακάς είναι όσπριο, όπως οι φακές και τα φασόλια. ○ μπιζέλι 🎵 α-ρα-κάς

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

αράχνη [η] ουσιαστικό (αράχνες)

☑ Η αράχνη είναι ένα έντομο χωρίς φτερά, με μικρό σώμα, οκτώ μακριά και λεπτά πόδια κι όπου βρεθεί πλέκει τον ιστό της, που είναι ένα πολύ ψιλό δίχτυ σαν δαντέλα. Ο ιστός είναι παγίδα γι' άλλα έντομα που μπλέκονται σ' αυτόν, κι έτσι η αράχνη μπορεί να τα φάει με την ησυχία της.

🎵 α-ρά-χνη ✍ 'τα έντομα'

αργά επίρρημα

☑ Όταν κάτι γίνεται αργά, παίρνει πολύ χρόνο για να γίνει, δε γίνεται γρήγορα. ✍ Η Αθηνά τώρα μαθαίνει ποδήλατο, γι' αυτό δεν τρέχει, πηγαίνει αργά. ○ σιγά ● γρήγορα, βιαστικά

✓ Όταν είναι αργά, έχει περάσει πολλή ώρα και δεν υπάρχει πια χρόνος για κάτι.

✍ «Δε θα παίξετε άλλο παιδιά, είναι αργά πια. Γρήγορα για ύπνο!» είπε η κυρία Μαργαρίτα.

● νωρίς ◇ **αργός, αργώ** 🎵 αρ-γά

αργία [η] ουσιαστικό (αργίες)

☑ Αργία είναι η ημέρα ή οι ημέρες που δε δουλεύουμε και δεν πηγαίνουμε στο σχολείο, γιατί γιορτάζουμε κάποια γιορτή. 🎵 αρ-γί-α

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

αργοπορημένος, αργοπορημένη,
αργοπορημένο επίθετο (αργοπορημένοι,
αργοπορημένες, αργοπορημένα) → αργώ

αργός, αργή, αργό επίθετο (αργοί, αργές, αργά)
 Όταν κάποιος είναι αργός, του χρειάζεται πολύς χρόνος για να κάνει κάτι, δεν μπορεί να το κάνει γρήγορα. ● γρήγορος ◇ αργά, αργώ 🎵 αρ-γός
 ✍️ 'αντίθετα'

αργώ ρήμα (άργησα, θα αργήσω)
 Όταν αργήσεις να κάνεις κάτι, δεν το κάνεις την ώρα που πρέπει, αλλά πιο αργά. ✍️ Άργησε να γυρίσει από το ποδόσφαιρο ο Κώστας, και οι γονείς του ανησύχησαν. «Μην αργήσεις ξανά έτσι!» του είπαν. ○ καθυστερώ ● βιάζομαι ◇ Όταν κάποιος είναι αργοπορημένος, φτάνει κάπου ύστερα από την ώρα που θα έπρεπε να είναι εκεί. αργός 🎵 αρ-γώ

αρέσω ρήμα (άρεσα, θα αρέσω)
 Όταν σου αρέσει κάποιο πράγμα ή σου αρέσει να κάνεις κάτι, σ' ευχαριστεί πολύ, σε κάνει να χαίρεσαι. ✍️ Του Κώστα του αρέσει πολύ το ποδόσφαιρο, ενώ της Αθηνάς της αρέσει να ζωγραφίζει. 🎵 α-ρέ-σω
 - Προσοχή! Το ρήμα χρησιμοποιείται πιο συχνά στο γ' πρόσωπο!

άρθρο [το] ουσιαστικό (άρθρα)
 Άρθρα είναι τα κείμενα που διαβάζουμε σ'

αριθμητική ----- αρκετός

α εφημερίδες και περιοδικά. ✍ Η κυρία Μαργαρίτα
β γράφει άρθρα για μία γνωστή εφημερίδα. 🎵 άρ-θρο

αριθμητική [η] ουσιαστικό

γ Στο μάθημα της αριθμητικής μαθαίνουμε να
δ μετράμε, να προσθέτουμε, ν' αφαιρούμε, να
ε πολλαπλασιάζουμε και να διαιρούμε αριθμούς.

ζ **αριθμός** 🎵 α-ριθ-μη-τι-κή

αριθμός [ο] ουσιαστικό (αριθμοί)

η Πες μου έναν αριθμό από το 1 έως το 5. Αν θέλεις
θ να βρεις την απάντηση, πήγαινε στις σελίδες 92-93
ι για να μάθεις κι άλλα πολλά για τους αριθμούς.

κ ✓ Ο αριθμός τηλεφώνου είναι ο αριθμός που
λ παίρνουμε για να τηλεφωνήσουμε σε κάποιον.

μ **αριθμητική** 🎵 α-ριθ-μός ✍ 'οι αριθμοί'

αριστερός, αριστερή, αριστερό επίθετο (αριστεροί, αριστερές, αριστερά)

ν Λένε πως το αριστερό χέρι είναι της καρδιάς,
ξ γιατί βρίσκεται από την πλευρά που είναι η καρδιά.

ο ● δεξιός **Στην Ελλάδα το τιμόνι του αυτοκινήτου**
π **βρίσκεται πάντα αριστερά, ενώ στην Αγγλία το**
ρ **έχουν δεξιά.** 🎵 α-ρι-στε-ρός

αρκετός, αρκετή, αρκετό επίθετο (αρκετοί, αρκετές, αρκετά)

σ Όταν κάτι είναι αρκετό, μας φτάνει, χωρίς να
τ είναι ούτε πολύ ούτε λίγο. ✍ «Κώστα, σήμερα δεν
υ είχατε σχολείο και είχες αρκετό χρόνο για

φ ποδόσφαιρο» είπε ο κύριος Γιάννης. «Έπαιξες
χ αρκετά Κώστα, φτάνει για σήμερα»! 🎵 αρ-κε-τός
ψ
ω

αρκούδα [η] ουσιαστικό (αρκούδες)

☑ Η αρκούδα είναι ένα μεγάλο ζώο που ζει στα δάση και τα βουνά. Έχει καφέ, γκρι ή άσπρο τρίχωμα, μακριά μουσούδα και μεγάλα νύχια. ◇ Πολλά παιδιά έχουν έναν μεγάλο αρκούδο για να παίζουν και να κοιμούνται μαζί του. Μοιάζει με αληθινή αρκούδα αλλά είναι παιχνίδι. Άλλα παιδιά έχουν αρκουδάκια, δηλαδή μικρά γούνινα παιχνιδάκια που μοιάζουν με αρκούδες. 🎵 αρ-κού-δα ✍️ 'τα ζώα'

αρκούδος [ο] ουσιαστικό (αρκούδοι) → αρκούδα

αρμέγω, αρμέγομαι ρήμα (άρμεξα, θα αρμέξω)

☑ Όταν αρμέγεις μία κασίκα ή μία αγελάδα, παίρνεις το γάλα τους για να το πιεις ή να φτιάξεις τυρί, βούτυρο ή γιαούρτι. 🎵 αρ-μέ-γω

άρνηση [η] ουσιαστικό (αρνήσεις) → αρνούμαι

αρνί [το] ουσιαστικό (αρνιά)

☑ **Αρνί** λέμε το μικρό πρόβατο.
✓ **Αρνί** είναι το κρέας του πρόβατου.
✓ **Αρνί** λέμε και κάποιον που είναι αθώος και άκα-κος.

◇ Το **αρνάκι** είναι το μικρό του αρνιού. 🎵 αρ-νί

αρνούμαι και **αρνιέμαι** ρήμα (αρνήθηκα, θα αρνηθώ)

☑ Όταν αρνείσαι κάτι, δεν το δέχεσαι, λες όχι.

✍️ Ο Κώστας αρνήθηκε το δεύτερο γλυκό, γιατί πονούσε η κοιλιά του. ● δέχομαι 🎵 αρ-νού-μαι

α

Οι αριθμοί

β

γ

Με τους αριθμούς μετράμε:

δ

0 μηδέν

11 έντεκα

ε

1 ένας / μία / ένα

12 δώδεκα

ζ

2 δύο

13 δεκατρία / δεκατρείς

η

3 τρεις / τρία

14 δεκατέσσερα /
δεκατέσσερις

θ

4 τέσσερις / τέσσερα

15 δεκαπέντε

ι

5 πέντε

16 δεκαέξι / δεκάξι

κ

6 έξι

17 δεκαεπτά / δεκαεφτά

λ

7 επτά / εφτά

18 δεκαοκτώ / δεκαοχτώ

μ

8 οκτώ / οχτώ

19 δεκαεννιά / δεκαεννέα

ν

9 εννιά / εννέα

20 είκοσι

ξ

100 εκατό

ο

101 εκατόν ένα

π

200 διακόσιοι / διακόσιες / διακόσια

ρ

300 τριακόσια

σ

400 τετρακόσια

τ

500 πεντακόσια

υ

600 εξακόσια

φ

700 επτακόσια

χ

800 οκτακόσια

ψ

900 εννιακόσια

ω

1000 χίλιοι / χίλιες / χίλια

2000 δύο χιλιάδες

1.000.000 ένα εκατομμύριο

Πρόσεξες
ότι
οι αριθμοί
από το 11
ως το 19
γράφονται
σε μία λέξη;

οι αριθμοί

Στο παραμύθι ήταν 1 λύκος και 3 γουρουνάκια:

Πόσα
λουλούδια
ποτίζει το
γουρουνάκι;

Στο παραμύθι οι νάνοι είναι 7.
Εδώ πόσοι είναι; Μέτρησέ
τους. Είναι περισσότεροι;

Οι νάνοι μπήκαν στη σειρά.
Πόσοι είναι τώρα; Τι κρατάει
ο πρώτος; Ποιος είναι όγδοος
στη σειρά μετά τους νάνους;

πρώτος, δεύτερος, τρίτος, τέταρτος, πέμπτος,
έκτος, έβδομος, όγδοος, ένατος, δέκατος

ενδέκατος, δωδέκατος, δέκατος τρίτος,
δέκατος τέταρτος, δέκατος πέμπτος,
δέκατος έκτος, δέκατος έβδομος, δέκατος όγδοος,
δέκατος ένατος, εικοστός, εικοστός πρώτος,
τριακοστός, τεσσαρακοστός, πενηκοστός,
εξηκοστός, εβδομηκοστός, ογδοηκοστός,
ενενηκοστός, εκατοστός

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

αρπάζω, αρπάζομαι ρήμα (άρπαξα, θα αρπάξω)

☑ Όταν αρπάζεις κάτι, το πιάνεις γρήγορα για να μη σου φύγει. ✍ Η Ελένη άρπαξε το τελευταίο κομμάτι γλυκό, πριν της το πάρει κάποιος άλλος.

○ γραπώνω ● αφήνω

✓ Λέμε ότι αρπάζεις μία αρρώστια, όταν την κολλάς από κάποιον άλλον. Όταν λέμε ότι κάποιος τις αρπάζει, εννοούμε ότι τρώει ξύλο από κάποιον.

♪ αρ-πά-ζω

- Πότε λέμε ότι κάτι αρπάζει φωτιά;

αρραβωνιάζω, αρραβωνιάζομαι ρήμα

(αρραβώνιασα, θα αρραβωνιάσω)

☑ Όταν οι γονείς αρραβωνιάζουν κάποιο παιδί τους, κάνουν μία γιορτή όπου η κόρη ή ο γιος δίνουν υπόσχεση σε κάποιον ότι θα τον παντρευτούν. Όταν αρραβωνιάζεσαι κάποιον, του δίνεις την υπόσχεση μπροστά σ' όλους πως θα τον παντρευτείς. ✍ Όταν αρραβωνιάστηκαν η θεία Κατερίνα και ο θείος Σταμάτης, κάλεσαν όλη την οικογένεια.

◇ Μετά τον αρραβώνα της η θεία Κατερίνα έλεγε σε όλους πως ο θείος Σταμάτης είναι ο αρραβωνιαστικός της. ♪ αρ-ρα-βω-νιά-ζω

αρραβωνιαστικός [ο], αρραβωνιαστικιά [η]

ουσιαστικό (αρραβωνιαστικοί, αρραβωνιαστικιές)

→ αρραβωνιάζω

αρρωσταίνω ρήμα (αρρώστησα, θα

αρρωστήσω) → άρρωστος

αρρώστια [η] ουσιαστικό (αρρώστιες) →
άρρωστος

άρρωστος, άρρωστη, άρρωστο επίθετο
(άρρωστοι, άρρωστες, άρρωστα)

☑ Όταν κάποιος είναι άρρωστος, νιώθει πολύ άσχημα, είναι αδύναμος και καμιά φορά πονάει και χρειάζεται γιατρό. ✍ Ο Κώστας είναι άρρωστος με γρίπη κι ο γιατρός του απαγόρευσε να βγει έξω σήμερα και αύριο. ◇ Ο Κώστας αρρώστησε, έχει πυρετό και πονάει ο λαιμός του. «Μην ανησυχείς, Αθηνά. Η αρρώστια του είναι ελαφριά και θα περάσει γρήγορα» είπε ο γιατρός.
ασθένεια 🎵 άρ-ρω-στος

αρσενικός, αρσενική, αρσενικό επίθετο
(αρσενικοί, αρσενικές, αρσενικά) → αγόρι,
θηλυκός

αρχαίος, αρχαία, αρχαίο επίθετο (αρχαίοι,
αρχαίες, αρχαία)

☑ Αρχαίος είναι αυτός που υπήρχε τα πολύ παλιά χρόνια.
✍ Οι αρχαίοι Έλληνες πίστευαν σε δώδεκα θεούς.
✓ (σαν ουσιαστικό) «Την Πέμπτη θα πάμε όλη η τάξη στην Ολυμπία να δούμε τ' αρχαία» είπε η Αθηνά. Τα ερείπια από τα αρχαία χρόνια.
✓ Το αγαπημένο μάθημα της Αλίκης στο γυμνάσιο είναι τ' αρχαία. Το μάθημα που διδάσκει τον αρχαίο πολιτισμό και την αρχαία γλώσσα. 🎵 αρ-χαί-ος

α

αρχή [η] ουσιαστικό (αρχές)

β

☑ Η αρχή είναι εκεί που ξεκινάει κάτι.

γ

✍ Ο Νίκος έχασε την αρχή του έργου στην τηλεόραση, γιατί έπαιζε με τη Ροζαλία. Και να φανταστείς ότι στην αρχή η Ροζαλία φοβόταν τον Νίκο και δεν τον άφηνε να τη χαϊδέψει.

δ

● τέρμα, τέλος

ε

✓ Στις αρχές Σεπτεμβρίου ανοίγουν τα σχολεία.

ζ

Όταν αρχίζει ο μήνας Σεπτέμβριος.

η

θ

◇ αρχίζω 🎵 αρ-χή

ι

αρχηγός [ο], [η] ουσιαστικό (αρχηγοί)

κ

☑ Ο αρχηγός δίνει οδηγίες σε μία ομάδα ανθρώπων και φροντίζει έτσι ώστε τα μέλη της να ζουν και να δουλεύουν καλά μαζί. 🎵 αρ-χη-γός

λ

μ

ν

αρχίζω ρήμα (άρχισα, θα αρχίσω)

ξ

☑ Όταν αρχίζεις κάτι, το κάνεις για πρώτη φορά και συνεχίζεις να το κάνεις για κάποιο καιρό ή κάποιες ώρες. ✍ Ο Κώστας άρχισε να παίζει ποδόσφαιρο, όταν ήταν τεσσάρων χρονών.

ο

π

✓ Όταν κάτι αρχίζει, γίνεται εκείνη τη στιγμή κάτι καινούριο και συνεχίζεται, μέχρι να σταματήσει.

ρ

σ

✍ Το σχολείο αρχίζει τον Σεπτέμβριο και σταματάει τον Ιούνιο.

τ

υ

✓ Τα παραμύθια αρχίζουν με τη φράση «μια φορά κι έναν καιρό...» ○ ξεκινώ ● σταματώ, τελειώνω

φ

χ

◇ αρχή 🎵 αρ-χί-ζω

ψ

αρχιτέκτονας [ο], αρχιτεκτόνισσα [η] ουσιαστικό (αρχιτέκτονες, αρχιτεκτόνισσες)

ω

άρωμα ----- ασημαντος--

☑ Ο αρχιτέκτονας είναι αυτός που κάνει τα σχέδια των κτιρίων που χτίζονται. 🎵 αρ-χι-τέ-κτο-νας

άρωμα [το] ουσιαστικό (αρώματα)

☑ Το άρωμα είναι μία ευχάριστη μυρωδιά όπως αυτή των λουλουδιών. ○ μυρωδιά

✓ Το άρωμα είναι ένα υγρό με έντονη μυρωδιά που το βάζουμε πάνω στο σώμα μας για να μυρίζουμε ωραία. ◇ **αρωματικός** 🎵 ά-ρω-μα

ασανσέρ [το] ουσιαστικό

☑ Μέσα σε μία πολυκατοικία παίρνουμε το ασανσέρ για ν' ανέβουμε ή να κατέβουμε πολλούς ορόφους πιο γρήγορα και πιο ξεκούραστα απ' ό,τι με τις σκάλες. Το ασανσέρ δουλεύει με ηλεκτρισμό. 🎵 α-σαν-σέρ

- Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

ασβέστης [ο] ουσιαστικό (ασβέστες)

☑ Ο ασβέστης είναι άσπρη σκόνη που όταν την ανακατέψουμε με νερό μοιάζει με λάσπη. Τον χρησιμοποιούμε στις οικοδομές. 🎵 α-σβέ-στης

ασημαντος, ασημαντη, ασημαντο επίθετο

(ασημαντοι, ασημαντες, ασημαντα)

☑ Όταν κάποιος είναι ασημαντος, τίποτα δεν τον ξεχωρίζει από τους άλλους.

✍ Πολλοί νόμιζαν ότι η Βούλα Πατουλίδου ήταν ασημαντη αθλήτρια, μέχρι που κέρδισε το χρυσό μετάλλιο στους Ολυμπιακούς αγώνες.

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

✓ Όταν κάτι είναι **ασήμαντο**, δεν υπάρχει λόγος να μας απασχολεί. ✎ «Ελάτε, κύριε Μιχάλη, η ζημιά είναι ασήμαντη. Ένα σπασμένο τζάμι είναι μόνο, δεν έπαθε κανείς τίποτα» είπε η κυρία **Μαργαρίτα**.
○ μικρός ● σημαντικός, μεγάλος, σπουδαίος
◇ **σημασία** 🎵 α-σή-μα-ντος

ασήμι [το] ουσιαστικό
☑ Το **ασήμι** είναι ένα μέταλλο που το χρησιμοποιούμε για να φτιάχνουμε κοσμήματα, όπως βραχιόλια ή δαχτυλίδια και διάφορα αντικείμενα, όπως μαχαιροπίρουνα ή βάζα. Το χρώμα του είναι σαν λευκό. ◇ Όταν κάτι είναι **ασημένιο** είναι φτιαγμένο από ασήμι. 🎵 α-σή-μι

ασθενής [ο], [η] ουσιαστικό (ασθενείς)
☑ Ο ασθενής είναι αυτός που πάει στον γιατρό, γιατί δεν αισθάνεται καλά στην υγεία του. ○ άρρωστος
◇ Το **ασθενοφόρο** είναι ένα μεγάλο αυτοκίνητο που μεταφέρει τους ασθενείς στο νοσοκομείο. **ασθένεια**
🎵 α-σθε-νής ✎ ‘στο νοσοκομείο’

ασθενοφόρο [το] ουσιαστικό (ασθενοφόρα)
→ ασθενής

άσκηση [η] ουσιαστικό (ασκήσεις)
☑ Οι ασκήσεις γυμναστικής είναι οι κινήσεις που κάνουμε για να γυμνάσουμε το σώμα μας.
✓ Στο σχολείο μάς βάζουν ασκήσεις για να καταλάβουμε καλά το μάθημα και για να δείξουμε ότι το μάθαμε. 🎵 ά-σκη-ση

ασπίδα [η] ουσιαστικό (ασπίδες)

☑ Τ' αρχαία χρόνια στις μάχες οι στρατιώτες κρατούσαν **ασπίδα** για να προστατεύονται από τα χτυπήματα των εχθρών τους.

Η **ασπίδα** ήταν μία σκληρή πλάκα που κρατούσε ο στρατιώτης με το ένα χέρι μπροστά στο στήθος του, ενώ στο άλλο είχε το σπαθί. 🎵 α-σπί-δα

ασπρίζω ρήμα (άσπρισα, θα ασπρίσω) → άσπρος

άσπρος, άσπρη, άσπρο επίθετο (άσπροι, άσπρες, άσπρα)

☑ Όταν κάτι είναι **άσπρο**, το χρώμα του είναι σαν το γάλα. ○ λευκός ● μαύρος ◇ Το αυτοκίνητο του κυρίου Γιάννη άσπρισε από το χιόνι. Έγινε άσπρο.

● **μαυρίζω** 🎵 **ά-σπρος** ✍ 'τα χρώματα'

αστακός [ο] ουσιαστικό (αστακοί)

☑ Ο **αστακός** ζει στη θάλασσα, έχει τέσσερα ζευγάρια πόδια και δύο μεγάλες δαγκάνες μπροστά για να πιάνει την τροφή του. Τον ψαρεύουμε για το κρέας του που είναι νόστιμο αλλά και πολύ ακριβό.

🎵 α-στα-κός ✍ 'η θάλασσα'

αστείος, αστεία, αστείο επίθετο (αστείοι, αστείες, αστεία)

☑ Όταν κάτι είναι **αστείο** ή όταν κάποιος είναι **αστείος**, μας διασκεδάζει και μας κάνει να γελάμε.

○ διασκεδαστικός ● σοβαρός ◇ (σαν ουσιαστικό)

Ένα αστείο είναι μία ιστορία που λέμε ή κάτι που κάνουμε και μας κάνει να γελάμε. 🎵 α-στεί-ος

α

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

α

αστέρι [το] ουσιαστικό (αστέρια)

β

☑ Τα αστέρια λάμπουν στον ουρανό τη νύχτα.

γ

✓ Αστέρια λέμε μερικές φορές και τους διάσημους ηθοποιούς ή τραγουδιστές.

δ

◇ **αστερίας, αστροναύτης** 🎵 α-στέ-ρι

ε

- Λέμε και το **άστρο**.

ζ

αστερίας [ο] ουσιαστικό (αστερίες)

η

☑ Ο αστερίας είναι ένα ζώο της θάλασσας που μοιάζει με αστέρι, γιατί έχει πέντε πόδια γύρω από το σώμα του. Μερικές φορές το κύμα βγάζει αστερίες στην παραλία που ξεραίνονται στον ήλιο.

θ

◇ **αστέρι** 🎵 α-στε-ρί-ας 🖋️ 'η θάλασσα'

ι

κ

λ

αστράγαλος [ο] ουσιαστικό (αστράγαλοι)

μ

☑ Ο αστράγαλος βρίσκεται πάνω από τη φτέρνα και κάτω από τη γάμπα σου.

ν

🎵 α-στρά-γα-λος 🖋️ 'το σώμα μας'

ξ

ο

αστραπή [η] ουσιαστικό (αστραπές)

π

☑ Όταν πέφτουν αστραπές, είναι σαν να σκίζεται ο ουρανός από μία δυνατή λάμψη, μετά ακούγεται βροντή κι αρχίζει η καταιγίδα.

ρ

✓ Ο Ίγκλι έτρεξε γρήγορα σαν αστραπή κι έφτασε αμέσως στο σχολείο. Έτρεξε πολύ γρήγορα.

σ

✓ «Καθαρός ουρανός, αστραπές δε φοβάται» λέμε όταν δεν έχουμε λόγο να φοβόμαστε για ό,τι κάναμε. ◇ **αστράφτω** 🎵 α-στρα-πή

τ

υ

φ

χ

ψ

αστράφτει ρήμα (άστραψε, θα αστράψει)

ω

☑ Όταν πέφτει αστραπή, λέμε ότι αστράφτει.

αστροναύτης----- ασυνήθιστος--

✍ «Αστράφτει και βροντάει, γρήγορα σπίτι, γιατί θα βρέξει!» είπε ο θεός Αλέκος στην Αθηνά.

◇ **αστραπή** 🎵 α-στρά-φτει

- Προσοχή! Το ρήμα χρησιμοποιείται στο τρίτο πρόσωπο ενικού.

αστροναύτης [ο], [η] ουσιαστικό (αστροναύτες)

☑ Ο αστροναύτης είναι αυτός που ταξιδεύει μέσα σε διαστημόπλοιο. ✍ Το όνειρο

του Νίκου είναι να γίνει αστροναύτης και να φτάσει μέχρι το φεγγάρι.

◇ **αστέρι, άστρο, ναύτης** 🎵 α-στρο-ναύ-της

αστυνομία [η] ουσιαστικό

☑ Η δουλειά της αστυνομίας είναι να φροντίζει έτσι ώστε να ζει ο κόσμος με ασφάλεια και να σέβονται οι πολίτες τους νόμους. Στην αστυνομία δουλεύουν οι αστυνομικοί. ✍ Η αστυνομία ψάχνει να βρει

τους κλέφτες που μπήκαν στο μαγαζί του κυρίου Δημήτρη. ◇ **αστυνομικός** 🎵 α-στυ-νο-μί-α

αστυνομικός [ο], **αστυνομική** [η] ουσιαστικό (αστυνομικοί, αστυνομικές)

☑ Ο αστυνομικός είναι αυτός που δουλεύει για την αστυνομία. ◇ (σαν επίθετο) Στην

αστυνομική μας ταυτότητα είναι η φωτογραφία μας και όλα μας τα στοιχεία, δηλαδή το όνομα, η διεύθυνση και η ηλικία μας. 🎵 α-στυ-νο-μι-κός

ασυνήθιστος, ασυνήθιστη, ασυνήθιστο επίθετο (ασυνήθιστοι, ασυνήθιστες, ασυνήθιστα)

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α

☑ Όταν κάτι είναι ασυνήθιστο, δεν είναι συνηθισμένο, είναι διαφορετικό από αυτό που ξέρουμε.

β

✍ Ξαφνικά ακούστηκε ένας ασυνήθιστος θόρυβος από την κουζίνα και ο Κώστας έτρεξε να δει τι συμβαίνει. ○ περίεργος, διαφορετικός, σπάνιος
● συνηθισμένος ◇ **συνήθεια** 🎵 α-συ-νή-θι-στος

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

ασφάλεια [η] ουσιαστικό

☑ Όταν υπάρχει ασφάλεια, αισθανόμαστε προστατευμένοι από κάθε κίνδυνο.

✍ Από τότε που ο κύριος Δημήτρης έβαλε κάγκελα στα παράθυρα του μαγαζιού του, αισθάνεται μεγαλύτερη ασφάλεια. ○ σιγουριά, προστασία
● κίνδυνος, ανασφάλεια 🎵 α-σφά-λει-α

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

άσφαλτος [η] ουσιαστικό (άσφαλτοι)

☑ Με άσφαλτο στρώνουμε έναν δρόμο από χώμα, κι έτσι τα αυτοκίνητα τρέχουν πιο γρήγορα και δε γεμίζουν σκόνη. Όταν γίνεται αυτό, ο νέος δρόμος λέγεται κι αυτός άσφαλτος. ✍ Η Αθηνά χαίρεται να τρέχει στην άσφαλτο με το ποδήλατο. 🎵 ά-σφαλ-τος

άσχημος, άσχημη, άσχημο επίθετο (άσχημοι, άσχημες, άσχημα)

☑ Όταν κάτι είναι άσχημο, δε μας αρέσει να το κοιτάζουμε. ✍ Η κακιά βασίλισσα ήταν άσχημη και ζήλευε τη Χιονάτη, που ήταν όμορφη.

Αν θέλεις να μάθεις τι έγινε με το μαγαζί του κυρίου Δημήτρη, ψάξε μέσα στο λεξικό τις λέξεις δικαστήριο, δικηγόρος, θηρίο, καημένος, πιάνω, τμήμα, φυλακή

ασχολία ----- ατέλειωτος--

- όμορφος, ωραίος
- ✓ Όταν κάτι είναι **άσχημο**, μας κάνει να νιώθουμε δυσάρεστα.
- ✎ Η Αθηνά είδε ένα άσχημο όνειρο και ξύπνησε.
- δυσάρεστος ● ωραίος ◇ **άσχημα** 🎵 ά-σχη-μος

ασχολία [η] ουσιαστικό (ασχολίες)

- ✓ Όταν έχεις μία **ασχολία**, αφιερώνεις τον χρόνο σου σε κάτι. ✎ Όταν η Αθηνά είναι στο σπίτι, ασχολείται συνέχεια με κάτι. Διαβάζει, παίζει κουκλοθέατρο ή ακούει μουσική. Λέει πως έχει έναν σωρό ασχολίες. ◇ Όταν έχεις μία **ασχολία**, **ασχολείσαι με κάτι.** 🎵 α-σχο-λί-α

ασχολούμαι ρήμα (ασχολήθηκα, θα ασχοληθώ) → ασχολία

άτακτος, άτακτη, άτακτο επίθετο (άτακτοι, άτακτες, άτακτα)

- ✓ Όταν ένα παιδί είναι **άτακτο**, ενοχλεί τους άλλους με τη φασαρία του ή με άλλα πράγματα που δε θα έπρεπε να κάνει. ○ ανυπάκουος ● φρόνιμος, ήσυχος, υπάκουος ◇ Όταν ένα παιδί είναι **άτακτο**, **κάνει αταξίες.** 🎵 ά-τα-κτος

ατέλειωτος, ατέλειωτη, ατέλειωτο επίθετο (ατέλειωτοι, ατέλειωτες, ατέλειωτα)

- ✓ Κάτι που είναι **ατέλειωτο**, κρατάει πολλή ώρα, κι έτσι είναι σαν να μην τελειώνει ποτέ. ✎ Η Αλίκη ήταν τόσο κουρασμένη, που ο δρόμος για το σπίτι της φάνηκε ατέλειωτος. ○ μακρύς, μεγάλος

α

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

ατελιέ ----- ατύχημα

α ● σύντομος, μικρός ◇ **τελειώνω** 🎵 α-τέ-λειω-τος
β - **Λέμε και ατελείωτος.**

γ **ατελιέ** [το] ουσιαστικό

δ ☑ Το ατελιέ είναι ο χώρος που δουλεύει ένας
ε ζωγράφος ή ένας γλύπτης.

ζ ○ εργαστήριο 🎵 α-τε-λιέ

η - Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον
θ πληθυντικό αριθμό.

ι **ατμός** [ο] ουσιαστικό (ατμοί)

κ ☑ Όταν βράζει το νερό, λιγοστεύει σιγά σιγά, γίνεται
λ ατμός και φεύγει πάνω από την κατσαρόλα.

μ Ο ατμός είναι ζεστός και μοιάζει με
ν σύννεφο. Αν προσπαθήσουμε να
ξ τον πιάσουμε, αφήνει στο χέρι μας νερό.

ο ○ αχνός 🎵 α-τμός

π **ατμόσφαιρα** [η] ουσιαστικό

ρ ☑ Η ατμόσφαιρα είναι το στρώμα αέρα που
σ υπάρχει γύρω από τη γη και άλλους πλανήτες.

τ 🎵 α-τμό-σφαι-ρα

υ **άτομο** [το] ουσιαστικό (άτομα)

φ ☑ Έξω από το σινεμά υπήρχαν πολλά άτομα που
χ περίμεναν να πάρουν το εισιτήριό τους. Ήταν
ψ μαζεμένοι πολλοί άνθρωποι. 🎵 ά-το-μο

ω **ατύχημα** [το] ουσιαστικό (ατυχήματα)

☑ Όταν μας συμβαίνει ένα ατύχημα, γίνεται
κάτι πολύ άσχημο χωρίς να το περιμένουμε.

άτυχος----- αυθόρμητος--

◇ **τύχη, τυχερός, άτυχος** 🎵 α-τύ-χη-μα

Ο κύριος Γιάννης έπαθε ένα μικρό ατύχημα:
μία γλάστρα έπεσε στο κεφάλι του.

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

άτυχος, άτυχη, άτυχο επίθετο (άτυχοι, άτυχες, άτυχα)

☑ Όταν κάποιος είναι **άτυχος**, δεν έχει τύχη, δεν έρχονται τα πράγματα όπως τα θέλει. Αν είναι πολύ άτυχος, τίποτα δεν του πάει καλά. ✍ Ο Κώστας ήταν πολύ άτυχος χτες. Έπεσε και χτύπησε το πόδι του στο ποδόσφαιρο. ● τυχερός ◇ Η ατυχία του Κώστα δεν περιγράφεται. 🎵 ά-τυ-χος

αυγή [η] ουσιαστικό

☑ Το καλοκαίρι ο θεός Αλέκος σηκώνεται την αυγή για να κάνει τις πρώτες του δουλειές πριν πιάσει ζέστη. Σηκώνεται πολύ νωρίς το πρωί. 🎵 αυ-γή

αυγό [το] ουσιαστικό (αυγά)

☑ **Αυγό** γεννάει η κότα. Το τρώμε βραστό, τηγανητό ή ομελέτα. **Αυγά** γεννούν και όλα τα πουλιά, τα ερπετά, τα ψάρια και τα έντομα. Μέσα στο αυγό μεγαλώνει το μικρό τους, μέχρι να το σπάσει και να βγει. ◇ **Στις σούπες και τα ντολμαδάκια βάζουμε αυγολέμονο για να νοστιμέψουν.** 🎵 αυ-γό
- Γράφουμε και **αβγό.**

αυθόρμητος, αυθόρμητη, αυθόρμητο επίθετο
(αυθόρμητοι, αυθόρμητες, αυθόρμητα)

☑ Όταν είσαι **αυθόρμητος**, κάνεις κάτι με προθυμία

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

χωρίς πολλή σκέψη, γιατί έτσι το αισθάνεσαι. Αυτό που κάνεις, γίνεται **αυθόρμητα**. ✍️ «Ποιο παιδάκι θα μου δώσει ένα γλυκό φιλί;» ρώτησε ο κύριος Γιάννης μπαίνοντας στο σπίτι. «Εγώ, εγώ, εγώ!» φώναξε αυθόρμητα η Αθηνά. 🎵 αυ-θόρ-μη-τος

αυλάκι [το] ουσιαστικό (αυλάκια)

☑️ Το αυλάκι είναι ένα στενό, ρηχό και μακρύ άνοιγμα στην επιφάνεια της γης. ✍️ Ο Κώστας και η Αθηνά έκαναν ένα αυλάκι γύρω από το κάστρο που έφτιαξαν στην άμμο. 🎵 αυ-λά-κι

αυλή [η] ουσιαστικό (αυλές)

☑️ Η αυλή είναι ο ανοιχτός χώρος έξω από ένα σπίτι ή άλλο κτίριο. Ο χώρος αυτός έχει συνήθως φράχτη γύρω γύρω κι είναι στολισμένος με λουλούδια και δέντρα.

◇ **προαύλιο** 🎵 αυ-λή

Η αυλή του κυρίου Μιχάλη.

αυξάνω, αυξάνομαι ρήμα (αύξησα, θα αυξήσω)

☑️ Όταν αυξάνεις κάτι, το κάνεις πιο μεγάλο.

✍️ Με την καινούρια χρονιά οι γονείς του Κώστα αύξησαν το χαρτζιλίκι του κατά 50 λεπτά.

○ μεγαλώνω ● ελαττώνω ◇ Ο Κώστας είπε ότι η αύξηση ήταν μικρή. 🎵 αυ-ξά-νω

αυστηρός, αυστηρή, αυστηρό επίθετο (αυστηροί, αυστηρές, αυστηρά)

☑️ Όταν κάποιος είναι αυστηρός, είναι πολύ σκληρός με τους άλλους και δε συγχωρεί τα λάθη.

αυτί ----- αυτοκινητόδρομος--

 Ο κύριος Μιχάλης είναι αυστηρός με τα παιδιά και τους βάζει συνέχεια τις φωνές.

◇ **αυστηρά** αυ-στη-ρός

αυτί [το] ουσιαστικό (αυτιά)

☑ Τα αυτιά μας είναι δύο, ένα από κάθε μεριά του κεφαλιού μας και μας χρησιμεύουν για ν' ακούμε.

✓ Ο Κώστας δεν πιστεύει στ' αυτιά του, δηλαδή αυτό που ακούει του φαίνεται απίστευτο. αυ-τί

 'το σώμα μας'

αυτόγραφο [το] ουσιαστικό (αυτόγραφα)

☑ Το αυτόγραφο είναι η υπογραφή ή τα λόγια που γράφει με το ίδιο του το χέρι ένας διάσημος άνθρωπος, όταν κάποιος που τον θαυμάζει του ζητάει μία αφιέρωση. Μετά τη συναυλία, η Αλίκη έδειχνε σε όλους το αυτόγραφο του αγαπημένου της τραγουδιστή. αυ-τό-γρα-φο

αυτοκίνητο [το] ουσιαστικό (αυτοκίνητα)

☑ Το αυτοκίνητο έχει τέσσερις ρόδες, πόρτες για να μπαίνουμε μέσα, χώρο για τα πράγματα μας στο πίσω μέρος κι ένα τιμόνι για να το οδηγούμε.

Με το αυτοκίνητο πάμε όπου θέλουμε.

Για να προχωρήσει το αυτοκίνητο, καίει βενζίνη. ○ αμάξι

◇ **αυτοκινητάκι** αυ-το-κί-νη-το

αυτοκινητόδρομος [ο] ουσιαστικό
(αυτοκινητόδρομοι)

☑ Ο αυτοκινητόδρομος είναι ένας μεγάλος δρόμος

αυτοκόλλητο ----- αφαιρώ

α

με πολλές λωρίδες για να πηγαίνουν πολλά αυτοκίνητα γρήγορα από τη μία πόλη στην άλλη.

◇ αυτοκίνητο, δρόμος 🎵 αυ-το-κι-νη-τό-δρο-μος

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

αυτοκόλλητο [το] ουσιαστικό (αυτοκόλλητα)

☑ Το αυτοκόλλητο είναι μία εικόνα που κολλάει από μόνη της, γιατί έχει κόλλα από τη μία της πλευρά. ◇ κολλάω,

κόλλα 🎵 αυ-το-κόλ-λη-το

αυτοκράτορας [ο], **αυτοκράτειρα** [η] ουσιαστικό (αυτοκράτορες, αυτοκράτειρες)

☑ Αυτοκράτορας είναι ο βασιλιάς που εξουσιάζει πολλές χώρες. 🎵 αυ-το-κρά-το-ρας

αυτόματος, αυτόματη, αυτόματο επίθετο (αυτόματοι, αυτόματες, αυτόματα)

☑ Όταν κάτι είναι αυτόματο, λειτουργεί από μόνο του χωρίς να κάνουμε κάτι εμείς γι' αυτό. Λειτουργεί αυτόματα.

✍ Όταν ο κύριος Δημήτρης λείπει από το μαγαζί του, έχει αυτόματο τηλεφωνητή για ν' απαντάει στα τηλεφωνήματα. ◇ αυτόματα 🎵 αυ-τό-μα-τος

αφαίρεση [η] ουσιαστικό (αφαιρέσεις) → αφαιρώ

αφαιρώ, αφαιρούμαι ρήμα (αφαίρεσα, θα αφαιρέσω)

☑ Όταν αφαιρείς έναν αριθμό από έναν άλλο, αυτό που μένει είναι ένας μικρότερος αριθμός. Κάνεις αφαίρεση.

 Η Αθηνά αφαίρεσε τα δύο από τα πέντε αυτοκόλλητα που είχε και τα έδωσε στην Ελένη. Έτσι της έμειναν τρία.

✓ Όταν αφαιρείσαι, το μυαλό σου ταξιδεύει μακριά και δεν προσέχεις τι γίνεται γύρω σου. ● προσθέτω
◇ αφαίρεση 🎵 α-φαι-ρώ

αφέντης [ο], **αφέντρα** [η] ουσιαστικό (αφέντες)

☑️ Αφέντης είναι αυτός που δίνει διαταγές και αποφασίζει για όλους τους άλλους. ○ άρχοντας
● σκλάβος, υπηρέτης 🎵 α-φέ-ντης

αφετηρία [η] ουσιαστικό (αφετηρίες)

☑️ Η αφετηρία ενός λεωφορείου είναι εκεί απ' όπου ξεκινάει το λεωφορείο πριν κάνει την πρώτη στάση.
✓ Οι αθλητές ενός αγώνα δρόμου τρέχουν από την αφετηρία μέχρι το τέρμα. ● τέρμα 🎵 α-φε-τη-ρί-α

αφήνω ρήμα (άφησα, θα αφήσω)

☑️ Όταν αφήνεις κάτι, δεν το κρατάς πια, δεν το παίρνεις μαζί σου. Ο Κώστας άφησε την τσάντα του στο δωμάτιό του και πήγε στην κουζίνα να φάει.

○ παρατώ ● κρατώ, παίρνω

✓ Όταν αφήνεις κάποιον να κάνει κάτι, δεν τον εμποδίζεις, του το επιτρέπεις.

 Ο κύριος Γιάννης άφησε τον Κώστα να πάει εκδρομή με τους φίλους του.

○ επιτρέπω ● εμποδίζω, απαγορεύω 🎵 α-φή-νω

Αν θέλεις να μάθεις τι έγινε με την εκδρομή του Κώστα ψάξε στις λέξεις απότομος, εκδρομή, επιμένω, κακοκαιρία, ακυρώνω, πρόγραμμα, σέβομαι

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

αφηρημένος, αφηρημένη, αφηρημένο επίθετο
(αφηρημένοι, αφηρημένες, αφηρημένα)

☑ Όταν κάποιος είναι αφηρημένος, δεν προσέχει, το μυαλό του είναι αλλού και όχι σ' αυτό που κάνει.

✍ Η Αθηνά περπατούσε αφηρημένη και δεν είδε την μπάλα που ερχόταν προς το μέρος της.

○ απρόσεκτος ● συγκεντρωμένος, προσεκτικός
◇ αφαιρώ ♪ α-φη-ρη-μέ-νος

άφιξη [η] ουσιαστικό (αφίξεις)

☑ Η ξαφνική άφιξη του θείου Τάκη από την Κρήτη ήταν μία ευχάριστη έκπληξη για τον Κώστα. Το ότι ήρθε ξαφνικά ήταν μία ευχάριστη έκπληξη για τον Κώστα.

○ ερχομός ● αναχώρηση ♪ ά-φι-ξη

αφίσα [η] ουσιαστικό (αφίσεις)

☑ Η αφίσα είναι ένα μεγάλο χαρτί κολλημένο στον τοίχο που δείχνει, ανακοινώνει ή διαφημίζει κάτι.

✓ Βάζουμε αφίσεις στο δωμάτιο μας για να το ομορφύνουμε.

✍ Ο Κώστας έχει βάλει μία αφίσα στον τοίχο με τον αγαπημένο του ποδοσφαιριστή. ♪ α-φί-σα

Δες κολλώ

αφρίζω ρήμα (άφρισα, θα αφρίσω)

☑ Όταν κάτι αφρίζει, κάνει αφρούς, δηλαδή πολλές φουσκάλες μαζεμένες.

✍ Η Αθηνά τρελαίνεται να πλένεται με σαπούνια που αφρίζουν πολύ.

αφρόλουτρο-----αχάριστος--

✓ Ο κύριος Μιχάλης άφρισε από το κακό του, όταν βρήκε σκουπίδια μπροστά στο σπίτι του. Θύμωσε πολύ. **◇ αφρός, αφρόλουτρο** 🎵 α-φρί-ζω

αφρόλουτρο [το] ουσιαστικό (αφρόλουτρα)

☑ Όταν κάνεις αφρόλουτρο, περνάς αρκετή ώρα στη μπανιέρα μέσα στο ζεστό νερό και τους αφρούς από το σαπούνι.

✓ Το αφρόλουτρο είναι το υγρό σαπούνι που βάζεις στο νερό της μπανιέρας. Μυρίζει ωραία και κάνει πλούσιο αφρό.

◇ **αφρός, αφρίζω** 🎵 α-φρό-λου-τρο

αφρός [ο] ουσιαστικό (αφροί)

☑ Όταν πλένεσαι με σαπούνι και νερό, το σαπούνι κάνει αφρό, πολλές μικρές άσπρες φουσκάλες που μένουν στην επιφάνεια του νερού.

Αφρό κάνουν η θάλασσα και η μπίρα.

◇ **αφρίζω, αφρόλουτρο**

🎵 α-φρός

αχ επιφώνημα

☑ Λέμε αχ, όταν αισθανόμαστε πόνο, χαρά, λύπη ή επιθυμία.

🖋 «Αχ, τα καημένα τα σκυλάκια, πεινάνε!»

σκέφτηκε η θεία του κυρίου Μιχάλη. 🎵 αχ

αχάριστος, αχάριστη, αχάριστο επίθετο

(αχάριστοι, αχάριστες, αχάριστα)

☑ Όταν κάποιος είναι αχάριστος, ξεχνάει το καλό που του έκαναν. 🎵 α-χά-ρι-στος

α

αχλάδι [το] ουσιαστικό (αχλάδια)

☑ Το αχλάδι είναι ένα πράσινο φθινοπωρινό φρούτο. Είναι στρογγυλό στο κάτω μέρος και γίνεται πιο μακρύ και πιο στενό προς το κοτσάνι.

◇ Το δέντρο που κάνει τ' αχλάδια, είναι η **αχλαδιά**.

♪ α-χλά-δι

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

άχνα [η] ουσιαστικό

☑ Η άχνα είναι ο πολύ μικρός θόρυβος που κάνει κανείς, όταν αναπνέει. Τη λέξη άχνα τη χρησιμοποιούμε, όταν θέλουμε να δείξουμε πως κάποιος κάνει πολλή ησυχία ή δε λέει απολύτως τίποτα.

✍ Ο Πιτσικόκος είδε τη Ροζαλία να πλησιάζει και από τον φόβο του δεν έβγαλε άχνα όλη την ημέρα.

◇ **αχνός** ♪ ά-χνα

αχνός [ο] ουσιαστικό (αχνοί)

☑ Ο αχνός είναι ο ατμός που σχηματίζεται, όταν κάτι είναι πολύ ζεστό. ✍ Ο Νίκος άνοιξε τον φούρνο της κυρίας Μαργαρίτας και τα γυαλιά του γέμισαν αχνούς. ○ ατμός ◇ **άχνα** ♪ α-χνός

άχρηστος, άχρηστη, άχρηστο επίθετο (άχρηστοι, άχρηστες, άχρηστα)

☑ Όταν κάτι είναι άχρηστο, το πετάμε ή το δίνουμε σε κάποιον άλλον, γιατί δεν το χρησιμοποιούμε πια ή γιατί δε χρησιμεύει σε τίποτα. ● **χρήσιμος**

◇ **χρησιμοποιώ, χρησιμεύω** ♪ ά-χρη-στος

- Μέσα στο όνομα μου μπορείς να βρεις τη λέξη λάδι. Τι είμαι;

άχρωμος, άχρωμη, άχρωμο επίθετο (άχρωμοι, άχρωμες, άχρωμα)

☑ Όταν κάτι δεν έχει χρώμα ή μοιάζει σαν να μην έχει χρώμα, λέμε πως είναι **άχρωμο**. Τα τζάμια, το νερό, οι ατμοί είναι **άχρωμα**.

✓ Όταν κάποιος είναι **άχρωμος**, έχει χλωμιάσει.

○ χλωμός ◇ **χρώμα, χρωματιστός, χρωματίζω**

♪ ά-χρω-μος

άχυρο [το] ουσιαστικό (άχυρα)

☑ Τα **άχυρα** είναι τα ξερά κοτσάνια δημητριακών, όπως του σιταριού και το κριθαριού.

Είναι ξερά χόρτα που καίγονται πολύ εύκολα. Τα τρώνε κάποια ζώα όπως η αγελάδα και το άλογο.

♪ ά-χυ-ρο

Β β

βαγόνι [το] ουσιαστικό (βαγόνια)

☑ Το βαγόνι ενός τρένου είναι το μέρος όπου κάθονται και μεταφέρονται οι επιβάτες. Ένα τρένο έχει δύο, ή περισσότερα βαγόνια και μία μηχανή που τα σέρνει. 🎵 βα-γό-νι

βαδίζω ρήμα (βάδισα, θα βαδίσω)

☑ Όταν βαδίζεις, περπατάς, δηλαδή προχωράς βάζοντας το ένα πόδι μπροστά από το άλλο.

✍ Η θεία του κυρίου Μιχάλη δεν μπορεί να βαδίσει χωρίς μπαστούνι. 🎵 βα-δί-ζω

βάζο [το] ουσιαστικό (βάζα)

☑ Το βάζο είναι ένα δοχείο που το γεμίζουμε με νερό για να βάλουμε μέσα λουλούδια.

○ ανθοδοχείο

✓ Το βάζο είναι κι ένα γυάλινο δοχείο που μέσα του βάζουμε τρόφιμα. ✍ Η Αθηνά άνοιξε το βάζο με το γλυκό κι άρχισε να τρώει. 🎵 βά-ζο

βάζω ρήμα (έβαλα, θα βάλω)

☑ Όταν βάζεις κάτι κάπου, του αλλάζεις θέση.

✍ Πριν πάει για ύπνο, η Αθηνά παίρνει όλα της τα παιχνίδια από το σαλόνι και τα βάζει στο δωμάτιο της. ○ τοποθετώ

✓ Όταν βάζεις τα ρούχα σου, τα φοράς.

✓ Όταν η ομάδα σου βάζει τα περισσότερα γκολ στο ποδόσφαιρο, κερδίζει.

βαθμός ----- βαθύς--

- ✓ Λέμε ότι το **βάζεις** στα πόδια, όταν τρέχεις μακριά από κάτι που σε φοβίζει.
- ✓ Ο Κώστας γκρίνιαξε, γιατί η κυρία Μαργαρίτα τον έβαλε να διαβάσει όλα τα μαθήματά του προτού πάει να παίξει ποδόσφαιρο. Τον υποχρέωσε να διαβάσει, ενώ ο Κώστας δεν ήθελε. 🎵 **βά-ζω**

βαθμός [ο] ουσιαστικό (βαθμοί)

- ☑ Οι **βαθμοί** του θερμόμετρου δείχνουν αν έχουμε πυρετό ή όχι ή αν κάνει ζέστη ή όχι.

📝 «Το θερμόμετρο θα φτάσει τους 35 βαθμούς»
είπε ο κύριος Δημήτρης. Θα έχει ζέστη.

- ✓ Οι **βαθμοί** στο σχολείο είναι αριθμοί που δείχνουν πόσο καλά ξέρουμε τα μαθήματα μας.

📝 Ο Κώστας παίρνει πάντα πολύ καλούς βαθμούς στην ορθογραφία. 🎵 **βαθ-μός**

βάθος [το] ουσιαστικό (βάθη) → βαθύς

βαθύς, βαθιά, βαθύ επίθετο (βαθιοί, βαθιές, βαθιά)

- ☑ Όταν το νερό είναι **βαθύ**, η απόσταση από την επιφάνεια μέχρι τον βυθό είναι μεγάλη. ● ρηχός
- ✓ Τρώμε τη σούπα σε **βαθύ** πιάτο. ● ρηχός
- ✓ Όταν ένα χρώμα είναι **βαθύ**, είναι πολύ σκούρο.

📝 Τα κυπαρίσσια έχουν βαθύ πράσινο χρώμα.

○ σκούρο ● ανοιχτό, φωτεινό

- ✓ Η Σταχτοπούτα και ο πρίγκιπας έζησαν ευτυχισμένοι μέχρι τα βαθιά τους γεράματα.

◇ Η Αθηνά δεν ξέρει να κολυμπάει ακόμα καλά.

Όταν το βάθος της θάλασσας είναι μεγάλο, φοβάται γιατί δεν πατάει. 🎵 **βα-θύς** 📝 'αντίθετα'

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α

βαλίτσα [η] ουσιαστικό (βαλίτσες)

β

☑ Όταν θέλουμε να ταξιδέψουμε, παίρνουμε μαζί μας μία βαλίτσα με ρούχα. Οι βαλίτσες έχουν χερούλι για να τις κρατάμε στο χέρι και καμιά φορά ρόδες για να τις σέρνουμε όταν είναι βαριές. 🎵 βα-λί-τσα

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

βάλτος [ο] ουσιαστικό (βάλτοι)

☑ Ο βάλτος είναι ένα μέρος με ακίνητα νερά και πολλή λάσπη. Μέσα στη λάσπη φυτρώνουν καλαμιές και ζουν βατράχια και πολλά κουνούπια. 🎵 βάλ-τος

λ

μ

ν

ξ

ο

π

βαμβάκι [το] ουσιαστικό (βαμβάκια)

☑ Το βαμβάκι είναι φυτό που φυτρώνει σε ζεστές χώρες όπως η Ελλάδα. Ο καρπός του είναι φουντωτός, άσπρος, απαλός και πολύ ελαφρύς. Με το βαμβάκι φτιάχνουμε βαμβακερά υφάσματα αλλά το χρησιμοποιούμε και για να καθαρίσουμε πληγές. 🎵 βαμ-βά-κι

ρ

σ

τ

υ

φ

βανίλια [η] ουσιαστικό (βανίλιες)

☑ Η βανίλια είναι ο καρπός ενός φυτού που φυτρώνει σ' εξωτικές χώρες. Με τη σκόνη που παίρνουμε απ' αυτό το φυτό δίνουμε άρωμα βανίλια στα παγωτά και τα γλυκά. 🎵 βα-νί-λια

χ

ψ

ω

βαπόρι [το] ουσιαστικό (βαπόρια)

☑ Μετά βαπόρια ταξιδεύουμε στη θάλασσα.
○ πλοίο, καράβι 🎵 βα-πό-ρι

βάρβαρος, βάρβαρη, βάρβαρο επίθετο
(βάρβαροι, βάρβαρες, βάρβαρα)

☑ Όταν κάποιος είναι πολύ σκληρός και κάνει κακό με άγριο τρόπο, είναι βάρβαρος.

✍ «Ο κύριος Μιχάλης θα είναι πολύ βάρβαρος, αν αφήσει τα κουταβάκια να πεθάνουν από την πείνα» σκέφτηκε η θεία του. ○ κακός, άκαρδος

● καλός, ευγενικός 🎵 βάρ-βα-ρος

βαρέλι [το] ουσιαστικό (βαρέλια)

☑ Το βαρέλι είναι ένα πολύ μεγάλο στρογγυλό δοχείο, φτιαγμένο από λωρίδες ξύλου. Είναι πλατύ στη μέση και στενεύει στις δύο άκρες. Σε βαρέλια βάζουμε συνήθως κρασί ή άλλα ποτά.

✓ Βαρέλι είναι και το περιεχόμενο ενός βαρελιού.

✍ «Φέτος φτιάξαμε πολλά βαρέλια κρασί»
είπε ο θεός Αλέκος.

✓ Λέμε ότι κάποιος είναι σαν βαρέλι, όταν είναι πολύ χοντρός. 🎵 βα-ρέ-λι

βαρετός, βαρετή, βαρετό επίθετο (βαρετοί, βαρετές, βαρετά) → βαριέμαι

βαριέμαι ρήμα (βαρέθηκα, θα βαρεθώ)

☑ Όταν αυτό που κάνεις δεν είναι διασκεδαστικό, το βαριέσαι. Όταν δε βρίσκεις τι να κάνεις ή δεν έχεις όρεξη να κάνεις κάτι, βαριέσαι.

✍ Ο θεός Τάκης βαρέθηκε το βιβλίο που διάβαζε κι άνοιξε την τηλεόραση. ◇ «Πρέπει να είναι πολύ βαρετό το βιβλίο που διαβάζει ο Τάκης, όλο

βάρκα ----- βασανίζω

α χασμουριέται» σκέφτηκε η γυναίκα του.

β ○ αδιάφορος ● ενδιαφέρων 🎵 βα-ριέ-μαι

γ **βάρκα** [η] ουσιαστικό (βάρκες)

δ Η βάρκα είναι ένα μικρό καράβι που
ε κινείται με κουπιά ή με μηχανή. Με
ζ τη βάρκα πάμε για ψάρεμα ή για βόλτα
η στη θάλασσα. 🎵 βάρ-κα

θ **βάρος** [το] ουσιαστικό (βάρη) → βαρύς

ι **βαρύς, βαριά, βαρύ** επίθετο (βαριοί, βαριές,
κ βαριά)

λ Όταν κάτι είναι βαρύ, μας είναι δύσκολο να το
μ σηκώσουμε.

ν 🎨 Ο Κώστας προσπάθησε να σηκώσει την Αθηνά
ξ αλλά ήταν πολύ βαριά γι' αυτόν. ● ελαφρύς

ο Όταν ένα ρούχο είναι βαρύ, είναι πολύ ζεστό.

π 🎨 Η Αθηνά βγήκε έξω μ' ένα πολύ βαρύ παλτό.

ρ ○ ζεστός ● ελαφρύς

σ Όταν μία δουλειά είναι βαριά, είναι δύσκολη και
τ κουραστική. ○ δύσκολος ● εύκολος

υ Όταν κάποιος περνάει μία βαριά αρρώστια, κάνει
φ πολύ καιρό να γίνει καλά. ○ σοβαρός ● ελαφρύς

χ ◇ «Τι βάρος έχεις Αθηνά;» ρώτησε ο Κώστας. Πόσα
ψ κιλά είσαι; 🎵 βα-ρύς

ω **βασανίζω, βασανίζομαι** ρήμα (βασάνισα, θα
βασανίσω)

Όταν κάποιος ή κάτι σε βασανίζει, σε ταλαιπωρεί,
σε στεναχωρεί ή σε πονάει. 🎨 Την Αθηνά

βασανιστήριο ----- βαστώ--

τη βασανίζει η σκέψη πως η Ροζαλία μπορεί να έπαθε κάποιο κακό. Όταν **βασανίζεις** κάποιον, του **κάνεις βασανιστήρια**. βα-σα-νί-ζω

βασανιστήριο [το] ουσιαστικό (βασανιστήρια)
→ βασανίζω

βάση [η] ουσιαστικό (βάσεις)
 Η Ροζαλία τρώει το φαγητό της από ένα πλαστικό δοχείο που στη **βάση** του γράφει τ' όνομά της. Εκεί όπου στηρίζεται το δοχείο. βά-ση

βασιλιάς [ο], **βασίλισσα** [η] ουσιαστικό
(βασιλιάδες, βασίλισσες)
 Ο βασιλιάς ή η βασίλισσα κυβερνούν μία χώρα που έχουν πάρει από τους γονείς τους.
 Η χώρα αυτή είναι το **βασιλείό τους**. Η **βασιλική οικογένεια μένει σ' ένα μεγάλο παλάτι**.
 βα-σι-λιάς 'τα παραμύθια'

βαστώ και **βαστάω**, **βαστιέμαι** ρήμα (βάσταξα, θα βαστάξω)
 Όταν **βαστάς** κάτι, το έχεις στα χέρια σου, το κρατάς. Η Αθηνά βαστούσε το παλτό του Κώστα όσο αυτός έδενε τα παπούτσια του.
 κρατώ αφήνω

Αν θέλεις να μάθεις τι έγινε με τη Ροζαλία που χάθηκε, ψάξε μέσα στο λεξικό τις λέξεις αναστατώνω, ανησυχώ, εξαφανίζομαι, βρίσκω, καταφεύγω, κουλουριάζω, κουνώ, χαίρομαι, χοροπηδώ

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

βάτραχος ----- βαφτίζω

α

✓ Όταν κάτι **βαστάει**, είναι γερό, στερεό.

β

✎ «Γιάννη, δε θα **βαστάξει** ο πίνακας στον τοίχο.

Το καρφί που έβαλες είναι πολύ μικρό» είπε η κυρία

Μαργαρίτα. ○ κρατώ, αντέχω 🎵 βα-στώ

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

βάτραχος [ο] ουσιαστικό (βάτραχοι)

☑ Ο **βάτραχος** είναι ένα μικρό ζώο με λείο πράσινο δέρμα. Πίσω έχει δύο μεγάλα πόδια που μοιάζουν με **βατραχοπέδιλα** και μπροστά δύο πιο μικρά. Προχωράει πηδώντας και κολυμπώντας και μπορεί να ζήσει μέσα κι έξω από το νερό. Όταν ο **βάτραχος** θέλει να φωνάξει, κάνει κουάξ κουάξ. ◇ **βατραχοπέδιλο** 🎵 **βά-τρα-χος**

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

βαφτίζω, **βαφτίζομαι** ρήμα (βάφτισα, θα βαφτίσω)

☑ Όταν ο παπάς **βαφτίζει** ένα παιδί στην εκκλησία, το βουτάει στο νερό με τη βοήθεια του νονού και του δίνει ένα όνομα. ✎ Η **θεία Κατερίνα** και ο **θείος Σταμάτης** θα **βαφτίσουν** το μωρό τους **Δημήτρη**.

✓ Όταν **βαφτίζεις** κάτι ή κάποιον του δίνεις ένα όνομα. ✎ Η **Αθηνά** **βάφτισε** τη γάτα της **Ροζαλία**, **γιατί η γούνα της είναι ροζ**. ◇ Η **θεία Κατερίνα** **κάλεσε** πολύ κόσμο στα **βαφτίσια** του γιου της.

🎵 βα-φτί-ζω

φ

χ

ψ

ω

Πώς θα ονομάσουν το μωρό της θείας Κατερίνας; Ψάξε στις λέξεις **βαφτίζω**, **μπέμης**

Γιατί η Αθηνά βάφτισε τη γάτα της Ροζαλία; Ψάξε στις λέξεις **βαφτίζω**, **ροζ**

βαφτίσια [τα] ουσιαστικό → βαφτίζω

βάφω, **βάφομαι** ρήμα (έβαψα, θα βάψω)

☑ Όταν **βάφεις** κάτι, το χρωματίζεις, του βάζεις χρώμα. ✍ «Φέτος το καλοκαίρι θα βάψουμε το σπίτι άσπρο» είπε η κυρία **Μαργαρίτα**.

✓ Όταν μία γυναίκα **βάφεται**, βάζει μακιγιάζ στο πρόσωπό της, στα μάτια, στα χείλια και στα μάγουλα της.

✓ Λέμε ότι τα **βάφεις** μαύρα, όταν είσαι πολύ στενοχωρημένος.

◇ «Το **βάψιμο** του σπιτιού θα πάρει καιρό να **τελειώσει**» είπε η **Μαργαρίτα** την **Αθηνά**. 🎵 **βά-φω**

βγάζω ρήμα (έβγαλα, θα βγάλω)

☑ Όταν **βγάζεις** κάτι, το βάζεις έξω από εκεί που ήταν. ✍ Ο **θείος Τάκης** είχε ταξίδι. **Έβγαλε** τα **ρούχα** του από την **ντουλάπα** και τα **έβαλε** στη **βαλίτσα** του. ● **βάζω**

✓ Όταν **βγάζεις** κάτι στο σώμα σου, αποκτάς κάτι πάνω σου που δεν το είχες πριν.

✍ Η **Αθηνά** **έβγαλε** ένα **σπυράκι** στο **μάγουλο**.

✓ Όταν **βγάζεις** τα ρούχα σου, ξεντύνεσαι.

○ **ξεντύνομαι**, **γδύνομαι** ● **βάζω**, **φοράω**, **ντύνομαι**

✓ Λέμε ότι **βγάζεις** κάτι από το μυαλό σου, όταν το φαντάζεσαι χωρίς να έχει συμβεί πραγματικά.

🎵 **βγά-ζω**

βγαίνω ρήμα (βγήκα, θα βγω)

☑ Όταν **βγαίνεις** από κάπου, **πηγαίνεις** έξω από εκεί που ήσουν.

βέβαιος ----- βελανίδι

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

 Όταν η Αθηνά βγήκε από το σπίτι για να πάει στο σχολείο, είχε πια ξημερώσει. ● μπαίνω

✓ Όταν βγαίνεις έξω, φεύγεις από το σπίτι και πηγαίνεις κάπου να διασκεδάσεις. Οι γονείς του Κώστα βγαίνουν έξω κάθε Σάββατο.

✓ Λέμε ότι βγαίνει ο ήλιος, όταν εμφανίζεται στον ουρανό και γίνεται μέρα ή όταν φεύγουν τα σύννεφα που τον έκρυβαν. ● κρύβομαι

✓ Όταν βγαίνεις πρώτος σε κάτι, είσαι ο καλύτερος απ' όλους σ' αυτό. Η Αλίκη βγήκε πρώτη στο τρέξιμο. ○ νικώ ● χάνω βγαί-νω

βέβαιος, βέβαιη, βέβαιο επίθετο (βέβαιοι, βέβαιες, βέβαια)

☑ Όταν κάποιος είναι βέβαιος πως κάτι θα γίνει, το ξέρει πολύ καλά, το πιστεύει.

 Ο Κώστας είναι βέβαιος πως η ομάδα του θα νικήσει στο ποδόσφαιρο.

✓ Λέει μάλιστα πως το πρωτάθλημα το έχουν βέβαιο. Το έχουν σίγουρο. ○ σίγουρος

◇ «Θα μπορέσεις να έρθεις στο πάρτι μου το Σάββατο;» ρώτησε η Αθηνά τον Ίγκλι. «Και βέβαια θα έρθω!» απάντησε εκείνος. βέ-βαι-ος

βελάζω ρήμα (βέλαξα, θα βελάξω)

☑ Ένα πρόβατο ή μία κατσίκα βελάζουν, κάνουν μπεεε-μπεεεε, φωνάζουν δηλαδή με τον δικό τους τρόπο. βε-λά-ζω

βελανίδι [το] ουσιαστικό (βελανίδα)

☑ Το βελανίδι είναι μικρό, έχει καφέ σκληρή φλούδα κι είναι η αγαπημένη τροφή των σκίουρων.

βελόνα ----- βελούδο--

◇ Είναι ο καρπός ενός δέντρου, της βελανιδιάς. Το ξύλο της βελανιδιάς είναι σκληρό, γι' αυτό το χρησιμοποιούμε για να φτιάξουμε έπιπλα και πατώματα. 🎵 βε-λα-νί-δι

βελόνα [η] ουσιαστικό (βελόνες)

☑ Η βελόνα που χρησιμοποιούμε για το ράψιμο ή το κέντημα έχει μία μικρή τρύπα για να περνάμε την κλωστή. Η μύτη της τρυπάει, γι' αυτό προσέχουμε να μην τρυπηθούμε.

✓ Υπάρχουν και μεγάλες βελόνες χωρίς τρύπα, οι βελόνες για το πλέξιμο. ◇ Η θεία Κατερίνα πήρε κλωστή και βελόνα και με δύο τρεις βελονιές έραψε το σκισμένο τραπεζομάντιλο. 🎵 βε-λό-να

βελονιά [η] ουσιαστικό (βελονιές) → βελόνα

βέλος [το] ουσιαστικό (βέλη)

☑ Το βέλος είναι ένα όπλο που χρησιμοποιούσαν παλιότερα οι Ινδιάνοι στις μάχες. Το βέλος είναι ξύλινο, λεπτό κι έχει μία μύτη στην άκρη που τρυπάει. Για να το πετάξει κανείς μακριά, χρειάζεται ένα τόξο.

✓ Το βέλος είναι ένα ζωγραφισμένο σημάδι που μας δείχνει προς τα πού να πάμε. 🎵 βέ-λος

Δες κέντρο, κατεύθυνση

βελούδο [το] ουσιαστικό (βελούδα)

☑ Το βελούδο είναι ένα ακριβό ύφασμα με πολύ μαλακό και γυαλιστερό χνούδι. Με το βελούδο φτιάχνουμε ρούχα, τραπεζομάντιλα και ντύνουμε καναπέδες και πολυθρόνες. 🎵 βε-λού-δο

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α

βενζίνη [η] ουσιαστικό (βενζίνες)

β

→ αυτοκίνητο, ντεπόζιτο

γ

βεράντα [η] ουσιαστικό (βεράντες)

δ

☑ Η βεράντα είναι ο εξωτερικός χώρος μπροστά ή πίσω από ένα διαμέρισμα που βρίσκεται σε κάποιον όροφο πολυκατοικίας. Καθόμαστε έξω στη βεράντα, όταν έχει καλό καιρό. Είναι σαν μεγάλο μπαλκόνι. 🎵 βε-ρά-ντα

ε

ζ

η

θ

ι

βέργα [η] ουσιαστικό (βέργες)

κ

☑ Μία βέργα είναι ένα μακρύ και λεπτό κλαδί που του έχουμε βγάλει τα φύλλα. Βέργα λέμε και κάθε λεπτό ραβδί από ξύλο, μέταλλο ή πλαστικό.

λ

μ

○ βίτσα, ραβδί 🎵 βέρ-γα

ν

βερίκοκο [το] ουσιαστικό (βερίκοκα)

ξ

☑ Το βερίκοκο είναι ένα φρούτο που τρώμε στην αρχή της άνοιξης. Είναι μικρό, στρογγυλό, σχεδόν πορτοκαλί κι έχει ένα μεγάλο κουκούτσι.

ο

π

◇ Το δέντρο που κάνει βερίκοκα το λέμε βερίκοκιά.

ρ

🎵 βε-ρί-κο-κο

σ

τ

βερνίκι [το] ουσιαστικό (βερνίκια)

υ

☑ Με το βερνίκι βάφουμε ή γυαλίζουμε τα παπούτσια μας. Είναι υγρό και μυρίζει πολύ. Υπάρχουν και βερνίκια για να βάφουμε ή να γυαλίζουμε τα νύχια μας, τα έπιπλα ή ένα ξύλινο πάτωμα. 🎵 βερ-νί-κι

φ

χ

ψ

βήμα [το] ουσιαστικό (βήματα)

ω

☑ Κάνεις ένα βήμα, όταν βάζεις το ένα πόδι

βηματίζω-----βιάζομαι--

μπροστά από το άλλο για να περπατήσεις.

 Ο Κώστας έκανε δύο τρία βήματα με κόπο. Είχε χτυπήσει το πόδι του και δεν μπορούσε να προχωρήσει άλλο.

✓ Τα βήματα ενός χορού είναι οι κινήσεις που κάνει με τα πόδια του ο χορευτής για να χορέψει.

 Στο σχολείο η Αλίκη έμαθε τα βήματα του καλαματιανού. Η Αθηνά βημάτιζε πάνω κάτω στο δωμάτιό της και προσπαθούσε να σκεφτεί πού πήγε η Ροζαλία. βή-μα

βηματίζω ρήμα (βημάτισα, θα βηματίσω) → βήμα

βήχας [ο] ουσιαστικό → βήχω

βήχω ρήμα (έβηξα, θα βήξω)

☑ Όταν κάτι σ' ενοχλεί στον λαιμό ή όταν πονάει ο λαιμός σου, βήχεις, δηλαδή βγάζεις από το στόμα αέρα κάνοντας θόρυβο.

 Η Αθηνά βήχει πολύ και έχει πυρετό.

 Ο βήχας της δε λέει να σταματήσει. βή-χω

βία [η] ουσιαστικό

☑ Η βία είναι η δύναμη που μπορεί κανείς να χρησιμοποιήσει για να κάνει κακό σε κάποιον άλλον ή για να τον αναγκάσει να κάνει κάτι που δε θέλει. Στο έργο που έβλεπε η θεία Κατερίνα οι κλέφτες πήραν την τσάντα μίας γυναίκας με τη βία.

○ ζόρι **βιάζομαι** βί-α

βιάζομαι ρήμα (βιάστηκα, θα βιαστώ)

☑ Όταν βιάζεσαι, προσπαθείς να κάνεις κάτι πιο

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

βιαστικός ----- βιβλιοπωλείο

α γρήγορα, γιατί δεν έχεις πολύ χρόνο. Το κάνεις με
β βιασύνη. Είσαι βιαστικός.

γ ✎ «Βιαστείτε να τελειώσετε το πρωινό σας, θ' αργήσετε στο σχολείο» είπε η κυρία Μαργαρίτα.

δ ● αργώ ◇ βιασύνη, βιαστικός 🎵 βιά-ζο-μαι

ε **βιαστικός**, βιαστική, βιαστικό επίθετο
ζ (βιαστικοί, βιαστικές, βιαστικά) → βιάζομαι

η **βιβλίο** [το] ουσιαστικό (βιβλία)

θ Το βιβλίο είναι πολλά φύλλα χαρτιού πιασμένα μεταξύ τους. Κάθε βιβλίο έχει ένα εξώφυλλο με τον τίτλο του βιβλίου και τ' όνομα του συγγραφέα. Για να το διαβάσουμε, γυρίζουμε τα φύλλα του.

ι ◇ βιβλιοθήκη, βιβλιοπωλείο βιβλιοπώλης

κ 🎵 βι-βλί-ο

λ **βιβλιοθήκη** [η] ουσιαστικό (βιβλιοθήκες)

μ Η βιβλιοθήκη είναι ένα έπιπλο όπου βάζουμε βιβλία.

ν ✓ Η βιβλιοθήκη είναι ο χώρος που έχει πολλά βιβλία και τραπέζια με καρέκλες γι' αυτούς που θέλουν να τα διαβάσουν. ✎ Η δασκάλα είπε στα

ξ παιδιά πως αν θέλουν, μπορούν να δανειστούν βιβλία από τη βιβλιοθήκη του σχολείου. ◇ βιβλίο, βιβλιοπωλείο βιβλιοπώλης 🎵 βι-βλι-ο-θή-κη

ο **βιβλιοπωλείο** [το] ουσιαστικό (βιβλιοπωλεία)

π Ο βιβλιοπώλης πουλάει βιβλία στο μαγαζί του, το βιβλιοπωλείο.

ρ ◇ βιβλίο, βιβλιοθήκη 🎵 βι-βλι-ο-πω-λεί-ο

βίδα [η] ουσιαστικό (βίδες)

☑ Η βίδα μοιάζει με καρφί. Για να μπει μέσα στο ξύλο ή στον τοίχο, δεν τη χτυπάμε με σφυρί αλλά τη γυρίζουμε με κατσαβίδι. **◇ Όταν βιδώνεις κάτι, το στερεώνεις με βίδες χρησιμοποιώντας ένα κατσαβίδι. Η κυρία Μαργαρίτα βίδωσε ένα ράφι στον τοίχο της κουζίνας.** ● ξεβιδώνω 🎵 βί-δα

βιδώνω ρήμα (βιδώσα, θα βιδώσω) → βίδα

βίντεο [το] ουσιαστικό

☑ Ο κύριος Γιάννης γράφει στο βίντεο ή στο ντιβιντί τα κινούμενα σχέδια που παίζει η τηλεόραση και τα παιδιά τα βλέπουν την Κυριακή που δεν έχουν σχολείο. 🎵 βί-ντε-ο
- Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό. Δες ντιβιντί

βιολί [το] ουσιαστικό (βιολιά)

☑ Το βιολί είναι ένα ξύλινο μουσικό όργανο με τέσσερις χορδές. Για να παίξουμε βιολί, το στηρίζουμε ανάμεσα στον ώμο και το σαγόνι μας. Ο ήχος βγαίνει με τη βοήθεια του δοξαριού που περνάει απαλά πάνω από τις χορδές.

🎵 βιο-λί 🖋️ 'τα μουσικά όργανα'

βιομηχανία [η] ουσιαστικό (βιομηχανίες)

☑ Βιομηχανία είναι το σύνολο των εργοστασίων που παράγουν διάφορα πράγματα.
✓ Βιομηχανία λέμε και το εργοστάσιο. 🖋️ Ο θείος του Νίκου είναι εργάτης σε βιομηχανία αυτοκινήτων

βιτρίνα -----βλακεία

α στη Γερμανία. Η Γερμανία είναι βιομηχανική χώρα, γιατί έχει πολλά εργοστάσια. βι-ο-μη-χα-νί-α

Υ **βιτρίνα** [η] ουσιαστικό (βιτρίνες)

δ Η βιτρίνα είναι το μεγάλο τζάμι στο μπροστινό μέρος ενός μαγαζιού. Εκεί βλέπεις τα πράγματα που πουλιούνται μέσα στο μαγαζί.

ε Η Αθηνά και η μαμά της βγήκαν για να χαζέψουν τις βιτρίνες στα μαγαζιά. βι-τρί-να

θ **βλαβερός, βλαβερή, βλαβερό** επίθετο (βλαβεροί, βλαβερές, βλαβερά) → βλάπτω

κ **βλάβη** [η] ουσιαστικό (βλάβες)

λ Όταν ένα μηχάνημα δε λειτουργεί καλά, έχει κάποια βλάβη. Για να λειτουργήσει καλά, πρέπει να τη διορθώσουμε. Ο Κώστας δεν μπορούσε να δει κινούμενα σχέδια, γιατί η τηλεόραση είχε πάθει βλάβη. «Το πολύ κρύο είναι βλαβερό για τον Πιτσικόκο» είπε η κυρία Μαργαρίτα. «Τον βλάπτει, του κάνει κακό και δεν μπορεί να κελαηδήσει». Γι' αυτό, τον χειμώνα ο Κώστας τον παίρνει στο δωμάτιό του. βλά-βη

μ **βλάκας** [ο] ουσιαστικό (βλάκες)

ν Όταν κάποιος είναι βλάκας, δεν είναι αρκετά έξυπνος και δυσκολεύεται να καταλάβει κάποια πράγματα. ○ ηλίθιος, ανόητος ● έξυπνος

ξ Όταν κάποιος είναι βλάκας, λέει ή κάνει συνέχεια βλακείες. βλά-κας

ω **βλακεία** [η] ουσιαστικό (βλακείες) → βλάκας

βλάπτω, βλάπτομαι ρήμα (έβλαψα, θα βλάψω) → βλάβη

βλέμμα [το] ουσιαστικό (βλέμματα) → βλέπω

βλέπω, βλέπομαι ρήμα (είδα, θα δω)

☑ Όταν βλέπεις κάτι ή κάποιον, χρησιμοποιείς τα μάτια σου για να καταλάβεις τι ή ποιος είναι.

✍ «Βλέπεις το περίπτερο εκείνο;» είπε η Αθηνά στην Ελένη. «Εκεί δίπλα μένει ο Νίκος».

✓ Όταν βλέπεις τηλεόραση, παρακολουθείς κάτι στην τηλεόραση.

✓ Αύριο ο Κώστας θα δει τους συμμαθητές του στο σχολείο. Θα τους συναντήσει. ◇ Το βλέμμα της Αθηνάς έπεσε πάνω σε κάτι που έλαμπε στη μέση του δρόμου. Ήταν ένα χρυσό δαχτυλίδι που κάποιος τρέπαι να έχασε. ○ ματιά ♪ βλέ-πω

βλεφαρίδα [η] ουσιαστικό (βλεφαρίδες)

☑ Οι βλεφαρίδες είναι οι μικρές σκληρές τρίχες που έχουμε γύρω από τα βλέφαρα μας.

◇ **βλέφαρο** ♪ βλε-φα-ρί-δα ✍ 'το σώμα μας'

βλέφαρο [το] ουσιαστικό (βλέφαρα)

☑ Τα βλέφαρα είναι το δέρμα που καλύπτει τα μάτια μας. Γύρω από τα βλέφαρα φυτρώνουν οι βλεφαρίδες. ✍ Τα βλέφαρα της Αθηνάς έκλειναν σιγά σιγά από τη νύστα.

◇ **βλεφαρίδα, βλέμμα, βλέπω** ♪ βλέ-φα-ρο ✍ 'το σώμα μας'

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

βογκώ και **βογκάω** ρήμα (βόγκηξα, θα βογκήξω)

☑ Όταν βογκάς, φωνάζεις από πόνο. ✍ Η Αθηνά βόγκηξε από τον πόνο, όταν ο Κώστας τής τράβηξε τα μαλλιά. ○ φωνάζω, ουρλιάζω 🎵 βο-γκώ

βόδι [το] ουσιαστικό (βόδια)

☑ Το βόδι είναι το αρσενικό της αγελάδας που δεν μπορεί να κάνει μικρά. Τρώμε το κρέας του. Παλιότερα το χρησιμοποιούσαν οι γεωργοί για να οργώνουν τη γη.

✓ Βόδι λέμε και κάποιον που είναι χοντρός ή ανόητος. ◇ Το **βοδινό** είναι το κρέας του βοδιού ή της αγελάδας. 🎵 βό-δι

βοδινό [το] ουσιαστικό → βόδι

βοήθεια [η] ουσιαστικό (βοήθειες)

☑ Όταν ζητάς βοήθεια από κάποιον, τον έχεις ανάγκη, γιατί δεν τα καταφέρνεις μόνος σου σε κάτι.

✍ Η Αθηνά ζήτησε τη βοήθεια του Κώστα για να βρει τη Ροζαλία.

✓ Όταν φωνάζεις «βοήθεια», χρειάζεσαι γρήγορα κάποιον, γιατί κινδυνεύεις από κάτι.

✓ Φωνάζουμε τις πρώτες βοήθειες, όταν κάποιος πρέπει να πάει γρήγορα στο νοσοκομείο.

◇ Όταν **βοηθάς** κάποιον, κάνεις κάτι χρήσιμο γι' αυτόν. 🎵 βο-ή-θει-α

Από ποιον ζήτησε η Αθηνά βοήθεια για να βρει τη Ροζαλία; Ψάξε στη λέξη βοήθεια

βοηθῶ ----- βομβαρδίζω--

βοηθῶ και **βοηθάω**, **βοηθιέμαι** ρήμα (βοήθησα, θα βοηθήσω) → βοήθεια

βολίδα [η] ουσιαστικό (βολίδες)

☑ Όταν κάποιος ή κάτι τρέχει σαν βολίδα, τρέχει πάρα πολύ γρήγορα. ✎ Ένα αυτοκίνητο πέρασε σαν βολίδα μπροστά από τον Κώστα και τον Νίκο και παραλίγο να τους χτυπήσει. 🎵 βο-λί-δα

βολικός, **βολική**, **βολικό** επίθετο (βολικοί, βολικές, βολικά)

☑ Τα καθίσματα του καινούριου αυτοκινήτου του κυρίου Γιάννη είναι πολύ **βολικά**. Είναι άνετα και τον κάνουν να νιώθει ευχάριστα.

○ αναπαυτικός ● άβολος 🎵 βο-λι-κός

βόλτα [η] ουσιαστικό (βόλτες)

☑ Όταν κάνεις βόλτα, βγαίνεις από το σπίτι σου και περπατάς μόνος σου ή με φίλους. 🎵 βόλ-τα

βόμβα [η] ουσιαστικό (βόμβες)

☑ Η βόμβα είναι ένα τρομερό όπλο που, όπου πέσει, καταστρέφει τα πάντα και σκοτώνει πολλούς ανθρώπους. ✧ Όταν τα αεροπλάνα **βομβαρδίζουν** έναν τόπο, ρίχνουν βόμβες για να τον καταστρέψουν και να σκοτώσουν τους κατοίκους του. 🎵 βόμ-βα

βομβαρδίζω, **βομβαρδίζομαι** ρήμα (βομβάρδισα, θα βομβαρδίσω) → βόμβα

α

βόρειος, βόρεια, βόρειο επίθετο (βόρειοι,

β

βόρειες, βόρεια) → βοριάς, βορράς

γ

βοριάς [ο] ουσιαστικό (βοριάδες)

δ

☑ Ο βοριάς είναι ο άνεμος που έρχεται από τον βορρά. Είναι βόρειος κρύος άνεμος.

ε

ζ

● νοτιάς ◊ **βορράς, βόρειος** 🎵 βο-ριάς

η

βορράς [ο] ουσιαστικό

θ

☑ Ο βορράς είναι εκεί που δείχνει η πυξίδα. Βρίσκεται αριστερά μας, όταν κοιτάμε την ανατολή. Ο ήλιος βγαίνει στην ανατολή και κρύβεται στη δύση. Ο νότος έχει όλη την ημέρα ήλιο, ενώ ο βορράς είναι η πιο σκοτεινή και κρύα μεριά.

ι

κ

λ

μ

ν

● νότος ◊ **Στη Βόρεια Ελλάδα κάνει πιο πολύ κρύο απ' ό,τι στη Νότια.** 🎵 βορ-ράς

ξ

βοσκός [ο] ουσιαστικό (βοσκοί)

ο

☑ Ο βοσκός είναι αυτός που φυλάει τα πρόβατα και τις γίδες, όταν βόσκουν. Για βοηθό του έχει έναν σκύλο. Μαζί οδηγούν τα ζώα στο μαντρί. ◊ **βόσκω** 🎵 βο-σκός

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

βόσκω ρήμα (βόσκησα, θα βοσκήσω)

☑ Όταν τα ζώα βόσκουν, είναι ελεύθερα σ' ένα μέρος με πολύ χορτάρι και τρώνε. ◊ **βοσκός** 🎵 βό-σκω

βότανο [το] ουσιαστικό (βότανα)

☑ Τα βότανα είναι φυτά που θεραπεύουν διάφορες αρρώστιες. Στα παραμύθια υπάρχουν και βότανα που τα χρησιμοποιούν οι μάγοι και οι μάγισσες για

βότσαλο -----βουλιάζω--

α

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

να μαγέψουν κάποιον. 🎵 βό-τα-νο
- **Λέμε και βοτάνι.**

βότσαλο [το] ουσιαστικό (βότσαλα)

☑ Τα βότσαλα είναι οι μικρές λείες πέτρες που βρίσκουμε στις παραλίες. 🎵 βό-τσα-λο

βουβός, βουβή, βουβό επίθετο (βουβοί, βουβές, βουβά)

☑ Όταν κάποιος είναι βουβός, δεν μπορεί να μιλήσει. Όταν κάποιος μένει βουβός, δεν μπορεί να μιλήσει, γιατί κάτι τον τρόμαξε. 🎵 βου-βός

βουίζω ρήμα (βουίξα, θα βουίξω)

☑ Ο κύριος Μιχάλης δεν κοιμήθηκε όλη νύχτα, γιατί ένα κουνούπι βουίζε μέσα στο αυτί του. Έκανε συνέχεια έναν μικρό αλλά ενοχλητικό θόρυβο.
🎵 βου-ί-ζω

βουλιάζω ρήμα (βούλιαξα, θα βουλιάξω)

☑ Όταν κάτι βουλιάζει, χάνεται σιγά σιγά μέσα στο νερό και πηγαίνει στον βυθό.

✍ Η βάρκα του θείου Τάκη έπεσε στα βράχια, τρύπησε και βούλιαξε. ○ βυθίζομαι

✓ Όταν βουλιάζεις κάτι, το κάνεις να μπει κάτω από το νερό. ✍ Τα κύματα ήταν τεράστια και απειλούσαν να βουλιάξουν τη βάρκα του θείου Τάκη.

○ βυθίζω ✓ Η στέγη βούλιαξε από το βάρος του χιονιού. 🎵 βου-λιά-ζω

βουλώνω ----- βουτιά

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

βουλώνω ρήμα (βούλωσα, θα βουλώσω)

☑ Όταν κάτι βουλώνει, κλείνει και δεν περνάει πια τίποτα από μέσα του. ✍ Η μαμά της Αθηνάς φώναξε τον υδραυλικό, γιατί βούλωσε ο νεροχύτης.

✓ Όταν βουλώνεις κάτι, το κλείνεις καλά για να μην περνάει τίποτα από μέσα του. ✍ Ο Κώστας

βούλωσε τ' αυτιά του με τα χέρια για να μην ακούει τις βροντές. 🎵 βου-λώ-νω

βουνό [το] ουσιαστικό (βουνά)

☑ Το βουνό είναι ένα πολύ ψηλό κι ανηφορικό μέρος που για να τ' ανέβει κανείς θέλει πολύ χρόνο. Έχει πλαγιές και πάνω πάνω την κορυφή.

🎵 βου-νό **Δες κορυφή**

βούρτσα [η] ουσιαστικό (βούρτσες)

☑ Με τη βούρτσα χτενίζουμε τα μαλλιά μας.

✓ Με τη βούρτσα για τα δόντια πλένουμε τα δόντια μας. ○ οδοντόβουρτσα

✓ Με τη βούρτσα για τα παπούτσια καθαρίζουμε τα παπούτσια μας.

◇ «Κώστα, δε θα βγεις έξω, αν δε βουρτσίσεις τα παπούτσια σου, δε βλέπεις πως είναι μέσα στη σκόνη;» είπε η κυρία Μαργαρίτα.

🎵 βούρ-τσα

βουρτσίζω, βουρτσίζομαι ρήμα (βούρτσισα, θα βουρτσίσω) → βούρτσα

βουτιά [η] ουσιαστικό (βουτιές) → βουτώ

βούτυρο [το] ουσιαστικό (βούτυρα)

☑ Το βούτυρο γίνεται από το γάλα της αγελάδας, του πρόβατου ή της κατσίκας κι έχει πολύ λίπος. Με το βούτυρο αλείφουμε το ψωμί μας ή φτιάχνουμε γλυκά. 🎵 βού-τυ-ρο

βουτώ και βουτάω, βουτιέμαι ρήμα
(βούτηξα, θα βουτήξω)

☑ Όταν βουτάς, πέφτεις με δύναμη στο νερό. ✍️ «Ακόμα να βουτήξεις στη θάλασσα, Αθηνά;» είπε ο Κώστας.

✓ Όταν βουτάς κάτι ή κάποιον στο νερό, τον σπρώχνεις κάτω από το νερό. ✍️ Ο Κώστας βούτηξε μία κούκλα της Αθηνάς στο νερό για να την πλύνει αλλά η Αθηνά θύμωσε. ○ βυθίζω

◇ Όταν κάνεις βουτιά πέφτεις με δύναμη μέσα στο νερό της θάλασσας ή πέφτεις κάπου από ψηλά. **μακροβούτι** 🎵 βου-τώ

βραβείο [το] ουσιαστικό (βραβεία)

☑ Το βραβείο είναι κάτι πολύτιμο που κερδίζει κάποιος, γιατί ήταν ο καλύτερος απ' όλους σε κάτι. 🎵 βρα-βεί-ο

βραδιά [η] ουσιαστικό (βραδιές) → βράδυ

βράδυ [το] ουσιαστικό (βράδια)

☑ Το βράδυ αρχίζει από τη δύση του ήλιου και τελειώνει τα μεσάνυχτα. ● πρωί ◇ Χθες ο κύριος Γιάννης δεν έφαγε βραδινό στο σπίτι. ● πρωινό

◇ Ούτε είδε το βραδινό δελτίο ειδήσεων.

βράζω ----- βραχνιάζω

- α ● πρωινός ◊ Έβαλε το βραδινό του κοστούμι και
β πήγε σ' ένα πολύ καλό εστιατόριο με τους
γ συναδέλφους του. ○ καλός, επίσημος
δ ● πρόχειρος, καθημερινός ◊ Πέρασε μία πολύ
ε όμορφη βραδιά. 🎵 βρά-δυ
ζ ✍️ 'η διάρκεια της μέρας'

βράζω ρήμα (έβρασα, θα βράσω)

☑️ Όταν το νερό βράζει, είναι καυτό και βγάζει φουσκάλες και ατμούς. Όταν βράζει το γάλα μέσα σε μία κατσαρόλα, μπορεί να φουσκώσει και να ξεχειλίσει.

✓ Όταν βράζεις μακαρόνια ή κάτι άλλο, τα μαγειρεύεις στην κατσαρόλα.

✓ Λέμε ότι βράζεις από τον θυμό σου, όταν είσαι πολύ θυμωμένος.

◊ Όταν κάτι βράζει, γίνεται βραστό. 🎵 βρά-ζω

βρακί [το] ουσιαστικό (βρακιά)

☑️ Φοράς το βρακί κάτω από το παντελόνι ή τη φούστα σου. Είναι το εσώρουχο που μπαίνει γύρω από τη λεκάνη σου. 🎵 βρα-κί

βραχιόλι [το] ουσιαστικό (βραχιόλια)

☑️ Το βραχιόλι είναι το κόσμημα που φοράμε στο χέρι μας. Μπορεί να είναι ασημένιο, χρυσό ή ψεύτικο. 🎵 βρα-χιό-λι **Δες κόσμημα**

βραχνιάζω ρήμα (βράχνιασα, θα βραχνιάσω) → βραχνός

βραχνός, βραχνή, βραχνό επίθετο (βραχνοί, βραχνές, βραχνά)

☑ Όταν είσαι βραχνός, η φωνή σου βγαίνει με δυσκολία, γιατί είσαι κρυωμένος ή φώναζες για πολλή ώρα. **◇ «Τι βραχνός που είσαι Κώστα! Πώς βράχνιασες έτσι; Πιες ζεστό γάλα, γιατί θα χάσεις τελείως τη φωνή σου, τόσο βραχνιασμένος που είσαι»** είπε η κυρία Μαργαρίτα. 🎵 βρα-χνός

βράχος [ο] ουσιαστικό (βράχοι)

☑ Ο βράχος είναι μία πολύ μεγάλη πέτρα. Καμιά φορά ένας τόπος είναι γεμάτος βράχια και γι' αυτό δε φυτρώνει τίποτα. 🎵 βρά-χος
- **Στον πληθυντικό λέμε και τα βράχια.**

βρέχω, βρέχομαι ρήμα (έβρεξα θα βρέξω)

☑ Όταν βρέχεις κάτι, το βάζεις μέσα στο νερό ή ρίχνεις πάνω του νερό. ✍ Η Αθηνά έβρεξε ένα πανί και καθάρισε το τραπέζι από τις μπουγιές.

✓ Όταν βρέχει, πέφτουν σταγόνες νερού από τον ουρανό.

◇ Η βροχή είναι οι σταγόνες νερού που πέφτουν από τα σύννεφα. Όταν ο καιρός είναι βροχερός, βρέχει συνέχεια ή πάει να βρέξει.

🎵 βρέ-χω ✍ 'Ο καιρός'

βρίζω, βρίζομαι ρήμα (έβρισα, θα βρίσω)

☑ Όταν βρίζεις, λες πολύ άσχημα λόγια σε κάποιον για να τον πληγώσεις. Λες βρισιές.

βρισιά----- βρομιά

α

✍ «Δύο αυτοκίνητα τράκαραν μπροστά στο σπίτι μας και οι οδηγοί τους βρίστηκαν πολύ άσχημα»

β

είπε ο κύριος Γιάννης. ◊ Έλεγαν συνέχεια βρισιές.

γ

🎵 βρί-ζω

δ

ε

βρισιά [η] ουσιαστικό (βρισιές) → βρίζω

ζ

βρίσκω, βρίσκομαι ρήμα (βρήκα, θα βρω)

η

☑ Όταν βρίσκεις κάτι, το ξαναβλέπεις, ενώ το είχες χάσει και το έψαχνες. ✍ Η Αθηνά και ο Κώστας βρήκαν τη Ροζαλία στην αποθήκη.

θ

ι

✓ Όταν βρίσκεις κάτι, βλέπεις κάτι που δεν έψαχνες αλλά που σ' ενδιαφέρει.

κ

λ

✍ Ο Ίγκλι βρήκε στην αποθήκη έναν σωρό παιχνίδια που είχε, όταν ήταν μικρός.

μ

ν

✓ Όταν λύνεις ένα πρόβλημα, βρίσκεις τη λύση του.

ξ

✍ «Το βρήκα Αθηνά! Για να φτάσουμε τις καραμέλες στο τελευταίο ράφι, θα σπρώξουμε το τραπέζι κοντά και θ' ανέβεις επάνω» είπε η Ελένη.

ο

π

✓ Ο κύριος Γιάννης βρίσκεται πάλι στο Παρίσι για δουλειές. 🎵 βρί-σκω

ρ

σ

βρομιά [η] ουσιαστικό (βρομιές)

τ

☑ Η βρομιά είναι σημάδι από σκόνη, λάσπη ή λίπος πάνω σε κάτι ή σε κάποιον.

υ

φ

✍ «Βγάλτε τα παπούτσια σας γρήγορα, φέρατε όλη τη βρομιά του δρόμου μέσα στο σπίτι!» φώναξε η κυρία Μαργαρίτα.

χ

● καθαριότητα

ψ

◊ Όταν κάτι είναι βρόμικο, είναι γεμάτο βρομιές.

ω

○ λερωμένος ● καθαρός **βρομίζω** 🎵 βρο-μιά

βρομίζω ρήμα (βρόμισα, θα βρομίσω)

☑ Ο Κώστας βρομίζει πολύ τα ρούχα του, όταν παίζει ποδόσφαιρο. Τα ρούχα του γίνονται βρόμικα, γεμάτα βρομιές. ○ λερώνω ● καθαρίζω

✓ «Πώς βρόμισαν έτσι τα ρούχα σου, Κώστα;» είπε η κυρία Μαργαρίτα. Πώς έγιναν τόσο βρόμικα;

○ λερώνομαι ● καθαρίζω

◇ βρομιά, βρομάω, βρόμικος 🎵 βρο-μί-ζω

βρόμικος, βρόμικη, βρόμικο επίθετο (βρόμικοι, βρόμικες, βρόμικα) → βρομιά

βρομώ και **βρομάω** ρήμα (βρόμησα, θα βρομήσω)

☑ Όταν κάτι βρομάει, μυρίζει πολύ άσχημα και μας έρχεται να κλείσουμε τη μύτη μας.

◇ βρομιά, βρομίζω, βρόμικος 🎵 βρο-μώ

βροντή [η] ουσιαστικό (βροντές) → βροντώ

βροντώ και **βροντάω** ρήμα (βρόντηξα, θα βροντήξω)

☑ Όταν βροντάς την πόρτα, τη χτυπάς με δύναμη και κάνει πολύ θόρυβο.

✓ Όταν βροντάει, ακούγονται βροντές. Βροντές είναι ο δυνατοί θόρυβοι που ακούμε μετά την αστραπή, όταν έρχεται καταιγίδα.

○ μπουμπουνίζει ◇ βροντή 🎵 βρο-ντώ

βροχερός, βροχερή, βροχερό επίθετο (βροχεροί, βροχερές, βροχερά) → βρέχω

α

βροχή [η] ουσιαστικό (βροχές) → βρέχω

β

βρύση [η] ουσιαστικό (βρύσες)

γ

☑ Όταν ανοίγουμε τη βρύση της κουζίνας ή του μπάνιου, τρέχει νερό. Όταν κλείνουμε τη βρύση, σταματάει το νερό να τρέχει.

δ

ε

ζ

✓ Το νερό της βρύσης είναι το νερό του σπιτιού, δεν το αγοράζουμε σε μπουκάλια.

η

θ

♪ βρύ-ση

ι

βυζαίνω ρήμα (βύζαξα, θα βυζάξω)

κ

☑ Όταν ένα μωρό ή ένα μικρό ζώο βυζαίνει, ρουφάει γάλα από το στήθος της μητέρας του.

λ

○ θηλάζω

μ

✓ Όταν ένα μωρό βυζαίνει το δάχτυλο του, το βάζει στο στόμα του, γιατί πεινάει ή γιατί δε νιώθει καλά.

ν

ξ

○ ρουφάω ♪ βυ-ζαί-νω

ο

βυθίζω, βυθίζομαι ρήμα (βύθισα, θα βυθίσω)

π

☑ Όταν κάτι βυθίζεται στη θάλασσα, πηγαίνει στον πάτο.

ρ

σ

✍ «Το πλοίο βυθίστηκε αλλά οι επιβάτες σώθηκαν» είπαν στις ειδήσεις. ○ βουλιάζω

τ

✓ Όταν βυθίζεσαι στο νερό, μπαίνεις μέσα ολόκληρος και δε φαίνεσαι πια.

υ

φ

○ βουτάω

χ

◇ Ο Κώστας σκεφτόταν το πλοίο που χάθηκε. Ήταν βυθισμένος στις σκέψεις του.

ψ

βυθός, βύθιση, βύθισμα

ω

♪ βυ-θί-ζω

βυθός [ο] ουσιαστικό (βυθοί)

☑ Ο βυθός είναι η γη κάτω από το νερό της θάλασσας, των ποταμών ή των λιμνών.

○ πάτος ● επιφάνεια ◇ βυθίζω 🎵 βυ-θός

βυσσινής, βυσσινιά, βυσσινί επίθετο (βυσσινιοί, βυσσινιές, βυσσινιά) → βύσσινο

βύσσινο [το] ουσιαστικό (βύσσιννα)

☑ Το βύσσινο είναι ένα φρούτο που μοιάζει με μικρό κεράσι, δεν τρώγεται όμως ωμό, γιατί είναι πολύ ξινό. Με το βύσσινο φτιάχνουμε γλυκό ή σιρόπι.

◇ Το καινούριο φόρεμα της Αθηνάς είναι σκούρο κόκκινο, σχεδόν βυσσινί.

🎵 βύσ-σι-νο

Βάσει του ν. 3966/2011 τα διδακτικά βιβλία του Δημοτικού, του Γυμνασίου, του Λυκείου, των ΕΠΑ.Λ. και των ΕΠΑ.Σ. τυπώνονται από το ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ και διανέμονται δωρεάν στα Δημόσια Σχολεία. Τα βιβλία μπορεί να διατίθενται προς πώληση, όταν φέρουν στη δεξιά κάτω γωνία του εμπροσθόφυλλου ένδειξη «ΔΙΑΤΙΘΕΤΑΙ ΜΕ ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ». Κάθε αντίτυπο που διατίθεται προς πώληση και δεν φέρει την παραπάνω ένδειξη θεωρείται κλεψίτυπο και ο παραβάτης διώκεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του Νόμου 1129 της 15/21 Μαρτίου 1946 (ΦΕΚ 1946, 108, Α).

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή οποιουδήποτε τμήματος αυτού του βιβλίου, που καλύπτεται από δικαιώματα (copyright), ή η χρήση του σε οποιαδήποτε μορφή, χωρίς τη γραπτή άδεια του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, Πολιτισμού και Αθλητισμού / ΙΤΥΕ -ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ.

Ἐπειδὴ καὶ ἡ γῆ οὐκ ἀποδοσθεῖσθαι
μοῖραί τῃ ἐπιπέδῳ, καὶ μὴ εἴη δάνατος πεδῶν
ἀγὰ σέα φερατά.

Κόσμος οὐρανῶν

ὈΥΚΑΧΗΜΟΝΕΙ
ὈΥΖΗΤΕΙΤΚΕΧΥΤΗΣ

ο.ωττωκαρδιαμ
υπτωκαρδιαμ

ΠΥΧΗΝΤΑ: ΠΥΧΗΝΤΑ

ΠΥΧΗΝΤΑ: ΠΥΧΗΝΤΑ

ΒΙΑΡ

ΒΙΑΡ

—U— —UU— —UU— UU—
—UU—

